A D I Y A M A N

KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLER

ANKARA, 2025

Yayımlayan
T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü

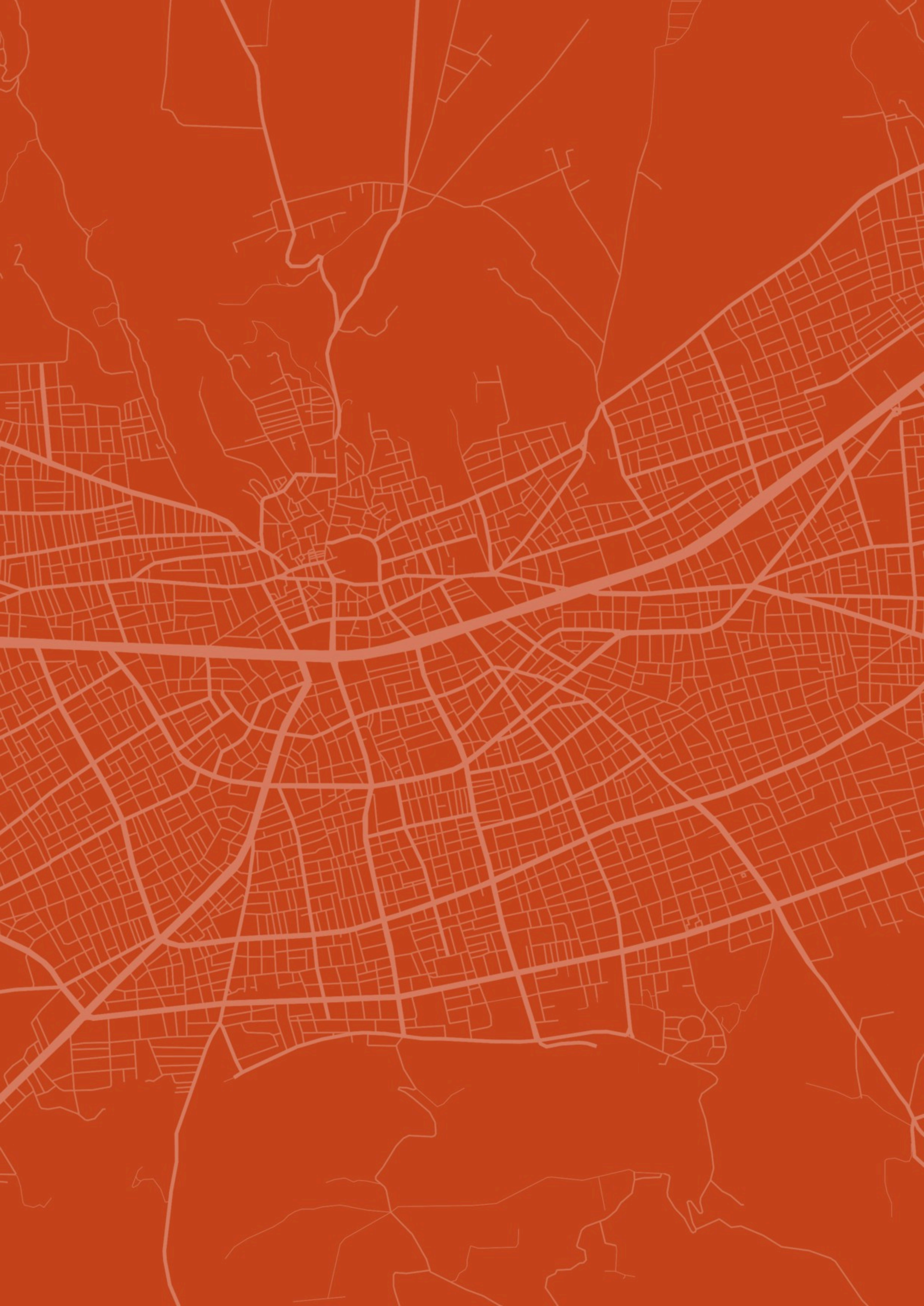

02

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLER

PROJE EKİBİ

Proje Yöneticisi ve Baş Editör:
Prof. Dr. Mustafa VAR

Editörler:
Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU
Prof. Dr. Ali İSLAM
Doç. Dr. Alper UZUN

Yazarlar:
Prof. Dr. Mustafa VAR
Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU
Prof. Dr. Ali İSLAM
Doç. Dr. Alper UZUN
Doç. Dr. Müberra PULATKAN
Doç. Dr. Deryanur DİNÇER
Doç. Dr. Derya SARI
Dr. Sertaç KAYA
Dr. Elif Berna ÜNAL
Şevval YÜZER
Ömer Tarık VAR
M. Mine GÜRDAL AYDIN

Proje Koordinatörü:
Kenan İNCE

Proje Koordinatör Yardımcıları:
Sezgin AKSU
Evren ÇETİN
M. Mine GÜRDAL AYDIN

Yayına Hazırlayan:
M. Mine GÜRDAL AYDIN (Grafik ve Kapak Tasarımı)
Dr. Elif Berna ÜNAL
Selim PİŞKİN
Sozan MANSOUR

Kapak Fotoğrafları:
Prof. Dr. Mustafa VAR

ISBN: 978-625-7076-49-4
T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü Yayınları
Basım Tarihi ve Yeri: Şubat 2025, Ankara

© Tüm hakları saklıdır. Yayıncının izni olmaksızın çoğaltılamaz, kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir. Rehberde kullanılan tüm görseller ile ilgili Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'nün herhangi bir sorumluluğu bulunmamaktadır. Her türlü telif vb. hususlarda sorumluluk VDS Peyzaj Mimarlık İnşaat ve Enerji San. Tic. Ltd. Şti.'ne aittir.

KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLER

"02 Adıyaman"

adıyaman

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

İçindekiler

01. TAKDİM 2
Murat KURUM
Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı

02. SUNUŞ 4
Prof. Dr. Kasım YENİGÜN
Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürü

03. ÖNSÖZ 6
Prof. Dr. Mustafa VAR
Proje Yöneticisi

04. PROJE ÖZETİ 8
Editörler

05. ADIYAMAN DOĞAL YAPI ANALİZLER 12

06. ADIYAMAN ODUNSU BİTKİ LİSTESİ 28

07. ODUNSU BİTKİ LİSTESİ TANITIMI 36

08. TABLOLAR 110

TEŞEKKÜR 126

T.C. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

TAKDİM

Murat KURUM
Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı

Günümüzün hızla kentleşen dünyasında, özellikle de Covid-19 salgın süreci sonrasında; şehirlerimizin yeşil alanları ve doğal peyzajları, insan sağlığı ve çevre sürdürülebilirliği açısından hiç olmadığı kadar büyük bir önem taşır hale gelmiştir. Kentsel yeşil alanlar, oksijen kaynağı olması, açık havadan faydalanma imkânının yanı sıra kent içi hava akımı sağlaması, gürültü, toz ve zararlı gazları absorbe etmesi, doğal aydınlatma boşlukları oluşturması gibi ekolojik faydalarının yanında kentlerde yaşayan insanlarımızın psikolojik ve fiziksel sağlığının iyileştirilmesi gibi konularda da anahtar roller üstlenmektedir.

Ülkemiz 12.000'in üzerinde bitki taksonu ve 3.000'den fazla endemik bitki türü ile floristik açıdan zengin ülkeler arasında yer almaktadır. Doğal bitki örtüsü oldukça zengin olan ülkemizdeki kentsel peyzaj tasarım alanlarında, doğal bitki türlerinin kullanılmasına yönelik uygulama çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde yeşil alanların bitkisel tasarımında iklim değişikliğine dayanıklı doğal türlerin tercih edilmesine yönelik farkındalık projeleri de gerçekleştirilmektedir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak; Türkiye'nin dört bir yanındaki yerel bitki örtülerini inceliyoruz ve her şehrimizin ekolojik özelliklerine uygun doğal bitki türlerini belirliyoruz.

Şimdi de; bu bitkilerin peyzaj çalışmalarında nasıl kullanılabileceği konusunda pratik bilgiler sunmak ve sürdürülebilir kent peyzajı tasarımlarına yön vermek için Kent Peyzajında Kullanılabilecek Doğal Bitki Rehberi'mizi hazırladık.

Yeşil alanlarımızı arttırarak, doğal peyzajlarımızı koruyarak; sadece bugünün değil, gelecek nesillerin de sağlıklı bir çevrede büyümelerini sağlamayı hedefliyoruz.

Bu doğrultuda, elinizdeki "Kent Peyzajında Kullanılabilecek Doğal Bitki Rehberi"mizin ülkemizde daha fazla yeşil alan oluşması ve doğayla iç içe yaşam alanlarının artması yolunda önemli bir adım olacağına inanıyorum.

Doğaya saygılı, sürdürülebilir ve sağlıklı şehirler oluşturmak için atılacak her adımda, bu kitabın rehberliğinde hareket ederek daha yeşil bir geleceğe doğru ilerleyebiliriz. Hep birlikte daha yeşil, daha sağlıklı ve daha güzel şehirler oluşturmak temennisiyle.

SUNUŞ

Prof. Dr. Kasım YENİGÜN
Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürü

Kentlerimiz, insanlığın kültürel ve ekonomik gelişiminin merkezinde yer alan yaşam alanlarıdır. Şehirlerimizin peyzajı, doğal çevrenin korunması ve kentlerimizin sürdürülebilirliği için kritik bir rol oynamaktadır. Ülkemiz floristik açıdan zengin ülkeler arasında yer almakta ve bu konuda önemli bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin temel sebepleri arasında ülkemizde iklim farklılıkları ile jeolojik ve jeomorfolojik çeşitliliğin var olması, zengin su kaynaklarının bulunması, topografik yapıda ortaya çıkan büyük yükseklik farklarının olması, Anadolu'nun doğusu ve batısı arasında ekolojik farklılıklar bulunması ve bunun floristik farklılıklara yansıması ile ülkemizin üç fitocoğrafik bölgenin (Akdeniz, İran-Turan, Avrupa- Sibirya) kesişim noktasında yer alması olarak sıralanabilir.

Doğal bitkiler; bulundukları bölgeye özgü iklim, toprak, yağış, kuraklık ve don gibi etmenlere bağlı olarak evrimleşmektedir ve bulundukları koşullara mükemmel adapte olmalarını sağlayan belirli özelliklere sahip bitkilerdir. Ancak kentsel yeşil alanlarda kullanılacak bitki türü seçiminde yöreye özgü doğal bitki türlerinden ziyade egzotik kökenli süs bitkilerinin kullanıldığı fazlasıyla göze çarpmaktadır. Oysaki doğal bitki türleri, kendi ekolojik isteklerine uygun alanlarda, çok az bakım koşulları altında peyzaj çalışmalarında kullanılabilecek karakterde olup peyzaj uygulamalarının başarısını artırıcı ve maliyetleri azaltıcı niteliktedir.

İklim değişikliği, çölleşme ve erozyonla mücadele kapsamında, kentsel peyzaj düzenlemelerinde de, yöreye özgü ve çevre koşullarına adaptasyon sorunu olmayan doğal bitki türlerinin tercih edilmesi daha da önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, "Kent Peyzajında Kullanılabilecek Doğal Bitki Rehberi" her bir ilimizin benzersiz iklim ve ekolojik koşullarına uygun, kent kimliğini yansıtacak şekilde hazırlanan doğal bitki rehberleri ile kentlerimizin yeşil alanlarını koruma ve güçlendirme çabalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Türkiye'nin 81 ilinde doğal bitkilerin kentsel peyzajda nasıl kullanılabileceğine dair yol gösterici bilgilerin sunulduğu bu rehberde, her bir ilimiz için belirlenen doğal bitki türleri ve uygulama stratejileri, o bölgenin özgün ekolojik yapısına ve iklim koşullarına göre belirlenmiştir. Bu sayede, kentlerimizin yeşil dokusunu güçlendirerek iklim değişikliğiyle mücadeleye ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamayı hedeflemekteyiz.

Umuyorum ki bu rehber, doğal peyzajın kentlerimiz için sağladığı önemli fırsatları keşfetmenize ve uygulama imkânlarının artırılmasına fazlasıyla imkân sağlayacaktır. Kentlerimizin iklim değişikliği karşısında biyoçeşitliliğini artırarak doğal yaşam alanlarını korumak, su ve enerji tasarrufunu sağlamak, kent sakinlerinin sağlık ve refahını iyileştirmek için yerel bitki türlerini kullanma çabalarımız, sadece bugünün değil, gelecek nesillerin de daha sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevrede yaşamasını sağlayacak önemli bir adımdır.

ÖNSÖZ

Prof. Dr. Mustafa VAR
Proje Yöneticisi

Kent kimliği, çevresel ve toplumsal kimliklerin bir araya gelmesiyle şekillenmektedir. Çevresel kimlik ise bina, meydan, sokak gibi yapısal mimari öğeler ile topografya, jeolojik yapı, iklim, bitki örtüsü gibi kentin doğal yapı bileşenlerinden oluşmaktadır. Eski kentlerimizde mimari kimlik öğelerinin yanı sıra, çınarlar, ıhlamurlar, erguvanlar, güller gibi bitkisel kimlik öğeleri de kent kimliğini ortaya çıkartan önemli faktörlerdendi. Oysa günümüz kentleri, başta iklim olmak üzere pek çok çevre faktörü açısından farklılık göstermesine rağmen, oluşturulan bitki dokusu bakımından tekdüzelik göstermektedir. Bunun sonucunda, kentlerimizin olumsuz etkileri günümüzde bile hissedilmeye başlanan iklim değişikliğinden bugün olduğu gibi yarın da, hatta belki de daha yoğun bir biçimde etkileneceği aşikardır.

Türkiye'nin biyoçeşitlilik bakımından oldukça zengin olduğu bilinmektedir. Ancak, sahip olduğumuz ekolojik altyapı ve bitki çeşitliliğine rağmen, kentsel yeşil alanlara doğal bitki taksonlarının istenen şekilde yansıtılmadığı bilinmektedir. Akdeniz Havzası'nda bulunan ülkemizin küresel iklim değişikliğinden en fazla etkilenecek ülkelerin başında olacağı, bitki seçimi tercihlerimiz eğer böyle devam ederse yakın gelecekte, özellikle kentsel yeşil alanlarda, başta egzotik bitkiler olmak üzere bazı doğal türlerin bile yok olabileceği ve kitlesel çöküntü alanlarının oluşabileceği düşünülmektedir.

Bu çalışma ile belirtilen tüm problemlerin çözümüne yardımcı, sürdürülebilir şehircilik anlayışına uygun, kent kimliğiyle uyumlu ve oluşabilecek iklimsel değişiklikten en az etkilenecek bitki türlerini ortaya koyarak; yeşil alanların şekillenmesinde pay sahibi olan kamu ve özel sektör kuruluşlarına rehber bir kitap hazırlanmıştır. Bu kitap, başta yerel yönetimler olmak üzere, bitkisel malzemeyi yetiştirebilecek üreticilerin de potansiyel ve hiç üretilmemiş bazı bitkileri tanıması, kullanması ve üretmesinde yol gösterici olacaktır.

İleride karşılaşılabilecek problemleri önceden sezerek akademik camiayla karşılıklı iş birliği içerisinde çözüm arama gayretleri ve bu projeye desteklerinden dolayı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat KURUM'un şahsında, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'nün tüm elemanlarına, ekibimiz adına teşekkürlerimi sunarım.

Projede yer alıp özverili çalışmalarda bulunan tüm ekibimize, fotoğraf desteği aldığımız paydaşlarımıza ve özellikle "Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı" projesinden bazı verileri bizimle paylaşan Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'ne teşekkür ederim.

PROJE ÖZETİ

Editörler

İklim değişikliği, çarpık ve hızlı kentleşme, planlama hataları gibi faktörler pek çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de beraberinde çeşitli sorunları getirmektedir. Bu sorunların en önemlilerinden biri de kentlerin hava kalitesini arttıran, mikroklimasını ayarlayan, biyoçeşitliliğinin korunmasını sağlayan, kullanıcıların sosyalleşmesine, dinlenmesine ya da fiziksel aktivitede bulunmasına imkan sunarak beden ve ruh sağlıklarında olumlu etkiler yaratan, kısaca kentlerin ekosistem servisi görevini gerçekleştiren yeşil alanların devamlılığı sağlanamamaktadır.

Hızlı kentleşme genellikle tarım, orman ve kentsel yeşil alanları hedef almakta ve yeşil alanlar niceliksel ve niteliksel özelliklerini kaybetmektedir. Bunun sonucunda yeşil alanlar; ekosistem servisi görevlerini yerine getiremez hale gelmektedir.

Bu gidişatın olumsuz etkilerini en aza indirebilmek için dünyadaki pek çok ülke, sahip olduğu yeşil alan büyüklüğünü arttırmak adına büyük bir çaba sarf etmektedir. Ancak, bu bağlamda oluşturulan kentsel tasarım ve planlama stratejileri, sadece yeşil alanların büyüklüğünü arttırmayı amaçlamamalı; aynı zamanda iklim değişikliğinin olası negatif etkilerini de göz önünde bulunduran sürdürülebilir yaklaşımları içermelidir. Aksi taktirde, sürdürülebilir yeşil alanlar oluşturulamadığı gibi; kısa, orta veya uzun vadede kentlerimizdeki ekolojik dengenin bozulması, ekosistemin olumsuz yönde etkilenmesi ve doğal bitki dokusunun yok olması gibi istenmeyen sonuçların ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır.

Yukarıda belirtilen faktörlerin kentlerimizde yaratabileceği olumsuz etkileri en aza indirmeyi hedefleyen bu çalışma; kent kimliğinin ortaya çıkmasına ve gelişimine katkı sağlarken, iklim değişikliği sonucunda ortaya çıkabilecek kuraklık, aşırı yağış ya da aşırı sıcak / soğuklara uyum sağlayabilecek doğal bitki türlerini tek bir kaynakta derlemeyi ve bu bitkileri tanıtarak uygulayıcılara pratik, yol gösterici bir rehber oluşturmayı amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda, çalışma toplam dört aşamada yürütülmüştür:

1) Doğal yapı analizlerinin yapılması,
2) İl sınırları içinde bulunan Türkiye'nin doğal odunsu türleri ile egzotik türlerinin belirlenmesi,
3) Doğal ve seçilen bazı egzotik odunsu taksonların tanıtılması,
4) Sadece il sınırları içinde yetişen doğal taksonların ve kuraklığa dayanıklılık bilgilerinin tablolaştırılması.

Bu bölümde söz konusu aşamalar kısaca açıklanmıştır.

1) Doğal Yapı Analizlerinin Yapılması

Yeryüzündeki bitki örtüsünün dağılımını etkileyen en önemli faktörler arasında genel konum, topoğrafya, jeolojik yapı, yükselti, bakı, hidrolojik yapı, toprak ve iklim yer almaktadır. Bu çalışmanın ana materyalini oluşturan bitkiler üzerinde bir fikir yürütmek ve öneride bulunmak, ancak bahsi geçen doğal faktörlerin bütüncül bir şekilde ele alınmasıyla mümkün olacaktır. Bu nedenle, çalışmanın başlangıcında çalışılan ile ait doğal yapı faktörlerini analiz edilmiştir.

Bu amaçla doğal yapıya ilişkin yapılan analizlerin tamamında ArcGIS yazılımı kullanılmıştır. DEM verileri aracılığıyla, ilin eş yükselti, eğim ve bakı analizleri ile alan hesaplamaları yapılmıştır. Hidroloji analizinde, ilin doğal ve yapay su yüzeyleri ile akarsu verileri kullanılmıştır.

Arazi kullanım kabiliyetleri, büyük toprak grupları ve toprak özellikleri analizlerinde, söz konusu ile ait toprak verileri haritalara işlenerek alan hesapları yapılmıştır. Ortalama en düşük sıcaklık, ortalama sıcaklık ve ortalama en yüksek sıcaklık haritaları için il sınırlarında bulunan meteoroloji istasyonlarına ait veriler, rakım ve dereceleri ile haritaya işlenmiştir. Ayrıca toplam 1000 adet sanal istasyon oluşturulmuş ve bu istasyonların yükseltileri belirlenmiştir. Her bir istasyona, mevcut istasyon verisindeki değerlere bağlı kalınarak enterpole edilmiştir. Bu atanan değerlerin, IDW (Inverse Distance Weighting) yöntemi ile mekansal dağılımı oluşturulmuş ve sıcaklık haritaları elde edilmiştir.

Yağış haritası için mevcut istasyon verisinin yıllık toplam yağış verisi, rakım değeri ile birlikte ArcGIS programında işlenmiş ve oluşturulan 1000 sanal istasyon için yıllık toplam yağış miktarı hesaplanmıştır. Toplam yağış miktarının hesaplanmasında Schreiber formülü kullanılmış ve bulunan toplam yağış miktarı değerlerinin IDW yöntemi ile değerlendirilmesi sonucu yağışın mekansal dağılımı belirlenmiştir.

Bitki sıcağa ve soğuğa dayanıklılık haritaları ile elde edilen ve enterpole edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda, ilçe bazında soğuğa dayanıklılık ve sıcağa dayanıklılık analizleri yapılmıştır. Kitapta yer alan karekodlar sayesinde, herhangi bir ilçe sınırında gerçekleştirilecek uygulamalarda uygun bitki listesi ve söz konusu bitkinin hangi zonda (4a, 5a, 5b, ...) kullanılabileceği pratik olarak anlaşılabilecektir. Bu sayede, çalışma alanında yetişemeyecek bitki türlerinin olası uygulama alanlarında kullanımının önüne geçilecektir. Bu çalışma kapsamında her bir bitki için elde edilen 1'den 12'ye kadar olan dereceler, ilgili tabloların minimum sıcaklık değerleriyle (örneğin 4a: -34,4 °C) eşleştirilmiştir.

2) İl Sınırları İçinde Bulunan Türkiye'nin Doğal Odunsu Türler ile Egzotik Türlerin Belirlenmesi

İkinci aşamada, bu il sınırları içinde doğal olarak yetişen ve yetişebilme potansiyeli olan Türkiye'nin doğal odunsu taksonlarının belirlenmesine yönelik çalışmalar yürütülmüştür. Bu süreçte, il sınırları içinde daha önceden Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı (2024)" esas alınmış ve tüm bitkiler arasından öncelikle odunsu olanlar seçilmiştir.

Ardından, bu odunsu taksonlar arasından peyzaj mimarlığında estetik ve işlevsel olarak kullanılabilecek, vejetatif ve generatif yollarla üretilebilecek türler belirlenmiş ve söz konusu il için odunsu taksonlar listesi oluşturulmuştur. Bu liste, il sınırları içinde yetişen, farklı bölgelere ait olsa bile Türkiye'nin doğal florasında bulunan ve ülkemizdeki kentsel yeşil alanlarda kullanılan bitkiler ile zorunlu hallerde kullanılabilecek bazı egzotik odunsu bitkileri içermektedir.

3) Doğal ve Seçilen Bazı Egzotik Odunsu Taksonların Tanıtılması

Üçüncü aşamada, tüm bitkilerin genel özelliklerini, ekolojik gereksinimlerini ve kullanım alanlarını içeren, her bir bitki için dört fotoğrafın yer aldığı birer sayfalık tanıtım sayfaları hazırlanmıştır. Endemik bitkilere ise, diğer bitkilerin aksine, iki sayfa ayrılmıştır. Ancak nesli tehlike altında olan ve kitlesel üretimi zor bazı endemik taksonlar bu çalışmaya dahil edilmemiştir.

Kitapta genel kapsam doğal türlere yoğunlaşmak ve bu türler önerilmekle birlikte ülkemizde sıklıkla rastlanan ekolojik koşullara uygun ve bu ilde yetişebilecek yüzlerce kültür , egzotik tür de önerilebilir. Ancak, bu kitap kapsamında istekleri az olan ve zorunlu hallerde kullanılabilecek Ailanthus, Robinia gibi egzotik cinslere sınırlı sayıda yer verilmiştir.

4) Sadece İl Sınırları İçinde Yetişen Doğal Taksonlarının ve Kuraklığa Dayanıklılık Bilgilerinin Tablolaştırılması

Bu çalışmada, bitkiler tanıtılırken Türkiye'ye özgü doğal ve egzotik taksonlara yer verilmiştir. İl sınırlarında yetişen doğal odunsu bitki türlerinin hangileri olduğu, oluşturulan tablolar aracılığıyla ortaya koyulmuştur. Ayrıca kitaptan beklenen en önemli çıktılardan biri, bitkilerin genel özellikleri ve ekolojik gereksinimlerini ortaya koymanın yanı sıra bitkilerin kuraklığa dayanıklılık derecelendirmelerinin de belirlenmesi ve bu hususta uygulayıcılara yol gösterici olmaktır. Bu amaç doğrultusunda, bitkilerin kuraklığa dayanıklılık derecelerini içeren tablolar oluşturulmuş ve bu tablolara kitabın sonunda yer verilmiştir.

Kitabın sonunda ilçe ölçeğinde soğuğa dayanıklılık durumuna göre hangi zonları içerdiği ve bu zonlarda hangi bitkilerin kullanılabileceği oluşturulan QR uygulaması sayesinde uygulamacılara önemli kolaylıklar sağlanması hedeflenmiştir.

05 adıyaman

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

05. ADIYAMAN DOĞAL YAPI ANALİZLERİ

Harita 1. Adıyaman İli Konum

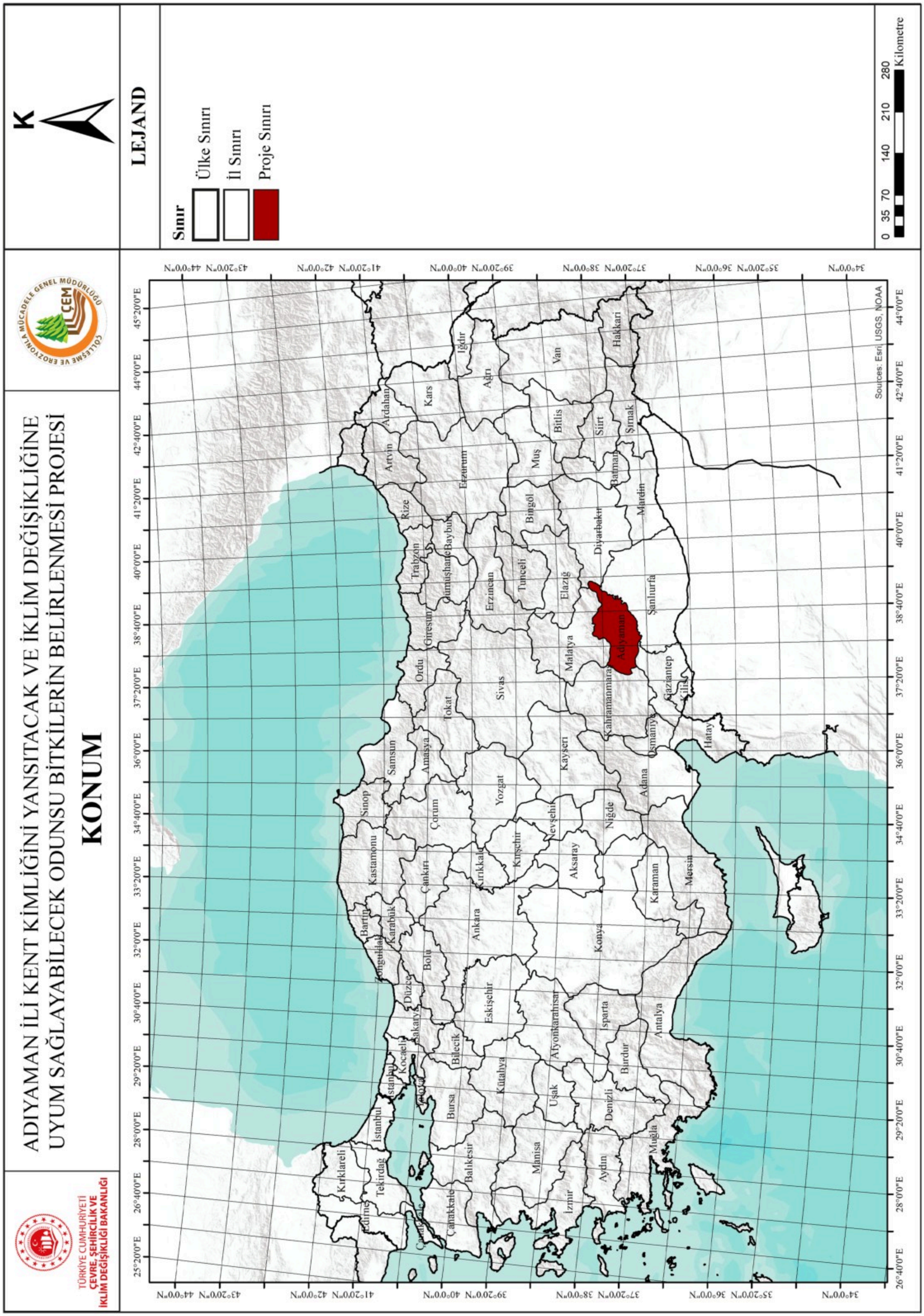

Harita 2. Adıyaman İli Yükselti Analizi

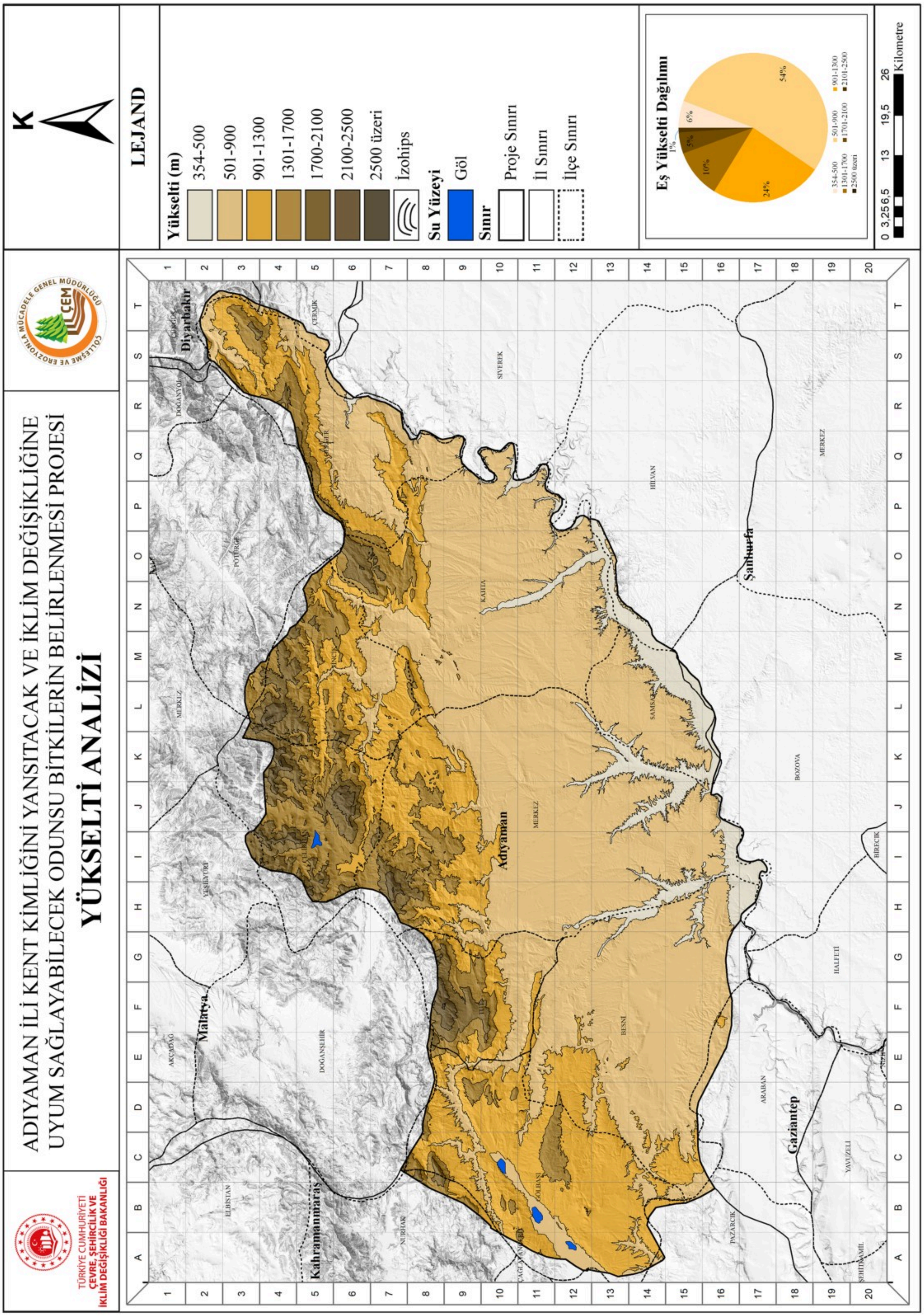

Harita 3. Adıyaman İli Eğim Analizi

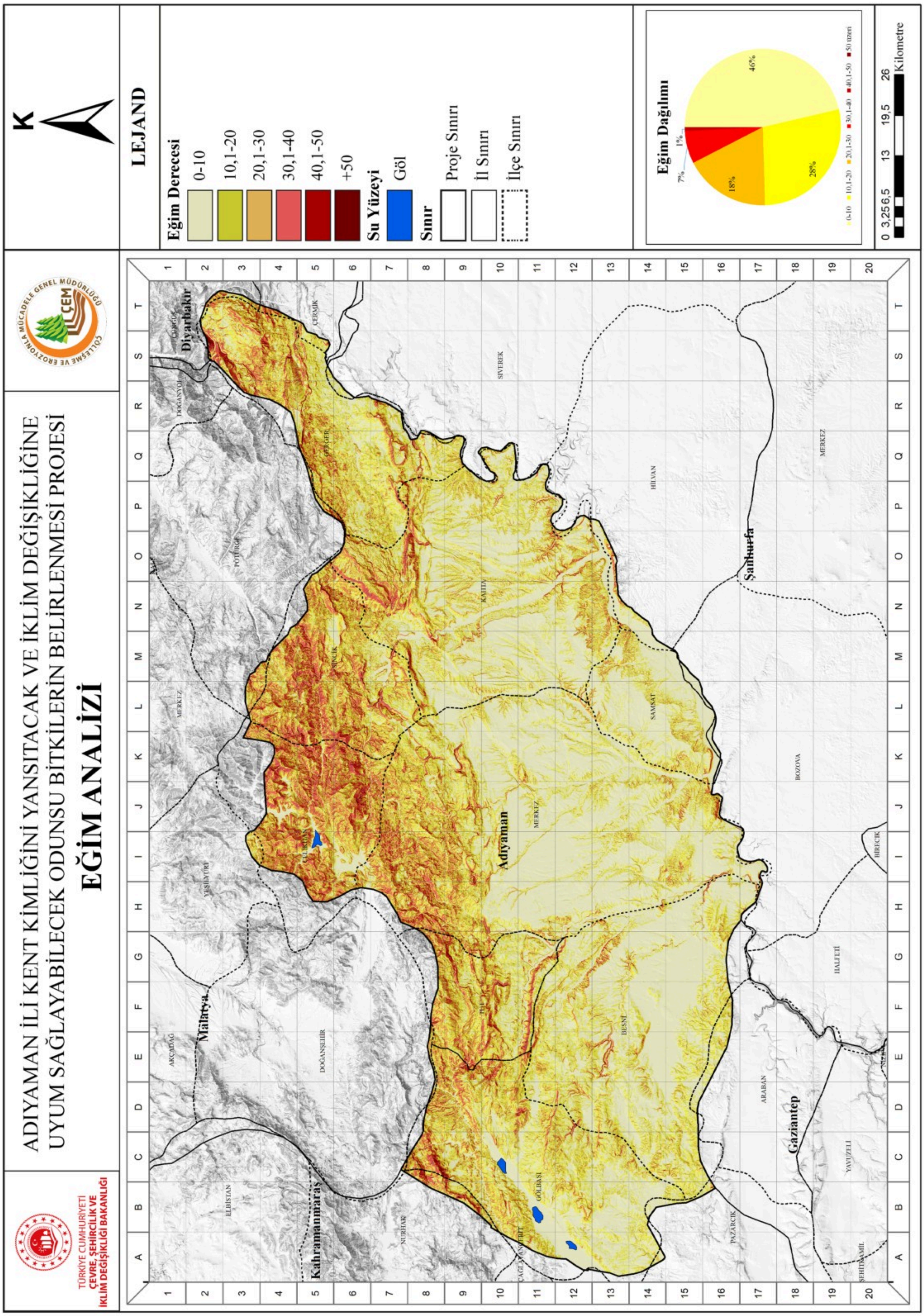

Harita 4. Adıyaman İli Bakı Analizi

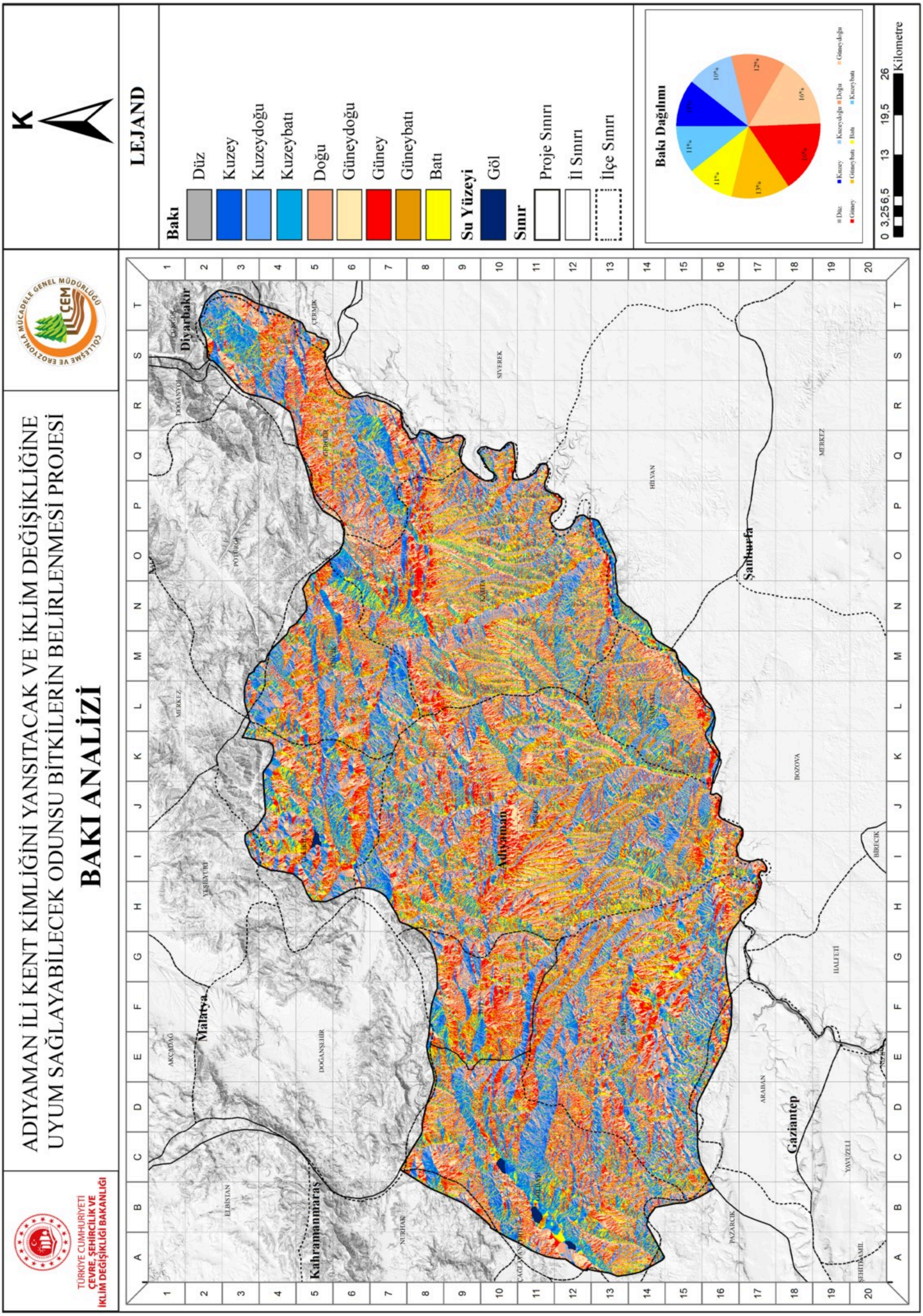

Harita 5. Adıyaman İli Hidroloji Analizi

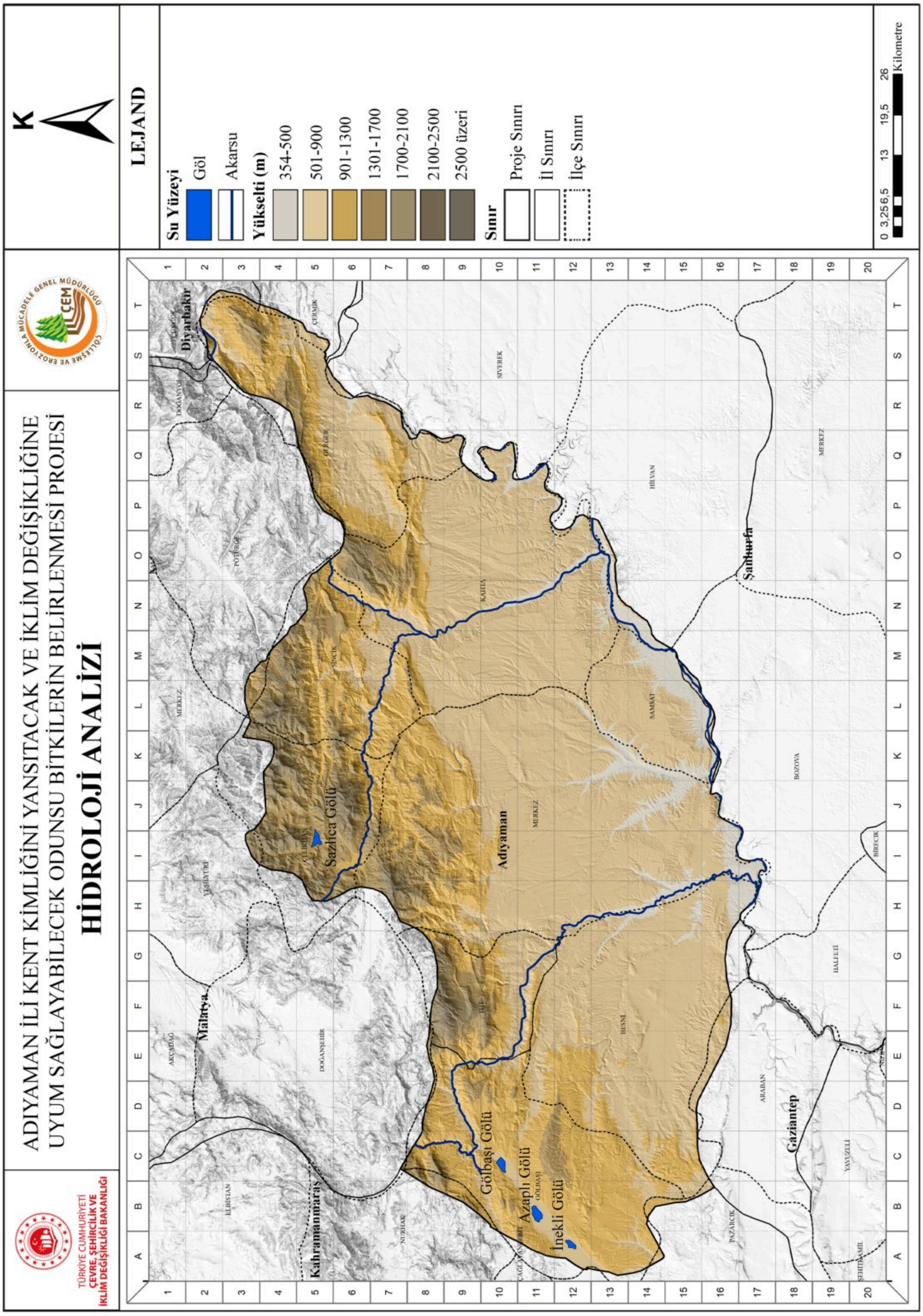

Harita 6. Adıyaman İli Arazi Kullanım Kabiliyetleri Analizi

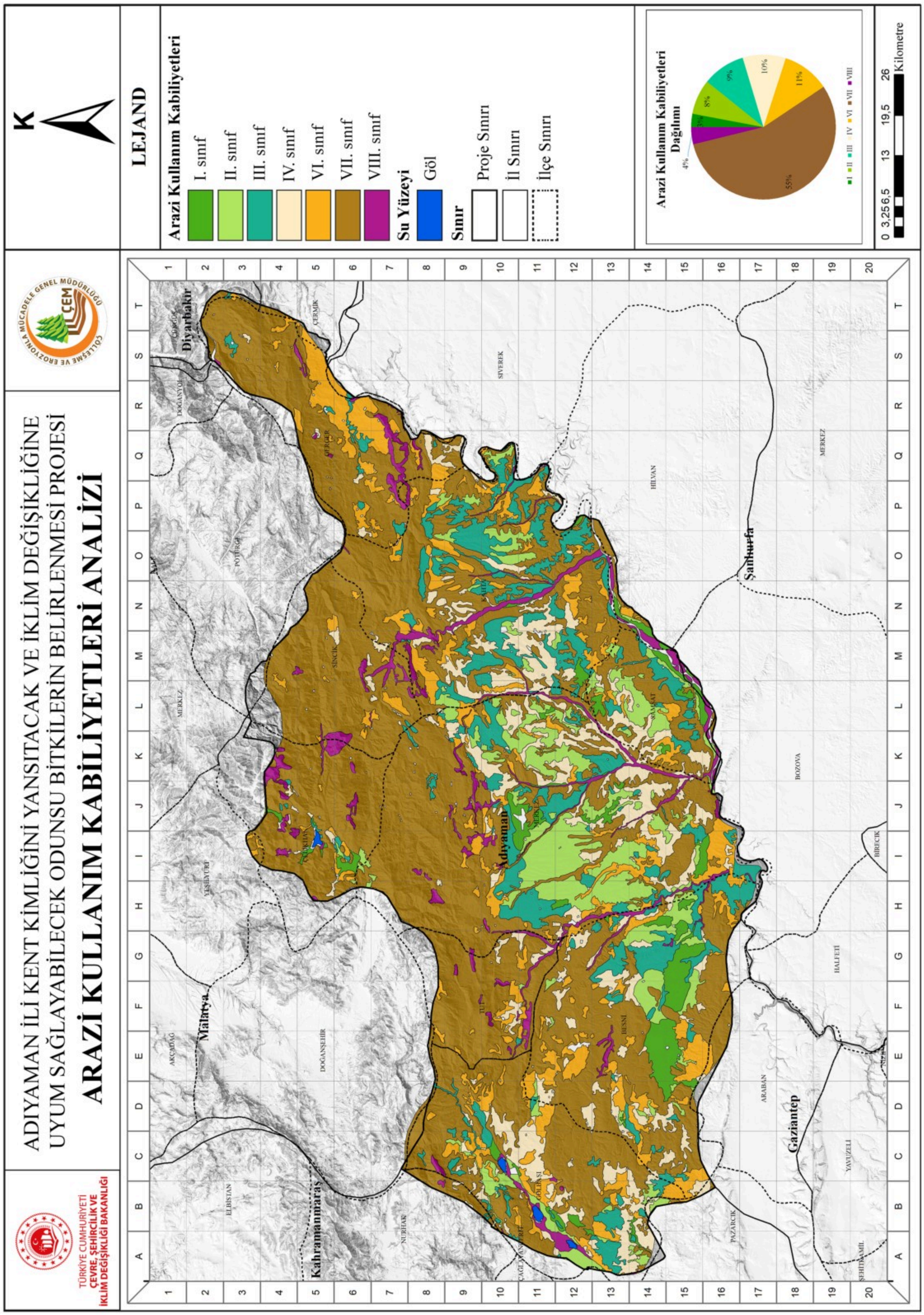

Harita 7. Adıyaman İli Büyük Toprak Grupları Analizi

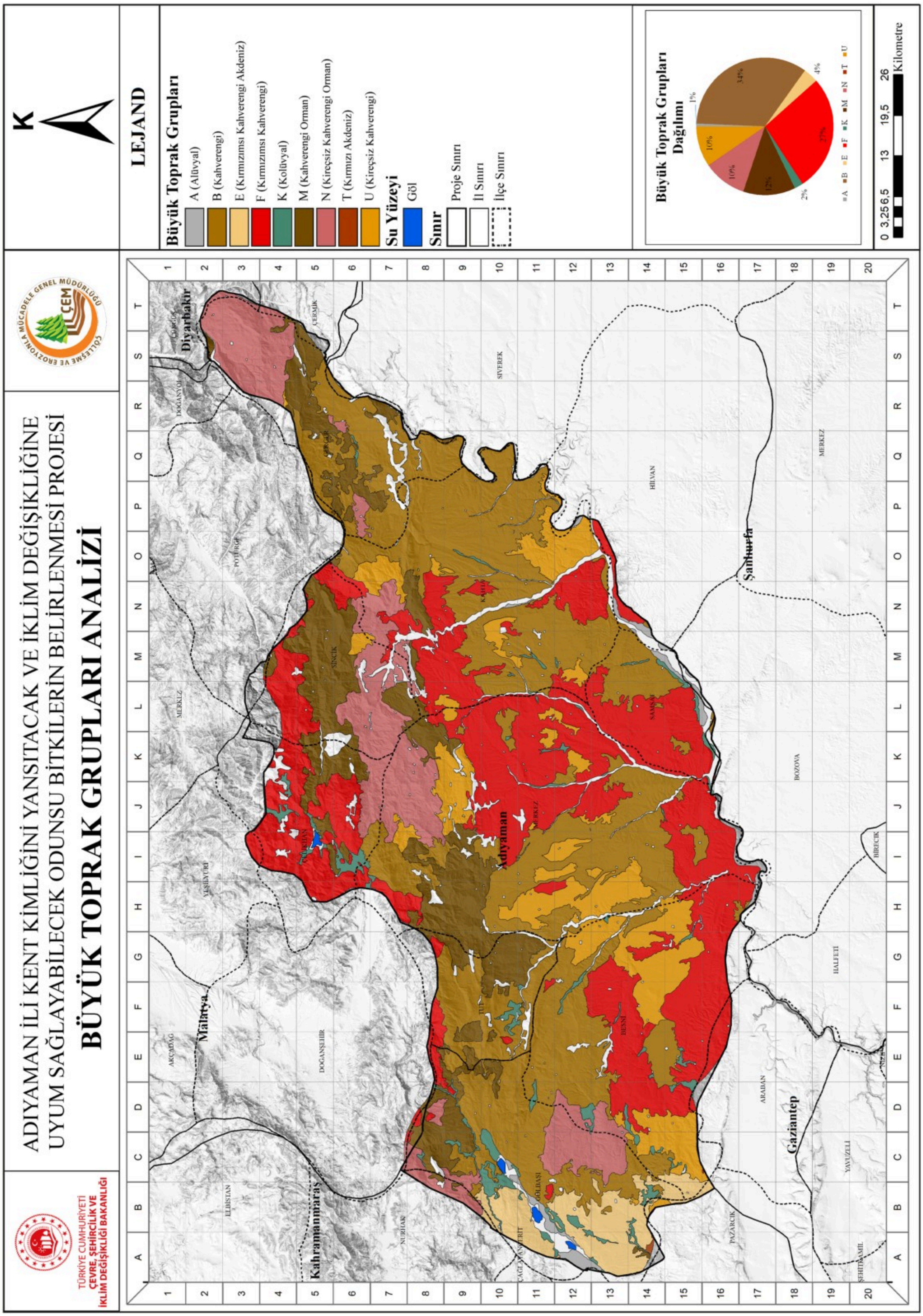

Harita 8. Adıyaman İli Toprak Özellikleri Analizi

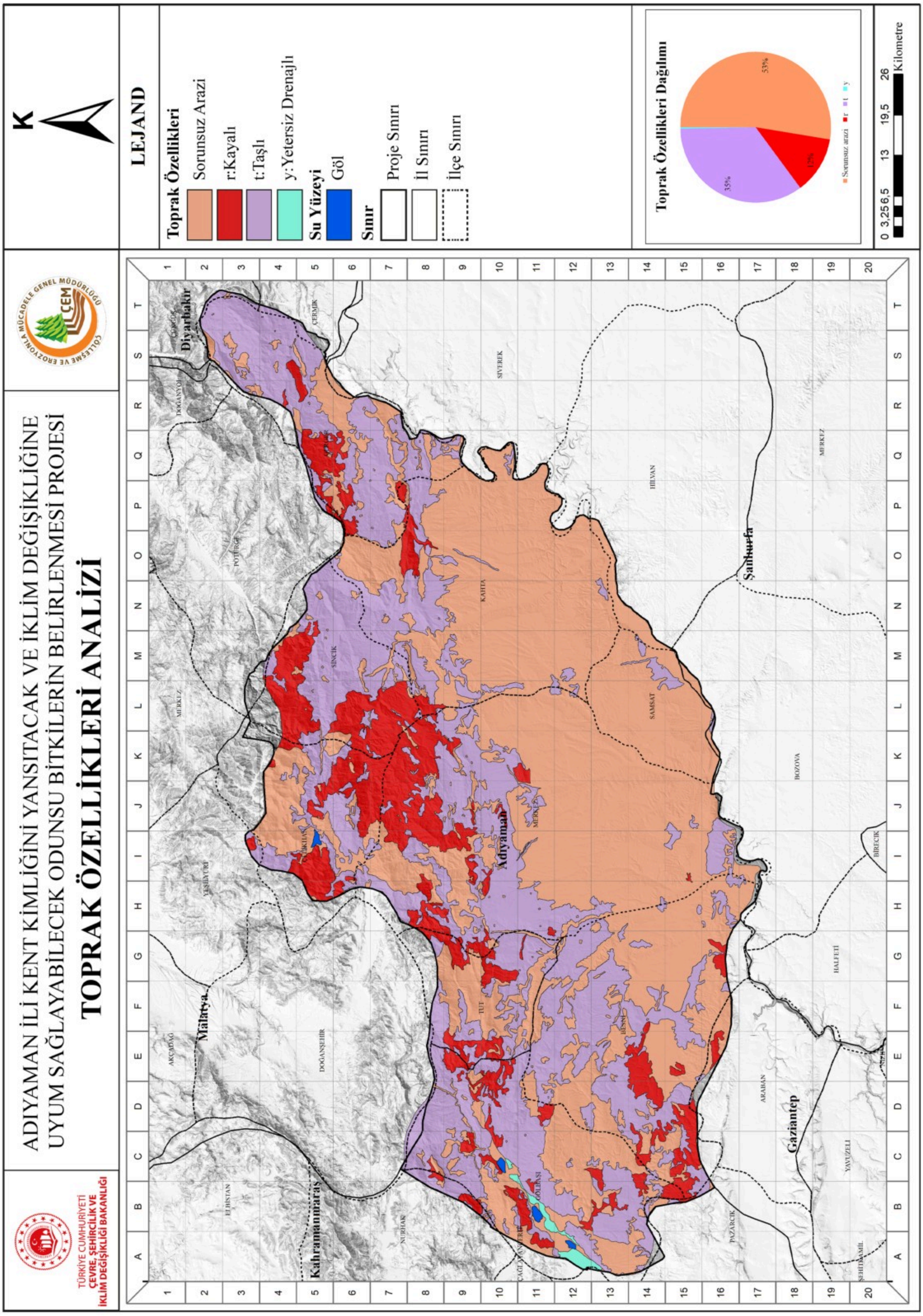

Harita 9. Adıyaman İli Ortalama En Düşük Sıcaklık Analizi

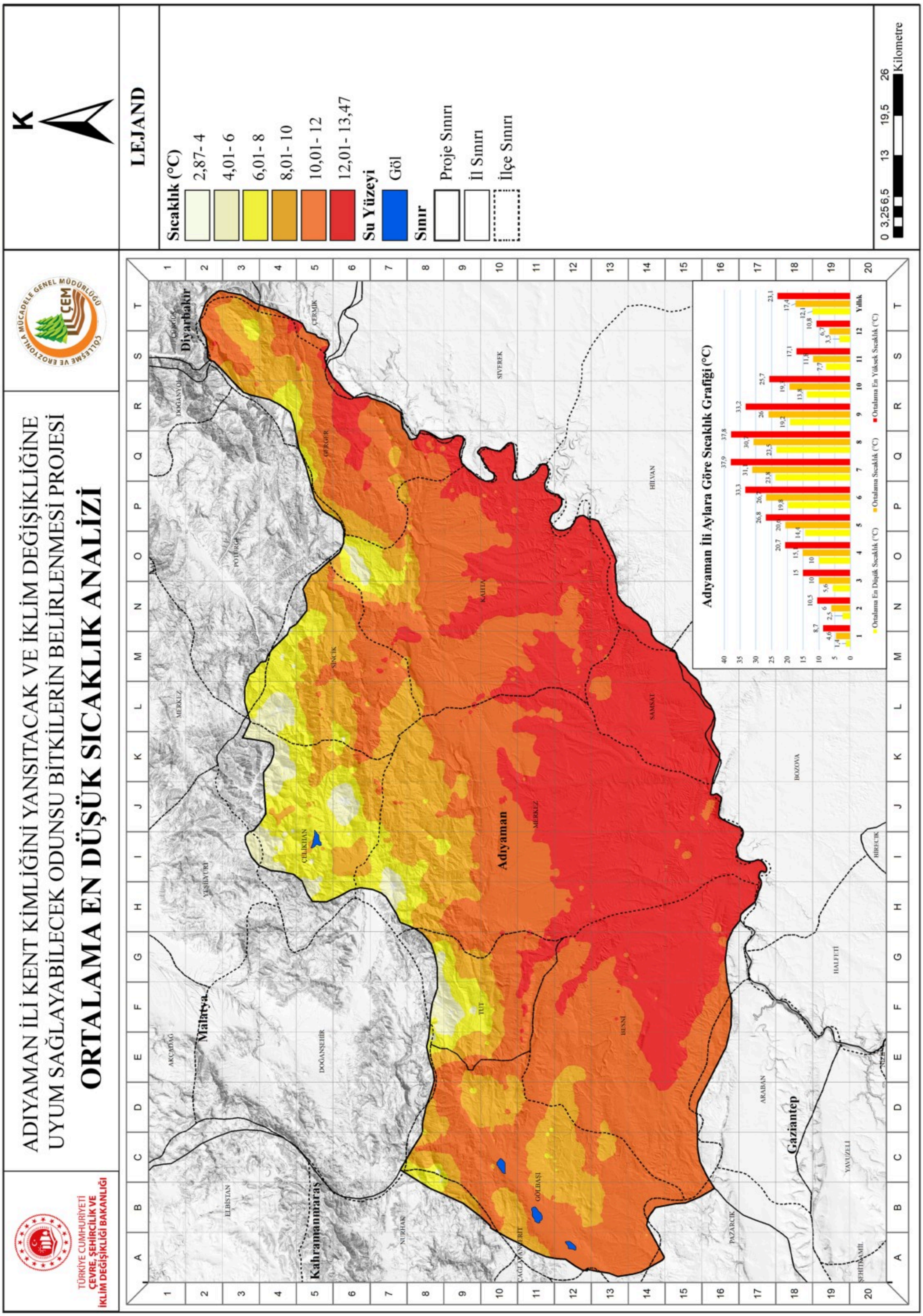

Harita 10. Adıyaman İli Ortalama Sıcaklık Analizi

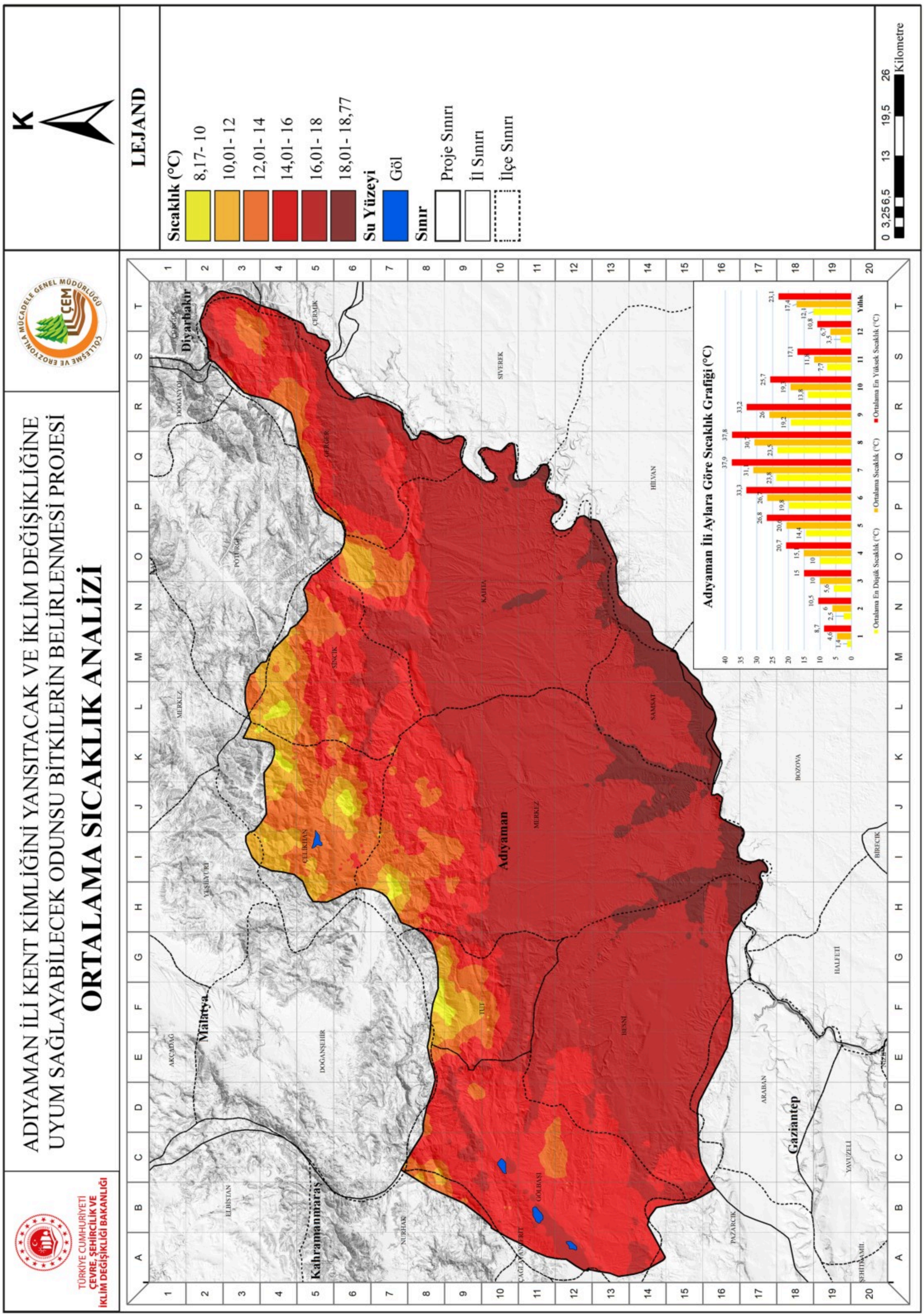

Harita 11. Adıyaman İli Ortalama En Yüksek Sıcaklık Analizi

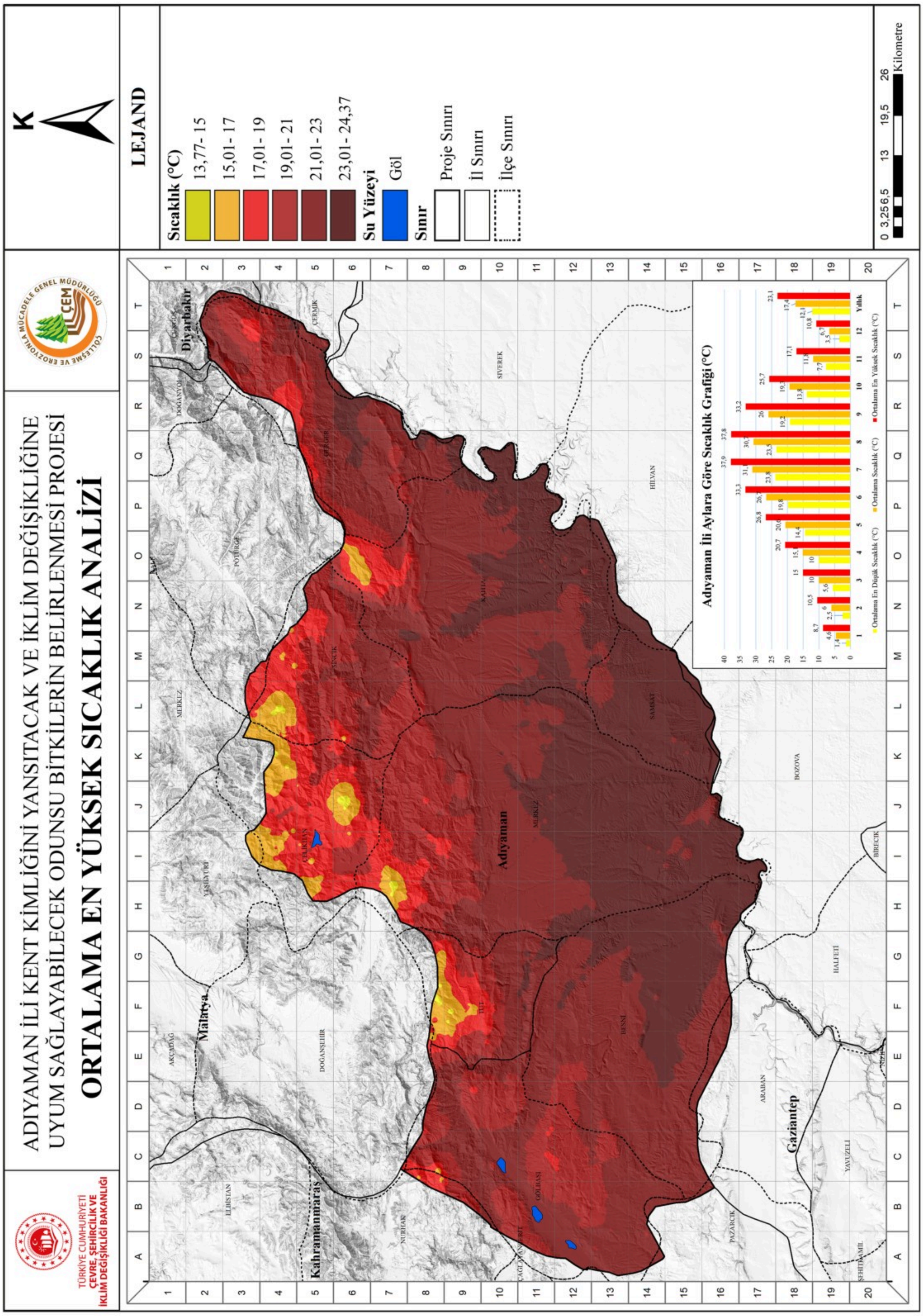
K
LEJAND
Sıcaklık (°C)
13,77- 15
15,01- 17
17,01- 19
19,01- 21
21,01- 23
23,01- 24,37
Su Yüzeyi
Göl
Sınır
Proje Sınırı
İl Sınırı
İlçe Sınırı
0 3,25 6,5 13 19,5 26
Kilometre
ADIYAMAN İLİ KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLERİN BELİRLENMESİ PROJESİ
ORTALAMA EN YÜKSEK SICAKLIK ANALİZİ
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
ÇEM
ÇÖLLEŞME VE EROZYONLA MÜCADELE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Adıyaman İli Aylara Göre Sıcaklık Grafiği (°C)
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)
Ortalama Sıcaklık (°C)
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)
Yıllık
Adıyaman
Diyarbakır
Malatya
Kahramanmaraş
Gaziantep
Şanlıurfa
Bingöl
Muş
Batman
Siirt
Bitlis
Hakkari
Şırnak
Tunceli
Elazığ
Sivas
Erzurum
Ağrı
Iğdır
Van

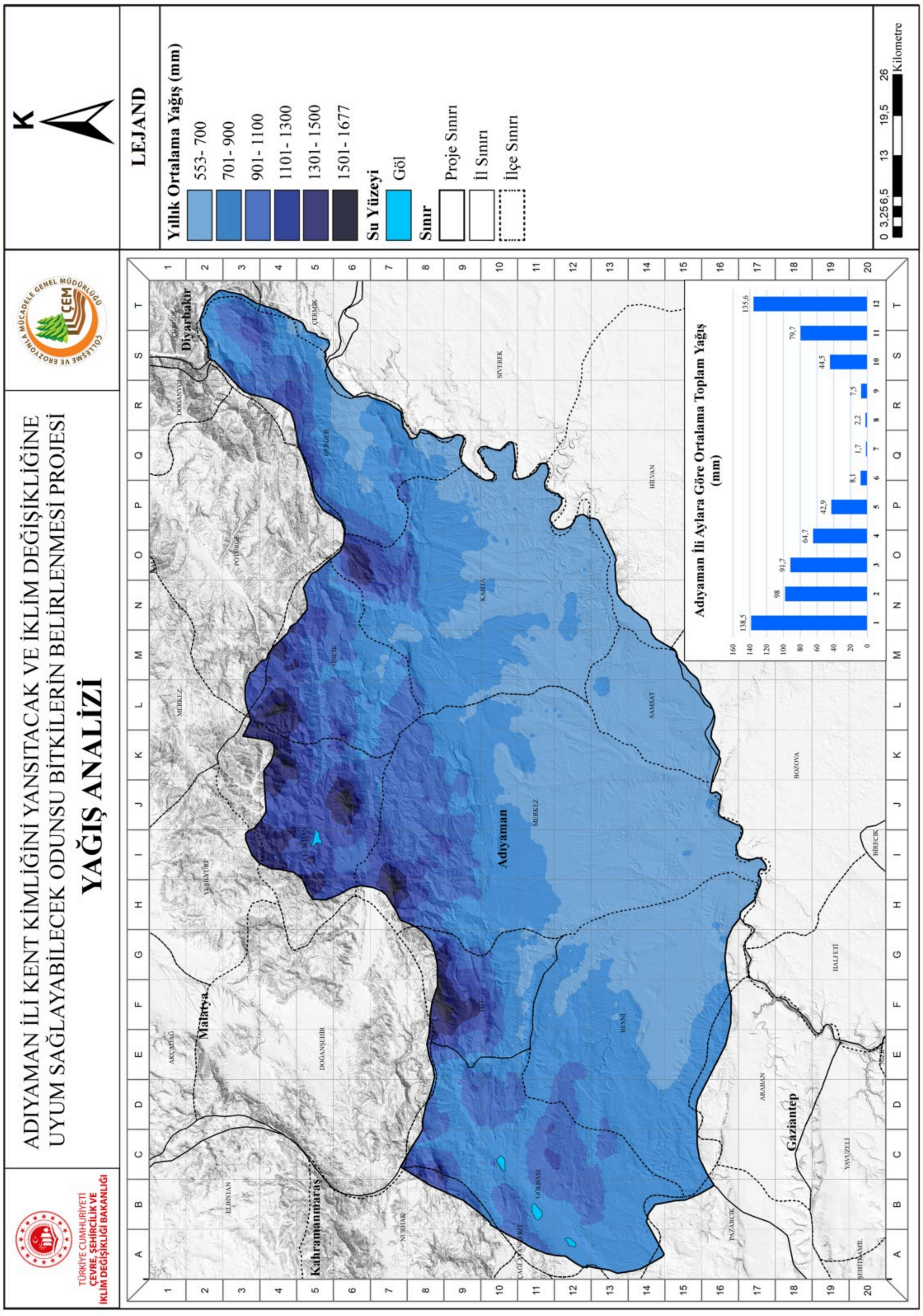
ADIYAMAN İLİ KENT KİMLİĞİNİ YANSITACAK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNE UYUM SAĞLAYABİLECEK ODUNSU BİTKİLERİN BELİRLENMESİ PROJESİ
YAĞIŞ ANALİZİ
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
ÇEM
ÇÖLLEŞME VE EROZYONLA MÜCADELE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
K
LEJAND
Yıllık Ortalama Yağış (mm)
553- 700
701- 900
901- 1100
1101- 1300
1301- 1500
1501- 1677
Su Yüzeyi
Göl
Sınır
Proje Sınırı
İl Sınırı
İlçe Sınırı
0 3,25 6,5 13 19,5 26
Kilometre
Adıyaman İli Aylara Göre Ortalama Toplam Yağış (mm)
138,5
98
91,7
64,7
42,9
8,1
1,7
2,2
7,5
44,5
79,7
135,6
Diyarbakır
Malatya
Kahramanmaraş
Gaziantep
Adıyaman
ÇELİKHAN
GERGER
TUT
GÖLBAŞI
BESNİ
SAMSAT
KAHTA
SİNCİK
SİVEREK
HİLVAN
BOZOVA
HALFETİ
BİRECİK
ARABAN
YAVUZELİ
PAZARCIK
NURHAK
DOĞANŞEHİR
ELBİSTAN
AKÇADAĞ
YEŞİLYURT
MERKEZ
POTURGE
DOĞANYOL
ÇERMİK
ÇINGIL

Harita 13. Adıyaman İli Bitki Sıcağa Dayanıklılık Analizi

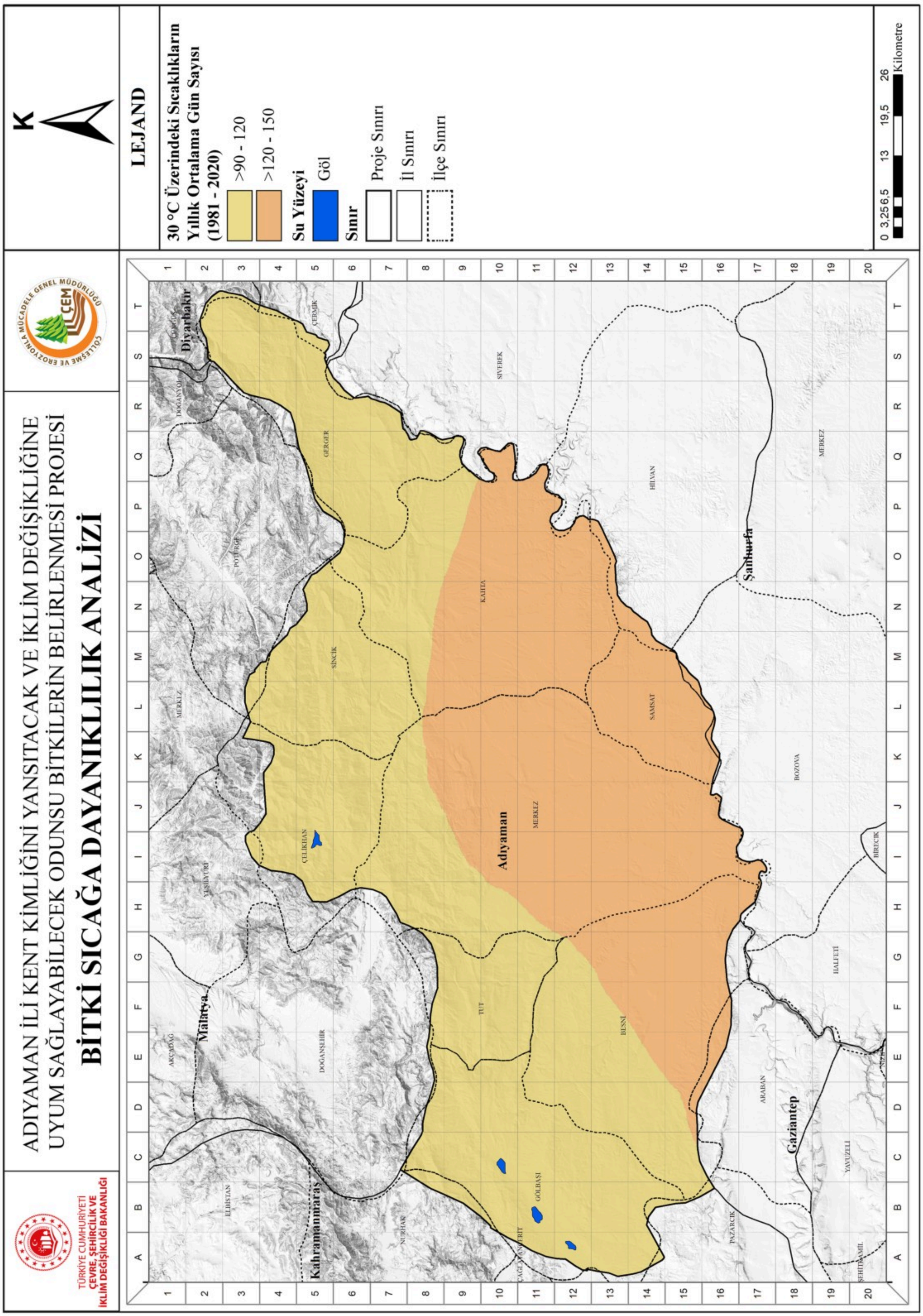

Harita 14. Adıyaman İli Bitki Soğuğa Dayanıklılık Analizi

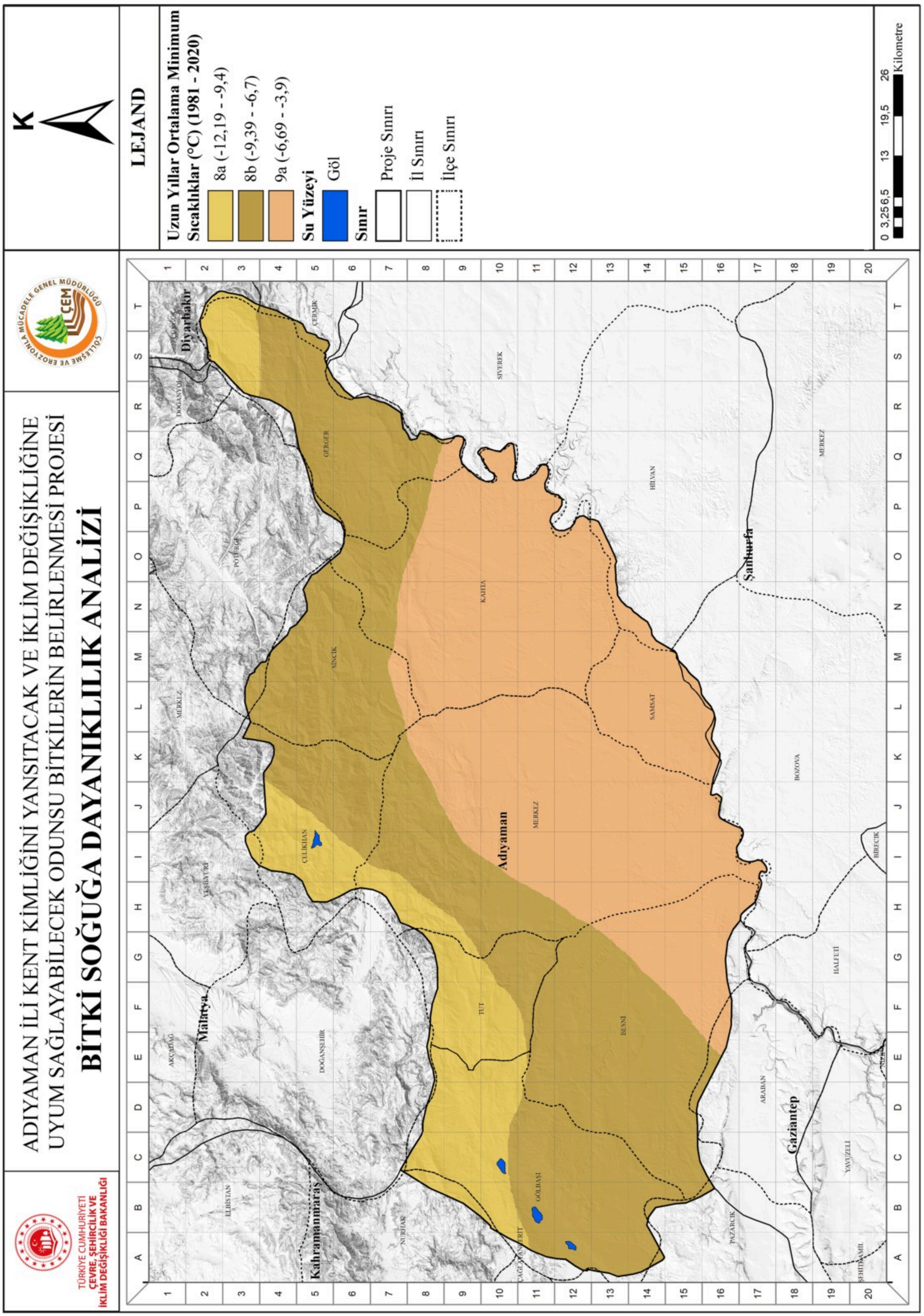

06 adıyaman

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

06. ADIYAMAN ODUNSU BİTKİ LİSTESİ

ADIYAMAN

İlinde Bulunan Türkiye İçin Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
1	*Acantholimon acerosum*	Pişikkeveni	
2	*Acantholimon armenum*	Kurre Dikeni	
3	*Acantholimon spirizianum*	İspiriz Geveni	Endemik
4	*Acantholimon venustum*	Kınalı Kirpiotu	
5	*Acanthophyllum verticillatum*	Takacak	
6	*Amygdalus arabica*	Arap Bademi	
7	*Amygdalus lycioides*	Behiv	
8	*Amygdalus orientalis*	Payam	
9	*Amygdalus trichamygdalus*	Haşmet Bademi	
10	*Berberis crataegina*	Siyah Meyveli Karamuk	
11	*Capparis spinosa*	Kebere	
12	*Cedrus libani*	Toros Sediri	
13	*Cerasus mahaleb*	Mahlep	
14	*Cerasus microcarpa*	Yaban Kirazı	
15	*Cerasus prostrata*	Taş Kirazı	
16	*Cionura erecta*	Babrik	
17	*Colutea cilicica*	Patlangaç	
18	*Convolvulus dorycnium*	Bağarcık Urganı	
19	*Cotinus coggygria*	Boyacı Sumağı	
20	*Cotoneaster nummularius*	Dağ Muşmulası	
21	*Crataegus monogyna*	Yemişen	
22	*Echinophora tenuifolia*	Sarıçördük	
23	*Elaeagnus angustifolia* var. *angustifolia*	İğde	
24	*Ephedra foeminea*	Borotu	
25	*Fraxinus angustifolia*	Sivri Meyveli Dişbudak	
26	*Genista albida*	Ak Borcak	
27	*Jasminum fruticans*	Boruk	
28	*Juniperus oxycedrus*	Katran Ardıcı	
29	*Lonicera caprifolium*	Hanımeli	
30	*Lonicera etrusca*	Dokuzdon	
31	*Lonicera nummulariifolia*	Tavşançili	
32	*Nerium oleander*	Zakkum	
33	*Onobrychis cornuta*	Kuşkaçıran	
34	*Paliurus spina-christi*	Karaçalı	
35	*Pinus brutia*	Kızılçam	
36	*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*	Karaçam	
37	*Pistacia khinjuk*	Bıttım	
38	*Pistacia terebinthus*	Menengiç	
39	*Platanus orientalis*	Çınar	
40	*Plocama calabrica*	Belumçalısı	
41	*Prunus divaricata*	Yunus Eriği	
42	*Pyrus syriaca* var. *syriaca*	Çakal Armudu	
43	*Quercus brantii*	Karameşe	
44	*Quercus cerris*	Saçlımeşe	
45	*Quercus coccifera*	Kermes Meşesi	

ADIYAMAN

İlinde Bulunan Türkiye İçin Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
46	*Quercus infectoria*	Mazı Meşesi	
47	*Quercus libani*	Lübnan Meşesi	
48	*Rhus coriaria*	Sumak	
49	*Rosa foetida*	Antep Gülü	
50	*Rosa phoenicia*	Fenike Gülü	
51	*Rosa pulverulenta*	Bodur Gül	
52	*Rubia tenuifolia*	Kızılboya	
53	*Salix triandra*	Bağ Söğüdü	
54	*Styrax officinalis*	Ayıfındığı	
55	*Tamarix smyrnensis*	Ilgın	
56	*Veronica orientalis*	Gözmumcuğu	

ADIYAMAN

İlinde Bulunan Türkiye İçin Egzotik ve Kültür Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
1	*Cydonia oblonga*	Ayva	
2	*Ficus carica*	İncir	
3	*Morus alba*	Ak Dut	
4	*Morus nigra*	Kara Dut	
5	*Olea europaea*	Zeytin	
6	*Punica granatum*	Nar	
7	*Rubus fruticosus*	Böğürtlen	

ADIYAMAN
İlinde Bulunan Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
1	*Acantholimon acerosum*	Pişikkeveni	
2	*Acantholimon armenum*	Kurre Dikeni	
3	*Acantholimon spirizianum*	İspiriz Geveni	Endemik
4	*Acanthophyllum verticillatum*	Takacak	
5	*Amygdalus arabica*	Arap Bademi	
6	*Amygdalus lycioides*	Behiv	
7	*Amygdalus orientalis*	Payam	
8	*Amygdalus trichamygdalus*	Haşmet Bademi	
9	*Berberis crataegina*	Siyah Meyveli Karamuk	
10	*Cedrus libani*	Toros Sediri	
11	*Cerasus mahaleb*	Mahlep	
12	*Cerasus microcarpa*	Yaban Kirazı	
13	*Cerasus prostrata*	Taş Kirazı	
14	*Cionura erecta*	Babrik	
15	*Colutea cilicica*	Patlangaç	
16	*Cotinus coggygria*	Boyacı Sumağı	
17	*Cotoneaster nummularius*	Dağ Muşmulası	
18	*Crataegus monogyna*	Yemişen	
19	*Echinophora tenuifolia*	Sarıçördük	
20	*Elaeagnus angustifolia* var. *angustifolia*	İğde	
21	*Ephedra foeminea*	Borotu	
22	*Fraxinus angustifolia*	Sivri Meyveli Dişbudak	
23	*Genista albida*	Ak Borcak	
24	*Jasminum fruticans*	Boruk	
25	*Juniperus oxycedrus*	Katran Ardıcı	
26	*Lonicera etrusca*	Dokuzdon	
27	*Lonicera nummulariifolia*	Tavşançili	
28	*Nerium oleander*	Zakkum	
29	*Onobrychis cornuta*	Kuşkaçıran	
30	*Paliurus spina-christi*	Karaçalı	
31	*Pinus brutia*	Kızılçam	
32	*Pistacia khinjuk*	Bıttım	
33	*Pistacia terebinthus*	Menengiç	
34	*Platanus orientalis*	Çınar	
35	*Plocama calabrica*	Belumçalısı	
36	*Prunus divaricata*	Yunus Eriği	
37	*Pyrus syriaca* var. *syriaca*	Çakal Armudu	
38	*Quercus brantii*	Karameşe	
39	*Quercus cerris*	Saçlımeşe	
40	*Quercus coccifera*	Kermes Meşesi	
41	*Quercus infectoria*	Mazı Meşesi	
42	*Quercus libani*	Lübnan Meşesi	
43	*Rhus coriaria*	Sumak	
44	*Rosa foetida*	Antep Gülü	
45	*Rosa phoenicia*	Fenike Gülü	

ADIYAMAN
İlinde Bulunan Doğal Odunsu Taksonlar

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Endemizm
46	*Rosa pulverulenta*	Bodur Gül	
47	*Rubia tenuifolia*	Kızılboya	
48	*Salix triandra*	Bağ Söğüdü	
49	*Styrax officinalis*	Ayıfındığı	
50	*Tamarix smyrnensis*	Ilgın	
51	*Veronica orientalis*	Gözmumcuğu	

07 adıyaman

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

07. ODUNSU BİTKİ LİSTESİ TANITIMI

DOĞAL 4b

Çiçek güzelliği ile dikkati çeken bodur bir çalı...

Acantholimon acerosum

Pişikkeveni

Sık dallı, öbek formlu, 20-30 cm boylanabilen mavimsi yeşil renkte bir çalıdır. Yaprak şeritsi veya yassı üçgenimsi, 15-60 x 0,8-2,2 mm boyutlarında, kenarları serttir. Başakları genellikle seyrek-nadiren kompakt, 5-15 başakçıktan oluşur. Brahteler tüysüz; dış brahte (7-8 mm) iç brahteden (8-10 mm) daha kısa ve üçgenimsi-mızrak şeklindedir. Haziran-ağustos ayları arası açan çiçekleri pembe renkli ve 11-12 mm'dir. Kaliks tüpü damarları tüylü, beyaz veya soluk ten rengi, dudaklar 5 lopludur. Dünya'da Suriye, Kuzey Irak, Ermenistan, Kuzey Batı İran ve Türkiye'de Ankara, Bolu, Çankırı, Giresun, Kars, Manisa, Eskişehir, Yozgat, Sivas, Erzincan, Denizli, Burdur, Niğde, Ağrı, Konya, Adıyaman ve 800-1200 m arasındaki yükseltilerde yayılış göstermektedir [1].

20-30 cm
arası boy yapmaktadır.

Tam güneşli alanları tercih eder.

Düşük nemli ortamlarda yetişir .

Kumlu ve kalkerli topraklarda iyi gelişir.

Öncelikle ılıman iklim ve bozkırda yetişir.

Erozyon kontrol çalışmalarında kullanılabilir [2].

Kuraklık toleransı yüksektir.

Çiçek estetiğinin yanı sıra herdemyeşil yaprakları ve bodur yapısı ile kaya bahçesi, alpin bahçe ve kaya çatlağı tasarımlarında kullanılabilir.

1. Davis, P.H. (ed.), 1982. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 7. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. Yaldızı G., Şekeroğlu N. (2013). Küresel İklim Değişikliğinde Tıbbi ve Aromatik Bitkilerin Önemi. Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi. 6 (1): 85-88.

F1: Mustafa Gökmen. iNaturalist. https://www.inaturalist.org/observations/227951550.
F2: Mustafa Gökmen. iNaturalist. https://www.inaturalist.org/observations/227951550.
F3: Serdar ÖLEZ ,floranatolica. https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Acantholimon-acerosum.
F4: Serdar ÖLEZ ,floranatolica. https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Acantholimon-acerosum.

Çiçek güzelliği olan, kuraklığa dayanıklı bodur bir çalı...

Acantholimon armenum

Kurre Dikeni

Mavimsi veya mavimsi-yeşil renkte'15-40 cm arası boylanabilen bir çalıdır. Yapraklar, doğrusal-mızrak veya doğrusal-üçgen şeklinde 1,5 mm genişliğinde ve kenarları serttir. Dış brahte genellikle iç brahtelere eşit veya nadiren daha kısa veya daha uzun; dış brahte üçgen-mızrak şeklinde; iç brahteler dikdörtgen-mızrak şeklinde, geniş kenarlı, kısa sivri uçlu. Kaliks tüpü tüylü, dalları beyaz veya kahverengimsi (kuru halde), belirsiz şekilde 5 veya 10 loblu; damarlar parlak mor veya nadiren dalla aynı renktedir. Taç yaprakları pembedir. Taşlık yamaçlarda 500-2740 m yükseltilerde yetişir. Türkiye'de Konya, Sivas, Erzincan, Kahramanmaraş, Malatya, Adıyaman ve Hatay'da yayılış göstermektedir [1].

15-40 cm
arası boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder.

Düşük nemli ortamları tercih eder.

Taşlı toprakları tercih eder.

Ilıman iklimi tercih eder.

Sıcak hava koşullarına dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

İlaç endüstrisinde kullanılabilmektedir. Antibakteriyel, antifungal, antibiyofilm, antioksidan ve antikanser özellikler göstermektedir [2]. Arılar için polen kaynağıdır.

1.Davis, P.H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. (Vol: 7). Edinburgh: Edinburgh University Press.
2.Bostancı M. T., Bülbül A.S. Uygun C., Bekmezci M., Bayat R., Sen F. (2023). Antibacterial, Antifungal, Antibiofilm, Antioxidant, And Anticancer Properties Of Methanol Extracts Of Some Acantholimon Boiss (Plumbaginaceae) Species. Journal of Scientific Reports-A. (54).

F1: Serap ÜSTÜNDAĞ
https://turkiyebitkileri.com/foto%C4%9Fraf-galerisi/plumbaginaceae-kardikenigiller/acantholimon-kardikeni/acantholimon-armenum/40573-var-balansae-tunceli.html
F2: Serap ÜSTÜNDAĞ
https://turkiyebitkileri.com/foto%C4%9Fraf-galerisi/plumbaginaceae-kardikenigiller/acantholimon-kardikeni/acantholimon-armenum/40574-var-balansae-tunceli.html
F3: Serap ÜSTÜNDAĞ
https://turkiyebitkileri.com/foto%C4%9Fraf-galerisi/plumbaginaceae-kardikenigiller/acantholimon-kardikeni/acantholimon-armenum/40575-var-balansae-tunceli.html
F4: Serap ÜSTÜNDAĞ
https://turkiyebitkileri.com/foto%C4%9Fraf-galerisi/plumbaginaceae-kardikenigiller/acantholimon-kardikeni/acantholimon-armenum/40572-var-balansae-tunceli.html

6a

ENDEMİK

Güneşli yerleri tercih eder.

Nem isteği azdır.

İyi drene olmuş, fakir ve taşlı topraklarda yetişir.

-17 °C'ye kadar dayanabilir.

Soğuk kışlara ve sıcak yazlara dayanıklıdır.

Kuraklık toleransı yüksektir.

Bodur yapısı ile kaya bahçesi ve kaya çatlağı tasarımlarında kullanılabilir.

1.Davis, P.H. (ed.), (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 1. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2.Tübives, (2024). Türkiye Bitkileri Veri Servisi. http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php Erişim tarihi 30Ağu 2024

F1: http://www.vanherbaryum.yyu.edu.tr/flora/famge-nustur/pl/ac/sp/sp/pages/Acantholimon%20spirizianum%20MOBAYEN%20var_%20spirizianum%20_jpg.htm

Acantholimon spirizianum

İspiriz Geveni

Kayalık ve serpantin yamaçlarda öbekler halinde yetişen çalı...

Yoğun öbekler oluşturan çalı formunda endemik bir bitkidir [1]. Yaprakları doğrusal-üç köşeli olup, tüylü veya tüysüz olabilir [1]. Başakçıklar genellikle gevşek imbrikat yapıda, 1-2 dallıdır ve 3-11 arası başakçık içerir [1]. Bitkinin çiçekleri koyu pembe renkli taç yapraklara sahiptir ve Haziran-Ağustos ayları arasında çiçeklenir [1]. Brakteler tüysüz; dış brakteler üçgenimsi, 3-7 mm, 0,3-0,5 mm, iç brakteler oblong-obovat, genişçe yuvarlak, mukronulat, damar hariç hiyalindir. Taç yapraklar koyu pembedir [1]. Bitki, 1180-2700 metre yükseklikler arasında bulunur. Güneydoğu Anadolu'da yayılış gösterir [2].

Sıcak ve kurak bölgelerde dikenli, pembe çiçekli harika bir yer örtücü...

Acantholimon venustum

Kınalı Kirpiotu

Sık dokulu, bodur formlu bir çalıdır [1,2]. Yapraklar 15-40 x 1-2 mm boyutlarında, yeşil renkte, düz veya mızraksı şekildedir; yüzeylerinde noktacıklar bulunur, kenarları ise hafif tırtıklı yapılıdır. Haziran-ağustos arası pembe renkte çiçek açar. Başaklar dallanmamış yapıdadır ve 3-5 cm uzunluğunda, 7-15 başakçık içerir. Başakçıklar 12-14 mm uzunluğunda olup, seyrek bir diziliş gösterir. Dış brahteler 3-6 mm uzunluğunda, ovat-üçgenimsi, akut (keskin) ve sivri uçlu, tüysüz ve yeşilimsi kahverengi renktedir. Anavatanı İran, Irak ve Suriye'dir. Ülkemizde ise Mardin, Adıyaman ve Malatya illerinde yayılış gösterir [1,2,3].

Doğrudan ve tam güneş alan yerlerde oldukça iyi yayılış gösterir.

Kurak koşullarını tercih eder.

Kumlu ve taşlı topraklarda iyi gelişim gösterir.

Sıcaklık (30 °C) ve soğuklara (-30 °C) karşı toleranslıdır.

Volkanik yamaç kayalıkları, kireçtaşı tepeler, dağ bozkırı, çam ve karışık ormanların sınırlarında yetişebilir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Pembe çiçekleri bodur yapısı ve kuraklık toleransı ile kaya bahçesi, kuru taş bahçesi ve kaya çatlakları için uygun türlerdir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
2.Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları (684 s.). Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3.TÜBİVES Veri Tabanı (http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php).

F1: Mustafa GÖKMEN. https://www.inaturalist.org/observations/219493123.
F2: Mustafa GÖKMEN. https://www.inaturalist.org/observations/219493123.
F3: Mustafa GÖKMEN. https://www.inaturalist.org/observations/219493123.
F4: Mustafa GÖKMEN. https://www.inaturalist.org/observations/219493123.

Yüksek sıcaklıklara dayanıklı bodur çalı...

Acanthophyllum verticillatum

Takacak

Caryophyllaceae familyasına ait 15-25 cm boylanabilen bodur çalıdır. Çok sayıda, yükselen-dik gövdelere sahiptir [1]. Yapraklar tüysüz veya papilloz özellikle kenarlarda, iğne gibi, 8-15 0,5-1 mm, uzun, sarımsı bir omurga ile sonlanır [1,2]. Boğum araları 10-15 mm, yapraklar kadar veya daha uzundur. Çiçek terminal veya ve aksiller şekildedir[1,2]. Brakteler doğrusal, yaprak benzeri, 4-5 mm, tüysüz veya kenarları kirpiklidir [1,2]. Kaliks tüp şeklinde, 5-kostatlı, 4-5 mm, tüysüz veya papilloz, dişler düz, dik, tüp kadar uzun, 2-2,5 mm, mızraksı, sarımsı bir diken şeklinde sivrilir. Taç yapraklar beyaz, doğrusaldan doğrusal-mızraksıya kadar değişen, ağsı, 5-6 mm boyutlarındadır. Tohumları genellikle pürüzsüzdür[1,2]. Taşlı magmatik yamaçlarda 1200-1600 m yüksekliklerde yetişir. Türkiye'de Doğu Anadolu' da yayılış gösterir [3].

12-25 cm
kadar boy yapmaktadır.

Güneşli yerleri tercih eder.

Nem isteği azdır.

Asidik topraklarda gelişim gösterir.

Ilıman iklimde yetişir.

Yüksek sıcaklıklara oldukça dayanıklıdır.

Kuraklık toleransı yüksektir.

Kurakçıl peyzajlarda yer örtücü olarak tercih edilebilir.

1.Davis, P.H. (ed.), (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 1. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2.Bülbül, A. S., Armağan, M., & Varlık, K. (2017). Seed micromorphology of Acanthophyllum CA Mey.(Caryophyllaceae) Genus inTurkey. Kastamonu University Journal of Forestry Faculty, 17(1), 215-224.
3.Tübives, (2024). Türkiye Bitkileri Veri Servisi. http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php Erişim tarihi 25Ağu 2024

F1:https://www.inaturalist.org/observations/107622452
F2: https://www.inaturalist.org/observations/107622452
F3:https://www.inaturalist.org/observations/107622452
F4:https://www.inaturalist.org/observations/107622452

Dikensiz, küçük beyazımsı çiçekli, çok dallı bir çalı...

Amygdalus arabica

Arap Bademi

Çok dallı, 2,5 m'ye kadar boylanabilen dikensiz çalıdır. Genç sürgünleri tüysüz, yazın genellikle yapraksızdır. Yaprak çizgisel-mızrak şeklinde, 2-4 x 0,3-0,5 (-0,7) cm çapında, yaprak kenarı belirsiz testere dişli veya testere dişli, yaprak sapı 7 mm'dir. Çiçekleri beyazımsı pembe, 15-17 mm çapında, sapsız veya yarı saplıdır. Mart-nisan aylarında çiçek açar. Meyveleri küre veya oval şeklinde, hafifçe basık, ilk dönemlerde tüylü ilerleyen dönemde az veya çok tüylü hale gelir. Bozkırda veya meşe ormanlarında, kuru taşlı yamaçlarda, 600-1200 m yükseltilerde, Lübnan, Suriye, Kuzey Irak, Batı İran ve Türkiye'de genel yayılış gösterir. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde doğal yayılış gösterir, Kahramanmaraş, Gaziantep, Malatya, Adıyaman, Mardin, Hakkari ve Kilis'de yayılış gösterir [1].

2,5 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli alanlarda yetişir.

Nemli veya yarı nemli ortamları sever.

Kuru, taşlı topraklarda yetişir.

Ilıman veya yarı tropikal iklimlerde yetişir.

Zorlu ekolojik koşullara iyi uyum sağlar.

Kurak ve yarı kurak ortama dayanır.

Gıda ve ilaç endüstrilerinde kullanılmaktadır [2]. Erozyon kontrolü ve rüzgar önlemede kullanılabilir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
2.Hosseinzadeh, J. (2010). Morphological diversity of *Amygdalus arabica* Oliv. in natural forests of Ilam Province, Iran. Journal of Biodiversity and Ecological Sciences, 1(3), 1-XX.

F1: Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü Veri Tabanı
F2: Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü Veri Tabanı
F3: Serdar Ölez. https://www.floranatolica.com/eu-karia/gui/species.php?ID=Prunus-arabica
F4: Serdar Ölez. https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/spe-

Sıcak ve kurak bölgelerin dikenli pembe çiçekli çalısı...

Amygdalus lycioides

Behiv

Yaprak döken, dikenli ve genellikle çalı formunda bitkilerdir[1,2]. Yapraklar basit, tüylü ya da çıplak, kenarları tam ya da dişlidir. Genellikle elips, mızraksı-şeritsi şekillerdedir. Yaprak sapları tüylüdür ve yapraklar tomurcuklarda bükülmüş, yaprak ucu kör-küt, dar oldukça eliptik kısa kıl şeklinde yapraklara sahiptir [2]. Yapraklanmadan erken ilkbaharda çiçek açan bitkinin çiçekleri 1 cm çapında, pembe renkli oldukça gösterişlidir ve bitki üzerinde yoğun olarak yer alır [1,2]. Meyveleri yumurtamsı şekilde etli sulu 10-20 mm büyüklüğündedir [2]. Taşlı, kurak ve kayalık alanlarda [1] yayılış gösteren tür 600-1100 m yükseltilerde doğal olarak bulunur. Anavatanı İran olan taksonun varyetesi ülkemizde Gaziantep, Adıyaman, Şanlıurfa alt bölgelerinde yayılış gösterir [3].

Doğrudan ve tam güneş alan alanları tercih eder.

Kurak ya da yarı kurak iklim koşullarını tercih eder.

Kumlu, iyi drene edilmiş topraklarda iyi gelişim gösterir.

Ekstrem sıcaklık (40 °C) ve soğuklara (-40 °C) karşı toleranslıdır [4].

Soğuk sıcak toleransı yüksek olup kurak ve taşlık alanlarda iyi gelişim gösterir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Erken ilkbahar çiçekleri ile görsel bir şölen oluşturabilen bitki dikenli yapısı ile geçirimsiz çalı çiti olarak da kullanılabilir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh, United Kingdom: Edinburgh University Press.
2.Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları. Ankara, Turkey: Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3.TÜBİVES Veri Tabanı (http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php)
4.Karatas, S., Çetin, A., Atamov, V., & Aslan, M. (2011). Morphologic, ecologic and taxonomic studies on Amygdalus L. species in Sanlıurfa, Turkey. Acta Horticulturae, 912, 507–514. https://doi.org/10.17660/ActaHortic.2011.912.77

F1: https://www.biodiversity4all.org/photos/46150736
F2: https://resna.iut.ac.ir/wildlife/mouteh/amygdalus-lycioides-rosaceae
F3: https://resna.iut.ac.ir/wildlife/mouteh/amygdalus-lycioides-rosaceae
F4: https://resna.iut.ac.ir/wildlife/mouteh/amygdalus-lycioides-rosaceae

Gösterişli çiçeklere sahip, kuraklığa ve soğuğa dayanıklı kanaatkâr bir tür...

Amygdalus orientalis

Payam

Yaprak döken, 50-300 cm'ye kadar boylanabilen, sık dallanmış çalı formunda bitkilerdir. Genç sürgünler yoğun beyaz tüylü olup daha sonra tüysüzleşir. Yaprakları; ters yumurtamsı, ters mızraksı veya elips şeklinde, 3-4 x 1,5-2 cm boyutlarında ve beyaz tüylüdür [1]. Nisan-mayıs aylarında yapraklanmadan önce açan çiçekleri soluk pembe renkli, 12-15 mm çapında, kısa saplıdır. Meyveleri oval, hafifçe basık, 20 x 12 mm boyutlarında, beyaz tüylü, daha sonra tüysüz yapıdadır. Dünyada Suriye Çölü, Lübnan, Kuzey Irak, Batı İran'da yayılış gösteren tür İran-Turan flora bölgesinin elemanıdır. Doğal ortamlarında kayalık kalkerli yamaçlarda ve 600-1500 m yükseltilerde yayılış gösterir [1].

50-300 cm
arası boy yapmaktadır.

Güneşli alanlara ihtiyaç duyar [3].

Düşük neme toleranslıdır [2].

Kireç miktarı yüksek, kayalık ve kurak topraklarda yetişebilir [2].

Gelişmesi için sıcak yazlara ihtiyaç duyar [3].

Soğuğa ve tuzluluğa karşı dayanıklıdır [2].

Kuraklığa dayanabilir [2].

Yamaç ve şev stabilizasyonu, erozyon kontrol çalışmalarında ve karayolu çalışmalarında kullanılabilir [2].

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh: Edinburgh University Press.
2.Mutlu, B. (2020). *Prunus argentea* (Lam) Redh.'nin peyzaj tasarımında kullanım olanakları. Peyzaj Araştırmaları ve Uygulamaları Dergisi, 2(1), 43-50.
3.https://temperate.theferns.info/plant/Prunus+argentea

F1: Mustafa GÖKMEN
https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Amygdalus-orientalis
F2: Mustafa GÖKMEN
https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Amygdalus-orientalis
F3: Mustafa GÖKMEN
https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Amygdalus-orientalis
F4: Mustafa GÖKMEN
https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Amygdalus-orientalis

Kadifemsi tüylü, çekirdekli sulu meyvelere sahip bir çalı veya ağaç türü...

Amygdalus trichamygdalus

Haşmet Bademi

Amygdalus trichamygdalus Rosaceae (gülgiller) ailesine ait bir bitki türüdür. Bu tür, dikensiz çalı veya ağaç formunda olup, genç sürgünleri çıplaktır [1]. Yapraklar, eliptik şekilli yapraklar, 4 x 2 cm boyutlarında olup, ince bezeli dişlidir [2]. Yaprakların üst yüzeyi çıplaktır, alt yüzeyi ise sık gümüşi tüylü ve yarı derimsi bir yapıdadır [2,3]. Yaprak sapı yaklaşık 5 mm uzunluğundadır. İlk baharda çiçeklenir [3]. Çiçekler uçuk pembedir [3,4]. Meyve, çekirdekli ve sulu meyve, yumurtamsı veya dar yumurtamsı formda olup, basık ve kadifemsi tüylü bir yapıya sahiptir [1,2]. Meyve boyutları 20 x 30 mm arasında değişir ve sapsızdır. Çekirdek çukurludur [1,2].1000-2500 m rakımlarda yaşar. Türkiye' de Güney ve Doğu Anadolu'da yayılış gösterir [5].

Doğrudan güneş alan yerleri tercih eder.

Nem isteği ortadır.

Kireçli topraklara dayanımı son derece iyidir. Kumlu, orta derecede killi ve kireçli alanlarda da yetişir.

Ortam sıcaklığı -18 °C üzeri olan bölgelerde yaşar.

Tuz serpintilerine kısmen dayanıklıdır.

Kurak topraklara dayanıklığı orta-yüksek derecedir.

Çiçek etkisi ve meyveleri ile park ve bahçelerde yenilebilir bahçelerde ve hobi bahçelerinde kullanılabilir.

1.Aksoy, N. (2018). Amygdalus L. (Bademler), Ünal Akkemik (ed.), Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalıları II, , Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 391.
2.Davis, P.H. (ed.), (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 1. Edinburgh: Edinburgh University Press.
3.Meydan, İ., Kizil, G., Demir, H., Ceken Toptanci, B., & Kizil, M. (2020). In vitro DNA damage, protein oxidation protective activity and antioxidant potentials of almond fruit (Amygdalus trichamygdalus) parts (hull and drupe) using soxhlet ethanol extraction. Advances in Traditional Medicine, 20, 571-579.
4.NGBB (2024). Bizim Bitkiler. https://bizimbitkiler.org.tr. Erişim tarihi 14 Ağu 2024 (Türkiye bitkileri listesi, yayılış bilgileri ve Türkçe adları)
5.Tübives, (2024). Türkiye Bitkileri Veri Servisi. http://194.27.225.161/yasin/tubives/-index.php

F1: Mustafa GÖKMEN, https://www.inaturalist.org/observations/233063943
F2: Mustafa GÖKMEN, https://www.inaturalist.org/observations/233063943
F3: Mustafa GÖKMEN, https://www.inaturalist.org/observations/233063943
F4: https://www.inaturalist.org/observations/32936674

Çiçek ve meyve güzelliği olan, step koşullarına en iyi uyum sağlayan çalılardan...

Berberis crataegina

Siyah Meyveli Karamuk

Yaprağını döken, 2 m'ye kadar boylanabilen, dikenli küçük bir çalıdır. Dikenler genellikle yapraklardan daha kısadır. Genç sürgünler parlak koyu vişne çürüğü-kahverengi, üzerinde siyah lentiseller yoktur. Yapraklar sade, 1-4 cm dar ters yumurtamsı, genellikle boyu eninden 3 kat daha uzun, kenarları düz ya da testere dişlidir. Mayıs-haziran ayları arasında açan parlak sarı çiçekleri ile dikkat çeker. Meyveler önce kırmızı, sonra siyaha döner. Ekşimsi olup yetiştiği bölgelerde yenir ve ekşilik olarak limona benzediğinden limon yerine yemeklere konulur. İran, Afganistan ve Türkiye'de doğal olarak yayılır. Türkiye'de, 800-1500 m yükseltiler arasında, özellikle step bölgeleri olmak üzere [1,2] (İç Batı Anadolu, Konya, Dicle alt bölgelerinde), Yukarı Sakarya, Orta Kızılırmak ve Antalya'da doğal yayılış göstermektedir [3].

2 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ortamları sever.

Az nemli ve kuru ortamlarda yetişebilir.

Kayalık yamaçlarda, kuru ve kurak topraklarda yetişebilir.

Soğuklara ve sıcağa oldukça dayanıklıdır.

Rüzgara ve hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa oldukça dayanıklıdır.

Özellikle kanaatkar olması ve rüzgara dayanması sebebiyle erozyon kontrol çalışmalarında kullanılabilir. Meyvelerinde organik asitler, tanen, C vitamini ve yüksek oranda antosiyanin içermektedir [4].

1.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. (Vol: 1). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Anşin, R., & Özkan, Z. C. (2006). Tohumlu Bitkiler, Odunsu Taksonlar. KTÜ, Orman Faültesi Yayınları (Fakülte Yayın No:19, 450s.).
3. https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Berberis-crataegina
4.Deveci A, Özaslan, M. (2022). Berberis crataegina Meyve Ekstraktının Antioksidan ve Antibakteriyel Etkisinin Araştırılması. KSÜ Tarım ve Doğa Dergisi, 25 (Ek Sayı 2), 335-341.

F1: Serdar ÖLEZ https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Berberis-crataegina
F2: Mustafa GÖKMEN
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

8a

DOĞAL

Gastronomi için değerli olan estetik bir yer örtücü...

Capparis spinosa

Kebere

Yatay formda yayılan, hızlı büyüyen, 50-100 cm (-3 m) arası boy yapabilen, dikenli, herdemyeşil bir çalıdır. Yapraklar yuvarlak veya çok geniş oval biçimli ve yaprak diplerinde kısa dikenler bulunur [1]. Çiçekler zayıf zigomorfik formdadır. Mayıs-eylül (ekim) ayları arası açan gösterişli çiçekleri beyaz renkli ve hoş kokuludur. Meyve 3-6 cm boylarında yeşil renkli, eliptik, üzümsü, çok tohumlu kapsüldür [1]. Derin ve geniş bir kök sistemine sahiptir. Doğal yayılış alanlarında 3000 m'ye kadar yükseltilerde yetişebilir [1,2]. Kebere, diğer adıyla kapari, antik dönemlerden beri tanınan, gıda ve tıbbi amaçlarla kullanılan değerli bir bitkidir [3].

50-100 cm
arası boy yapmaktadır.

Tam güneşli yerleri tercih eder.

Kuru veya orta nemli toprak tercih eder.

İyi drene edilmiş, hafif asitliden çok alkali topraklara kadar birçok alanda, kayalık ve kumlu topraklarda gelişebilir [4].

Ortam sıcaklığı -5 ile -10 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Fakir ortamlara dayanıklıdır. Yıllık gündüz sıcaklıklarının 13 - 27 °C aralığında olduğu bölgelerde en iyi şekilde büyür [2].

Kuraklığa dayanıklıdır.

Erozyon kontrolü için uygun bir yüzey kapatıcıdır. Yapraklar, meyveler, genç sürgünler yenilebilir özelliktedir. Tıbbi aromatik kullanımları bulunur.

1.Davis, P. H. (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1, pp. 496-497). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=-Capparis-spinosa
3.Yılmaz Kolancı, B. (2020). Antik Dönemde Kapari Bitkisi (Capparis spp.). in : Anadolu Prehistoryasına Adanmış Bir Yaşam: Jak Yakar'a Armağan . Barış Gür - Semra Dalkılıç (edt). Bilgin Kültür Sanat Yayınları, s:263-272, Ankara.
4.https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Capparis+spinosa

F1: Francisco Flores https://www.inaturalist.org/observations/241424985
F2: Mustafa VAR
F3: https://www.inaturalist.org/observations/47487586
F4: https://www.inaturalist.org/observations/47487586

Renk, form ve kuraklığa dayanıklılığı ile estetik ve fonksiyonel amaçlarla kullanılan bir doğal türümüz...

Cedrus libani

Toros Sediri

Herdemyeşil, 35-40 m'ye kadar boylanabilen, gençlikte piramit, orta yaşlarda geniş piramit formlu bir ağaçtır. Kabuk grimtrak kahve, yaşlanınca kalın ve boyuna çatlaklıdır. Yapraklar uzun, sürgünlerde teker teker, kısa sürgünlerde ise buket halinde 10-20 (-30) adeti bir arada, 1-3,5 cm uzunluğunda koyu yeşil, boz yeşil, bazı doğal bireylerinde mavidir [1]. Erkek çiçekler silindirik, 5 cm uzunluğunda, sarı renkli, dişi çiçekler 1-1,5 cm yeşilimsi renkte, 26 ayda olgunlaşan kozalakları fıçı şeklinde 8-10 (-14) cm boyunda ve 4-6 cm eninde sürgün üzerinde dik durur, üzeri reçineli olup olgunlaşınca dağılırlar [2]. Lübnan, Suriye ve asıl yayılışını Türkiye'de Akdeniz bölgesinde özellikle Toroslarda 800-1000 m'den 2000 m'ye kadar, ayrıca lokal olarak Tokat'da (Niksar, Erbaa, Çatalan) yayılış gösterir.

35-40 m
arası boy yapmaktadır.

Tam bir ışık ağacıdır. Yarı gölgeye kısmi dayanabilir.

Hava nemi isteği azdır.

Oldukça kanaatkardır. Doğal olarak sığ, taşlı, kalkerli, kuru topraklarda yetişir.

Sıcaklık isteği yüksek olmakla birlikte Orta Anadolu şartlarına bile dayanıklıdır.

Donlara ve rüzgâra dayanıklı, kentsel hava kirliliğine hassastır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Form ve bazı kültivarlarının de renk güzelliği ile peyzajda soliter ve gruplar halinde kullanılır. Odunu değerli olup yüzyıllardır çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır.

1.Var, M. (2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları (197 s.). KTÜ Orman Fakültesi, Trabzon (Basılmamıştır).
2.Anşin, R. & Özkan, Z. C. (2006). Tohumlu Bitkiler, Odunsu Taksonlar KTÜ Orman Fakültesi Yayınları (Yayın No:19, 450 s).

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Beyaz renkli güzel kokulu çiçeklere sahip, erozyon konrtolünde kullanılabilecek ağaç...

Cerasus mahaleb

Mahlep

Yaprağını döken, 10 m'ye kadar boylanabilen, yuvarlak formlu ağaçlardır. Kabuk uzunlamasına çatlaklıdır. Yapraklar daireselden geniş yumurtamsıya kadar, 3-6 cm uzunluğunda, üstte parlak yeşil, altta orta damar tüylüdür [1]. Çiçeklenme nisan-mayıs ayları arasında yapraklarla birlikte olur [2]. Çiçekler; 1,5 cm genişliğinde, hoş kokulu ve beyaz renklidir. Meyveler sert çekirdekli, küresel-oval, tabanda sığ basık, olgunlaşmamış hali yeşil, kırmızı ve koyu mor, olgun hali ise siyah, tüysüz, pürüzsüz, parlak, 8-10 mm çapındadır [1,2]. Genel yayılışı; Avrupa'dan Orta Asya, Kuzey Pakistan ve Fas'tır [4]. Türkiye'de farklı bölgelerde kültüre alınmıştır [4].

10 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ortamları tercih eder [5].

Her ortama uyum sağlar.

Kumlu ve kuru topraklar için uygundur [6].

Sıcaklık isteği az olup soğuk iklim koşullarına dayanıklıdır [6].

Sıcağa ve rüzgara dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır [7].

Erozyon kontrolü, revejetasyon ve gölge sağlamak için kullanılır.

1.Krüssmann , G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs (Vol. 3). Timber Press.
2.Idžojtić, M. (2019). Dendrology: Cones, flowers, fruits and seeds. Academic Press.
3. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:729931-1
4.Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları (684 pp.). Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
5. https://pfaf.org/USER/Plant.aspx?LatinName=Prunus+mahaleb
6.Çepel, N. (1988). Peyzaj ekolojisi (Orman Fakültesi Yayın No. 391). İstanbul Üniversitesi, Orman Fakültesi Yayınları.
7. https://www.ebben.nl/en/treeebb/prmahale-prunus-mahaleb/

F1: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/45678634
F2: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/206287685
F3: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/226834241
F4: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/40877650

İlkbaharda açan, son derece dekoratif çiçekleri ile tercih edilen bir ağaç...

Cerasus microcarpa

Yaban Kirazı

Yaprağını döken, çok gövdeli, çoğunlukla dik (1,5-3 m), nadiren yayılıcı veya sürünücü bir çalıdır. Gövde dikensiz veya bazen yarı dikenli; sürgünler tüysüz. Yapraklar dairesel veya eliptik ila oval-mızrak şeklinde, kısa sürgünlerde 2 cm, uzun sürgünlerde 5 cm'e kadar. Çiçekler 1-2; çiçek sapları 15(-20) mm'ye kadar, hipantiyum silindirik, 5-6 mm'ye kadar; taç yapraklar beyaz ila pembemsi, 4-5 mm. Çekirdekli sulu meyve (drupa) oval veya bazen küresel, siyah, kırmızı, turuncu veya sarı renkli; tohum hafif omurgalı ve pürüzsüzdür. Çoğunlukla düşük yükseltilerden 1300 m yükseltilere kadar olan açık düzlüklerde ve kireçli yamaçlarda görülür. Orta Asya, ve Orta Doğudaki ülkelerde yayılışı olup Türkiye'de Güney ve Doğu Anadolu illerinde (Erzincan, Maraş, Gaziantep, Mardin) yayılış göstermektedir [1,2].

1,5-3 m
arası boy yapmaktadır.

Mümkün olan en güneşli konumu gerektirir [4].

Nem isteği yüksek değildir, kuru bölgelerinde en iyi şekilde büyür [4].

Sığ köklü olan bu tür iyi drene edilmiş, nem tutan tınlı topraklarda, kuru kireçli topraklarda ve taşlık-kayalık dağ yamaçlarında yetişir [3,4].

Şiddetli kış ve kuru-sıcak yaz koşullarına iyi uyum sağlamıştır [5].

Çevre şartlarına ve gündüz-gece sıcaklık farklarına karşı dayanıklıdır.

Kuraklığa oldukça dayanıklıdır.

Rekreasyon alanlarında iç bahçe elemanı olarak değerlendirilir.

1. Davis PH 1965-85. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol I-IX., Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. Plants of the World Online 2020.
3. Atlı, H.S., İlikçioğlu, E., Sarpkaya K., BAŞ, M., Bozkurt, H., 2019. Türkiye'de yetişen Yabani kirazın (Cerasus microcarpa Boiss.) tanımlanması ve dağılımının belirlenmesi. Uluslararası Tarım ve Kırsal Kalkınma Kongresi (ISPEC), 10-12 Haziran 2019, Siirt.
4. Bean. W. 1981. Trees and Shrubs Hardy in Great Britain. Vol 1 - 4 and Supplement. Murray.
5. Nas, M.N., Bolek, Y., Bardak, A. 2011. Genetic diversity and phylogenetic relationships of Prunus microcarpa C.A. Mey. subsp. tortusa analyzed by simple sequence repeats (SSRs) Sci Hortic.127: 220–227.

F1: Plants of the World Online, https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:729966-1
F2: Plants of the World Online, https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:729966-1
F3: Plants of the World Online, https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:729966-1
F4: Plants of the World Online, https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:729966-1

Gösterişli çiçeklere, olağanüstü sonbahar renklenmesine sahip, hafif kokulu kaya bahçesi çalıları...

Cerasus prostrata

Taş Kirazı

Yaprağını döken, 1 m'ye kadar boylanabilen çalılardır. Yaprakları; genişçe yumurtamsı, 2-3 cm uzunluğunda, az pürüzlü, tırtıklı, ara sıra derinden yarılmış, üst kısmı koyu yeşil, alt tarafı beyaz kaba tüylü, ancak bazen her iki tarafı da tüylü veya (nadiren) tüysüz yapıdadır [1]. Çiçekleri mayıs ayında yapraklarla birlikte görülür [2]. Pembe, tek veya eşleştirilmiş, genellikle sapsız, yaklaşık 1,2 cm genişliğindedir. Meyveleri; neredeyse küre şeklinde, 1 cm çapında, siyah-kırmızıdır [2]. Genel yayılışı; Himayalardan Balkanlara kadar uzanır. Türkiye'de yayılışı; daha çok Akdeniz Bölgesinin dağlık bölümleri ve kayalıklardır [3].

1 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Güneşe ihtiyaç duyar [3].

Seçici olmayıp düşük nemden hoşlanır.

İyi drenajlı, nem tutan, tınlı ya da kireçtaşlı topraklara ihtiyaç duyar [3].

İdeal yetişme sıcaklığı 5-25°C'dir [5].

Kentsel kirliliğe karşı toleranslıdır [1].

Kuraklığa dayanıklıdır.

Kaya bahçeleri için uygundur. Yapraklarından ve meyvelerinden boya elde edilir [6].

1.Krüssmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs (Vol. 3). Timber Press.
2.Idžojtić, M. (2019). Dendrology: Cones, flowers, fruits and seeds. Academic Press.
3.Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları (684 s.). Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
4.Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı (2024). Tanım ve Orman Bakanlığı Milli Parklar Genel Müdürlüğü Verileri.
5. https://www.picturethisai.com/faq-temperature/Prunus-prostrata.html
6. https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Prunus+prostrata

F1: Dmitry Boldyrev https://www.inaturalist.org/observations/208120234
F2: Dmitry Boldyrev https://www.inaturalist.org/observations/208120234
F3: Dmitry Boldyrev https://www.inaturalist.org/observations/208120234
F4: Dmitry Boldyrev https://www.inaturalist.org/observations/208120234

Zor şartlara dayanıklı olan bu tırmanıcı zehirlidir...

Cionura erecta

Babrik

Çok sayıda gövdeli ve dallı, 1-8 m boya ulaşabilen, sürünücü ya da tırmanıcı bir bitkidir. Gövde gençken yeşil, sonraları kahverengi-gri renktedir. Yapraklar 10x8 cm, oval şekilli, etli ve parlak yeşildir [1]. Nisan ve eylül ayları arasında çok sayıda açan çiçekleri salkım şeklinde ve beyaz renklidir. Bitkinin tamamı toksiktir ve çok zehirli, beyaz renkli özsuyu içermektedir [2]. Türkiye'de Istranca, Çatalca-Kocaeli, Ergene, Güney Marmara, Batı ve Orta Karadeniz, Asıl Ege, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya, Yukarı Fırat, Antalya, Adana, Dicle alt bölgelerinde doğal yayılış göstermektedir. Doğal ortamlarında deniz seviyesi ile 1100 m yükseltiler arasında; kayalık alanlarda, kireçtaşı uçurumlarında, deniz kenarlarında, kırlar ve nehir yataklarında görülür [1,3].

1-8 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli ve yarı gölge alanları tercih eder.

Nemli ortamlarda daha iyi gelişir.

Fakir topraklar dahil hemen her tür toprakta yetişir.

-20 ºC'ye dayanabilir.

Rüzgarlara ve soğuğa dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Bitkinin tüm organları zehirlidir. İlaç sanayisinde ve esans yapımında değerlendirilir [4,5]. Çiçek güzelliği nedeniyle süs bitkisi olarak kullanılır.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1). Edinburgh University Press.
2. Browicz, K. (1967). Genus Cionura Grisebach—Distribution, history, and application. Arboretum Kórnickie, 12, 5–32.
3. https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Cionura-erecta
4. Takım, K., Akan, H., Dinç, H., & Gökmen, A. (2022). Poisoning of sheep by Babrik plant (Cionura erecta (L.) Griseb.) in Şanlıurfa, Turkey. Harran Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, 11(1), 128–131.
5. Demir, H., Ergin, E., Açik, L., & Vural, M. (2011). Antimicrobial and antioxidant activities of Cynanchum acutum, Cionura erecta, and Trachomitum venetum subsp. sarmatiense grown wild in Turkey. Journal of Food, Agriculture & Environment, 9, 186–189.

F1. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:95869-1
F2. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:95869-1
F3. https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:95869-1
F4. https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=551974

Dik yamaçlar ve fakir topraklarda kullanılabilecek sarı çiçekleri ile dikkati çeken dayanıklı bir çalı...

Colutea cilicica

Patlangaç

Yaprak döken, çok dallı, 5 m'ye kadar boylanabilen bir çalıdır [1]. Tüysü özelliğinde olan yapraklar oval şekilli 9-13 yaprakçıktan oluşur. Sarı renkli çiçekleri, kısa salkımlar halinde üç veya beş tane bir arada bulunur [2,3]. Çiçekten sonra bakla türü meyveleri oluşur [2]. Dağlık yamaçlarda, fakir topraklarda gelişen, hızlı büyüyen bir bitkidir [4,5,6]. Dünyada Kafkasya, İran, Yunanistan ve Kırım'da yayılır. Türkiye'de Istranca, Çatalca-Kocaeli, Ergene, Güney Marmara, Batı, Orta ve Doğu Karadeniz, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya, Orta Kızılırmak, Yukarı Kızılırmak, Konya, Yukarı Fırat, Yukarı Murat-Van, Hakkari, Antalya, Adana alt bölgelerinde, Hatay'da Amanos dağları eteklerinde doğal yayılış göstermektedir [7,8].

5 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerleri tercih eder.

Hem nemli hem de kuru iklimlerde yetişebilir.

Fakir topraklarda iyi gelişir.

Ortam sıcaklığı -20 °C üzeri olan bölgelerde yaşar.

Soğuğa, deniz tuzu etkisine ve hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kurak topraklara dayanır.

İlaç sanayinde değerlendirilir. Yaz boyu devam eden çiçek etkisi ve sonbaharda meyve güzelliği nedeniyle değerlidir.

1.Bean, W. (1981). Trees and shrubs hardy in Great Britain. Supplement Murray, 4, 12-25.
2.https://www.treesandshrubsonline.org/articles/colutea/colutea-cilicica/
3.Davis, P. H. (Ed.) (1970). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 3). Edinburgh: Edinburgh University Press.
4.Phillips. R. & Rix. M. (1989). Shrubs. Pan Books, UK ISBN 0-330-30258-2
5.Thomas, G. S. (1992). Ornamental shrubs, climbers and bamboos. Sagapress/Timber Press.
6.https://www.biodiversitylibrary.org/page/52463739#page/59/mode/1up
7.https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Colutea-cilicica
8.Kayacık, H. (1982). Orman ve Park Ağaçlarının Özel Sistematiği. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları.

F1.https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:486820-1
F2: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=501680
F3: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=501680
F4: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=501680

Kuru ve taşlıklı alanlardaki pembe çiçekli küme formlu bir yer örtücü...

Convolvulus dorycnium

Bağarcık Urganı

50-90 cm boyuna ulaşabilen, çok yıllık bir bitkidir. Gövde sert ve çatallı dallanmış olup, taban kısmı odunsu bir yapıdadır; yüzeyleri ise basık-havlıdır. Yapraklar 4,5 x 1 cm boyutlarında, şeritsi veya ters mızrak şeklinde olup, sapsız ve kenarları düzgündür. Çiçeklenme dönemi nisan ile temmuz ayları arasında gerçekleşir. Mayıs-temmuz arası açan çiçekler yaprak koltuklarında ve terminalde, tek başına veya 2-13 çiçekli salkım şeklinde yer alır; çanak yapraklar 3-5 mm uzunluğunda ve basık-havlıdır; taç yapraklar pembe renkte olup 20-25 mm çapındadır; ovaryum ise hemen hemen tüysüzdür. Orta Asya ve Kuzey Afrika kökenli bitki ülkemizde Adana, Gaziantep, Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş, Mersin, Şanlıurfa ve bazı güney ege illerinde yayılış göstermektedir [1,2].

50-90 cm arası boy yapmaktadır.

Tam güneşli ya da yarı gölge alanları tercih eder.

Sıcak iklim koşullarını sever.

Kumlu toraklarda iyi gelişim gösterir.

Sıcaklık toleransı yüksektir.

Kumlu topraklar, bozulmuş tarım ve atıl araziler, yol kenarları ve kayalık alanlarda yayılış göstermektedir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Çiçek estetiği ile yer örtücü olarak kaya bahçeleri ve kuru taş bahçelerinde kullanılabilir.

1.Davis, P.H. (ed.), 1965. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 6. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2.Saad F. M. 1967. The Convolvulus species of the Canary Isles, the Mediterranean region and the Nearand Middle East. Botanical Museum and Herbarium Utrecht.

Convolvulus dorycnium
F1: Serdar ÖLEZ, https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Convolvulus-dorycnium
F2: Serdar ÖLEZ, https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Convolvulus-dorycnium
F3: Serdar ÖLEZ, https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Convolvulus-dorycnium
F4: Serdar ÖLEZ, https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Convolvulus-dorycnium

6a

DOĞAL

Dekoratif çiçekleri ile çocukların sevdiği pamuk helvaya benzeyen estetik bir çalı...

Cotinus coggygria

Boyacı Sumağı

Yaprağını döken, 5 m'ye kadar boylanabilen, geniş yuvarlak ya da dağınık tepeli bir çalıdır. Yapraklar ovalimsi bazen dairemsi, 4-8 cm uzunluğunda, mavimsi yeşil, alt yüzü morumsu yeşildir. Sonbaharda sarı-turuncu, kırmızı, bazen de bordo renk alır. Bazı kültivarlarında yaprak ilk çıktığı andan itibaren bordomsudur. Çiçekler nisan sonu temmuz ayları arasında sarımsı yeşil, tohuma dönerken soluk et/pembemsi bileşik salkım tipinde, 10-25 cm'lik adeta çocukların pamuk helvasına benzeyen gösterişli çiçek topluluğu görülür. Meyve böbrek biçiminde tek tohumludur [1]. Orta ve Güney Avrupa, Orta ve Doğu Asya'da, Türkiye'de ise Akdeniz, Marmara, Karadeniz, Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesinde 1300 m'lere kadar doğal yayılış gösterir [2].

Cotinus coggygria'nın "Flame", "Golden Spirit", Royal Purple" gibi kültivarları sıklıkla kullanılır.

5 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ortamları yeğler.

Az nemli ve kuru ortamlarda yetişebilir.

Kurak, kuru, tuzlu, kireçli, ağır killi ve balçık topraklarda bile yetişebilir. Taşlık ve kayalık yamaçlarda da yetişebilir.

Sıcağı sevmekle birlikte soğuklara ve donlara dayanıklıdır.

Kentlerde hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır, güçlü yayvan kök geliştirir.

Özellikle çiçek güzelliği için tercih edilir. Ayrıca kanaatkâr olması sebebiyle karayolu şevleri ve erozyon kontrol çalışmalarında da değerlendirilir. Odun ve köklerinden kumaş boyası elde edilir.

1.Var, M. (2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları (197 s.). KTÜ Orman Fakültesi, Trabzon (Basılmamıştır).
2.Davis, P. H. (Ed.). (1967). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 2, pp.542-543). Edinburgh University Press, Edinburgh.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4. M.Mine GÜRDAL AYDIN

Çiçek ve meyve güzelliği olan 2400 m' ye kadar çıkabilen güzel bir çalı...

Cotoneaster nummularius

Dağ Muşmulası

Yaprağını döken, 60-150 cm boylanan bazen de yayvan formlu bir çalıdır [1]. Yapraklar oval-yuvarlak şekilde ve koyu yeşil renktedir [2,3]. Çiçekleri küçük ve beyaz renklidir [1]. Meyve 1-2,5 (3) cm çapında, açık kırmızı-morumsu ve yumurtamsı-elips şeklindedir [1,2]. Kırım, Kıbrıs, Lüblan, Irak, Kafkasya ve İran'da yayılış gösterir [4]. Türkiye'de Güney Marmara, Batı, Orta ve Doğu Karadeniz, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya, Orta Kızılırmak, Yukarı Kızılırmak, Yukarı Fırat, Erzurum-Kars, Yukarı Murat-Van, Hakkari, Antalya, Adana, Orta Fırat alt bölgelerinde 800-2400 m yükseltiler arasında doğal yayılış göstermektedir [5].

60-150 cm
arası boy yapmaktadır.

Daha çok yarı gölge alanları tercih ederler.

Orta derece nemli alanları tercih eder.

Sığ derinliklerde, kireçtaşı kayalıkları, taşlık ve kayalık alanlarda iyi gelişir.

En az -20-23 °C ve daha sıcak alanlarda yetişir.

Deniz tuzu etkisine ve hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Çiçek ve meyve güzelliği ile yer örtücü olarak kullanılabilir.

1.Parnay, B. (1993). Bitki Materyali II, Odunsu Kökenler-Çiçekli Çalılar, Sarmaşıklar, Kaktüsler ve Sukkulent Bitkiler, Saz ve Kamışlar. Orhan Ofset, İstanbul.
2.Romo, A., & Boratyński, A. (2014). The genus Cotoneaster (Rosaceae) in NW Africa. Willdenowia, 44(2), 229-239.
3.https://www.treesandshrubsonline.org/articles/cotoneaster/cotoneaster-racemiflorus/#9518
4.Eminağaoğlu Ö., Yılmaz, H., Aksoy, N., Ok, T., Fırat, M., Akkemik, Ü. (2020). Rosaceae. Şu eserde: Akkemik, Ü. (Ed.), Türkiye'nin Bütün Ağaçları ve Çalıları (s. 965-1125), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
5.https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Cotoneaster-nummularius

F1: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:486820-1
F2: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:486820-1
F3: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:486820-1
F4: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:486820-1

Çiçek, meyve güzelliği ve kanaatkar olması ile değerli bir ağaçtır...

Crataegus monogyna

Yemişen

Kışın yaprak döken, 10 m'ye kadar boylanabilen çalı ya da ağaç formunda bitkilerdir. Dallar üzerinde 2 cm'ye kadar uzayabilen dikenler vardır. Yapraklar oval veya ters yumurtamsı, yaprak tabanı çoğunlukla kama şeklindedir. Yaprakların üst yüzü koyu yeşil, alt yüzü kısa tüylü ya da çıplaktır. Yapraklar, derin bölünmüş lopludur. Lopların uçları sivri veya küt, tam veya uçlara yakın yerde seyrek dişlidir. Nisan-haziran aylarında açan çiçekler beyaz veya pembemsi renkte ve hafif kokuludur. Meyve, kırmızı veya kahverengimsi-kırmızı, küremsi veya oval, 6-10 mm çapındadır [1]. Güney Avrupa, Akdeniz çevresindeki ülkeler, Kuzey Afrika, Suriye, Azerbaycan, İran ve Türkiye'de doğal yetişir. Türkiye'nin hemen her yerinde 0-1800 (-2000) m yükseltilerde yayılış gösterir [1].

10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve yarı gölge alanları tercih eder, ancak gölgeye toleranslıdır [4].

Sıcak ve kuru kontinental iklimlerde yetişir [4].

Hemen her tür toprakta yetişir [4]. Kanaatkardır, kireçli topraklara dayanır.

Soğuk hava şartlarına dayanıklıdır.

Hava kirliliğine ve kent iklimine dayanıklıdır [3,4]. Rüzgara dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır [4].

Öncü bitki ve çit bitkisidir. Rüzgar perdelerinde, yamaç, şev ve yolların bitkilendirilmesinde gruplar halinde veya soliter olarak kullanılabilir [4].

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
2.Akkemik, Ü. (Ed.). (2014). Türkiye'nin doğal-egzotik ağaç ve çalıları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları.
3.Fichtner, A., & Wissemann, V. (2021). Biological flora of the British Isles: Crataegus monogyna. Journal of Ecology, 109(2), 541–571. https://doi.org/10.1111/1365-2745.13576
4.Pamay, B. (1992). Bitki materyali I: Ağaç ve ağaççıklar. İstanbul.

F1: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/61606421
F2: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/47961053
F3: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/38035023
F4: Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/50524365

Meyve, yaprak ve çiçekleri ile çok yönlü kullanılan bir ağaç...

Cydonia oblonga

Cydonia vulgaris / Ayva

Kışın yaprağını döken, yuvarlak-yayvan taçlı ağaçlar oluşturur. Elma şekilli *(Cydonia oblonga* var. *maliformis)* ve armut şekilli *(Cydonia oblonga* var. *pyriformis)* olmak üzere iki varyeteye ayrılır. Büyük çalı ve ağaççık şeklinde gelişir. Tek gövdeli ağaçlar, 6-8 m'ye kadar boylanabilir. Gövdesi kısa, kahverengi olup düzgün değildir. Kazık kök oluşturmaz. Genellikle seyrek dallanma gösterir. Genç dallar sık keçe tüylü görünümdedir. Çiçekler beyaz ve pembe renklidir. Sürgün ucunda bulunur. Karışık tomurcuk yapısındadır. Ayva yaprakları yumurta ve geniş elips şeklinde, bazen yuvarlakçadır. Yaprak kenarları dişlidir. Yaprak yüzeyinde pamuk gibi tüycükler vardır. Ayvanın anavatanı Kuzey İran, Hazar Denizi kıyıları, Kafkasya ve Anadolu olarak bilinir. Asya kıtasında 4000 yıldan beri yetiştiği bilinir. Ayva, Anadolu'nun yerli bitkisidir [1].

6-8 m
arası boy yapmaktadır.

Orta derecede ışık isteyen bir bitkidir.

Orta derecede nem ister. Fazla yağmur alan yerlerde monilya gelişir.

Ayvalar toprak nemine tolerans gösterir. Kolay işlenen kumlu-tınlı toprakları sever.

Kış soğuklarına orta derecede dayanıklıdır.

Ilıman deniz ikliminden hoşlanır. Çok rüzgarlı yerleri sevmez.

Kuraklığa dayanıklı değildir.

Peyzajda çiçek ve meyve güzelliği, yenilebilir meyveleri ile önemlidir. Reçel, pasta ve şekerleme endüstrisinde kullanılır.

1.Özçağıran, R., & Ünal, A. (2003). Sert çekirdekli meyveler. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları (Yayın No: 553), İzmir.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Kuraklığa dayanıklı, tıbbi aromatik bitki...

Echinophora tenuifolia

Sarıçördük

Sıklıkla yuvarlak formlu hafifçe tüylü, 20-45 cm boylanabilen çok yıllık yada iki yıllık çalı formunda bitkilerdir. Taban yaprakları dikdörtgen, oval veya üçgen-ovat 12-40 x 3,5-15 cm, 2 pinnat, en üstteki yapraklar basit, üst yarısı dişlidir. Temmuz-ekim ayları arasında sarı çiçeklere sahiptir. Kuru tepeler, kireçli vadiler, bozkır ve nadas tarlalarında 0-1100 m yükseltilerde yaşayabilir. Balkanlar, Kırım, Azerbaycan, Sovyet Ermenistanı, Kuzey İran, Türkistan, Afganistan doğal yayılış alanlarıdır [1]. Türkiye'de Istranca, Güney Marmara, Batı ve Orta Karadeniz, Asıl Ege, İç Batı Anadolu, Konya, Yukarı Fırat, Antalya, Orta Fırat, Dicle alt bölgelerinde doğal yayılış gösterir [2].

20-45 cm
arası boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerleri tercih eder.

Nemli ortamları tercih eder.

İyi drenajlı ve kayalık, kumlu topraklarda gelişir.

Optimum 20 ºC'de yetişir.

Soğuğa toleransı düşüktür.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Tıbbi, aromatik süs bitkisi olarak kullanılır. Ayrıca kaya bahçeleri ve kurakçıl peyzajda da tercih edilebilir.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 3). Edinburgh University Press.
2. https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Echinophora-tenuifolia

F1: Mustafa GÖKMEN, https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?view=tree&details_view=observations&taxon_id=1442662
F2: Mustafa GÖKMEN, https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?view=tree&details_view=observations&taxon_id=1442662
F3: Mustafa GÖKMEN, https://www.inaturalist.org/lifelists/m_gokmen?view=tree&details_view=observations&taxon_id=1442662
F4: iNaturalist, https://www.inaturalist.org/observations/238479248

Farklı dokusu ile dikkat çeken kanaatkâr bir çalı...

Elaeagnus angustifolia var. *angustifolia*

İğde

Yaprağını döken, yuvarlak tepeli, yoğun dallanan, 6-7 m boyunda, çalı veya küçük bir ağaçtır [1]. Gövde kabuğu kahverengi, sığ ince çatlaklı ve uzun şeritler halinde soyulur [2]. Sürgünleri dikensiz bazen sık dikenlidir. Yaprakları 4-8 cm uzunluğunda, oval mızrağımsı, kenarları tam ve gümüşi-grimsi renktedir. Haziranda açan sarı renkli çiçekleri, çan şeklinde, yaklaşık 1cm çapında ve hoş kokuludur. Sonbaharda başlangıçta gümüşi olgunlaştıkça koyu turuncu renkte, zeytin şeklinde 1-1,5 cm uzunluğundaki meyvelerin içi unlu ve tatlıdır [3]. Güney Avrupa, Çin ve Batı Asya'da yayılış gösterir. Türkiye'de Trakya, Güney Marmara, Karadeniz, Ege, İç Batı Anadolu, Yukarı Sakarya, Konya, Yukarı Fırat, Erzurum-Kars, Yukarı Murat-Van, Hakkari, Antalya, Adana alt bölgelerinde doğal yayılış göstermektedir [4]. Tuzlu-alkali arazi restorasyonu ve ekolojik yeniden yapılanma amacıyla kullanılmaktadır.

6-7 m
arası boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerleri ve kısmi gölge alanları tercih eder.

Nem ihtiyacı yoktur, kuru iklimlerde yetişebilir.

Hafif kumlu, orta tınlı ve ağır killi topraklarda gelişir.

Soğuğa dayanıklı, ortam sıcaklığı -40 °C'yi tolere eder.

Rüzgarlara, deniz tuzu etkisine ve tuzlu topraklara ve yüksek bölgelerdeki (0-3000 m) şartlara dayanıklıdır.

Kurak topraklara dayanıklıdır.

Parfümeri, kozmetik, gıda ve ilaç sanayinde değerlendirilir [5]. Yenilebilir meyveleri vardır. Peyzajda arka plan bitkisi, bariyer ve çit oluşumunda etkilidir.

1.Var, M. (2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları (pp.197). KTÜ Orman Fakültesi, Trabzon (Basılmamıştır).
2.Pamay, B. (1993). Bitki Materyali I, Ağaç ve Ağaççıklar. Orhan Ofset, İstanbul.
3.Davis, P. H. (Ed.), (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol: 7). Edinburgh University Press, Edinburgh.
4.https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=E-laeagnus-angustifolia-var.-angustifolia
5.Baranov, A. F. & Kositzyn, V. N. (2003). Productivity and stocks of fruits of Elaeagnus angustifolia L. in basin of the Lower Volga.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:323646-1
F4: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:323646-1

Farklı dokusu ile dikkat çeken kanaatkâr bir çalı...

Ephedra foeminea

Borotu

Genellikle 2-3 m büyüyebilen gövdeleri yere yakın, gevşek dallı, sürünücü bir çalıdır [1]. Yapraklar körelmiştir, nodlarda kın şeklini alır. Dallar 1,2-1,9 mm kalınlığında, yeşil veya grimsi renktedir. Yaz aylarında oluşan çiçekler sarı renklidir. Erkek ve dişi organlar aynı bitkide ancak farklı çiçeklerdedir. Kozalak oluşturmaz, dişi çiçekler üzümsü meyve benzeri, 7-9 mm bir oluşuma dönüşürler ve her biri iki adet tohum taşır. Tohumlar ağustos ve ekim aylarında olgunlaşır [2]. Türkiye'de Çatalca-Kocaeli, Batı ve Orta Karadeniz, Asıl Ege, Orta Kızılırmak, Yukarı Kızılırmak, Antalya, Adana alt bölgelerinde, deniz seviyesi ile 975 m yükseklikler arasında doğal yayılış gösterir [3]. Kayalık yerler, kaya yarıkları, maki ve seyrek çam ormanlarında, çoğunlukla kireçtaşı ana kaya üzerinde görülür.

2-3 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder.

Kuru veya nemli ortamlarda gelişebilir.

Geçirgen, kumlu, hafif asitli, nötr ve hafif alkali topraklarda gelişebilir.

Ortam sıcaklığı -15 °C üzeri olan bölgelerde yaşar.

Kireçli topraklara dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Peyzajda sınırlayıcı, çit, yer örtücü olarak kullanılabilir. Tıbbi kullanımları mevcuttur [4].

1. Davis, P. H. (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. (Vol.1, pp.84-85). Edinburgh University Press.
2.https://kocaelibitkileri.com/ephedra-foeminea/
3.https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Ephedra-foeminea
4. Hajleh, M. N. A., Khleifat, K. M., Alqaraleh, M., Al-Hraishat, E., Al-Limoun, M. O., Qaralleh, H., & Al-Dujaili, E. A. S. (2022). Antioxidant and antihyperglycemic effects of Ephedra foeminea aqueous extract in streptozotocin-induced diabetic rats. Nutrients, 14(11), 2338. https://doi.org/10.3390/nu14112338

F1: Serdar ÖLEZ, https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/index_Photos.php?view=pic&f1=Ephedra%20foeminea
F2: Serdar ÖLEZ, https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/index_Photos.php?view=pic&f1=Ephedra%20foeminea
F3: Serdar ÖLEZ, https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/index_Photos.php?view=pic&f1=Ephedra%20foeminea
F4: Serdar ÖLEZ, https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/index_Photos.php?view=pic&f1=Ephedra%20foeminea

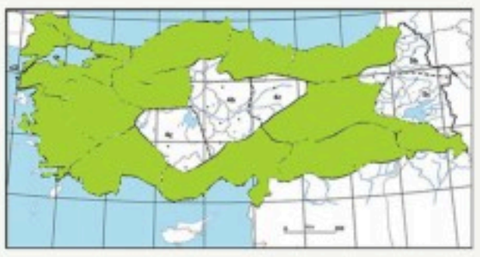

Şifalı meyveleri ve kaba dokulu yaprakları ile orta boy bir ağaç...

Ficus carica

İncir

Kışın yaprağını döken, yuvarlak taç yapısına sahip, orta büyüklükte ağaçlardır. İncir bitkisi, 7-10 m'ye kadar büyüyen, pürüzsüz beyaz kabuğu olan ağaçtır. İncirin kültüre alınışı insanlık tarihi kadar eski ve bütün dinlerde kutsal bir meyve ağacıdır. Subtropik yerlerde ve ılıman kuşağın sıcak kesimlerinde yayılış gösterir. Sofralık çeşitlerin bir kısmı partenokarptır. Kuru incir üretimi için tozlanma (ilekleme) önemlidir. Derin kök yapar. Suya ulaşmak için oldukça uzak mesafelere gidebilir. Gövdesi düzgün ve açık renklidir. Geniş açılı dallar oluşturur. Yaprakları büyük, 3-5 lobludur. Subtropik iklim bitkisi olmasına rağmen mutedil iklimlerde de yetişir. Ülkemizin kıyı şeritlerin iyi yetişir. Ege bölgemiz kuru incir üretimi ile üne sahiptir [1].

7-10 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli habitatları tercih eder.

Yüksek nemden hoşlanmaz. Meyvede çatlama yapar.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir. Organik maddece zengin, orta bünyeli, drenajı iyi topraklar tercih edilir.

Kış soğuklarının -15 ºC altına inmediği iklim şartlarında yetişir.

İncir bir subtropik (ılıman) iklim bitkisi olup, kışları ılık, yazları sıcak ve kurak yerleri sever.

Kuraklığa dayanıklı bir ağaçtır.

Hem meyvesi hem de süs bitkisi olarak dünyada yaygın yetiştirilir. İncir genellikle taze ve kuru meyvesi için tercih edilir. Kanaatkar bir ağaçtır.

1.Aksoy, U., Can, Z., Hepaksoy, S. & Şahin, N. (2001). İncir yetiştiriciliği. TÜBİTAK Yayınları.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Bazı ülkelerde istilacı olarak nitelendirilen sonbaharda güzel sararan bir ağaç...

Fraxinus angustifolia

Sivri Meyveli Dişbudak

Kışın yaprağını döken, 30 m'ye kadar boylanabilen, ince derin çatlaklı, koyu boz kabuklu bir ağaçtır. Tek tüysü bileşik yapraklarda yaprakçıklar, genellikle keskin testere dişli dikdörtgensi-mızraksı veya şeritsi-mızraksı, sivri uçlu, kama şeklinde ve tabanda tamdır. Çiçek durumu salkım şeklinde olup, çiçeklenme yapraklanmadan önce olur. Meyveler değişken, ters yumurtamsı-dikdörtgensi veya mızraksı, küt ya da sivri uçludur. *Fraxinus angustifolia* subsp. *angustifolia* yaprakçıkların her iki yüzünün de tüysüz, yaprakçık sayısının 7-13(-15) ve mumsu örtülü olmaması ile ayırt edilir[1]. Avrupa'dan Kafkasya'nın doğusuna doğru uzanan alanlarda, Kuzey Batı Afrika'da ve Türkiye'de ise, Bolu, Ankara, Sinop, İzmir, Muğla, Kütahya, Afyon, Tunceli, Mersin, Adana, Antalya, Diyarbakır, Kahramanmaraş ve Hakkari'de, 650-1700 m yükseltilerde, kuru, kayalık alanlar, yaprağını döken çalılık veya ormanlık alanlarda yayılış gösterir [1,2].

30 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder [3].

Kuru veya nemli alanlarda gelişebilir [4].

Hafif kumlu, orta tınlı ve ağır killi topraklarda yetişebilir [4].

Soğuğa karşı dayanıklıdır [4].

Kent iklimine uygundur [4]. Dere ve nehir kenarlarında su baskınlarına dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır [4].

Sonbaharda dökülmeden önce sararan yaprakları ile peyzajda değerlendirilir. Odunu kereste endüstrisinde değerlidir.

1.Davis, P.H. (ed.), 1978. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 6. Edinburgh: Edinburgh University Press s.150-154.
2.Akkemik, Ü. (Editör). 2014. Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalıları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
3.https://keyserver.lucidcentral.org/weeds/data/media/Html/-fraxinus_angustifolia_subsp._angustifolia.htm
4.https://pfaf.org/User/Plant.aspx?LatinName=Fraxinus+angustifolia

F1: Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı (2024). Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Verileri.

DOĞAL 6b

Çiçek güzelliği ile çok değerli bir kaya bahçesi bitkisi…

Genista albida

Ak Borcak

Yatık veya yayvan formda, 5-15 cm boylanabilen küçük bir çalıdır. Yaprakları 3-7x5-3 mm, sapsız, eliptik, genellikle alt yüzeyinde yoğun ipeksi tüylüdür. Çiçekler tek başına veya kısa salkımlar halinde eşleştirilmiş olarak bulunur. Brahteler yapraklıdır; brahteler azalmış veya eksik; pedisel 1-3 mm'dir. Çanak yaprak 5-7 mm, ipeksi tüylüdür. Çiçek mayıs-haziran aylarında açar. Meyvesi, dar dikdörtgensi, yoğun tüylü, 3-8 tohumludur. Kırım Yarımadası'nda yayılış gösterir. Doğal ortamlarında kızılçam ormanlarında, kayalıklarda, kalkerli yamaçlarda yetişir. Türkiye'de Kayseri, Antalya, Adana, Maraş, Tunceli, Elazığ ve Amasya'da doğal yayılış göstermektedir [1].

5-15 cm
arası boy yapmaktadır.

Güneşli alanları sever.

Nemli ortamı tercih eder.

Kireçli toprakta yetişir.

Ilıman iklimlerde yetişir.

Soğuklara ve kireçli ortamlara dayanır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Kaya bahçeleri, kayalık ve taşlık alanlarda yer örtücü olarak kullanılır.

1.Gibbs Gibbs, P. E. (1966). A revision of the genus Genista L. Notes from the Royal Botanic Garden Edinburgh, 25(1), 1-20., P. E. (1966). A revision of the genus Genista L. Notes From The Royal Botanic Garden Edinburgh

F1: Sergey CHERKASOV https://www.inaturalist.org/observations/163295452
F2: Serdar ÖLEZ, https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Ebenus-laguroides
F3: Serdar ÖLEZ https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Eb
F4: Serdar ÖLEZ https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Eb

Az bakım gerektiren, çiçekli canlı çit yapımı için uygun bir çalı...

Jasminum fruticans

Boruk

Herdem veya yarı herdemyeşil 50-200 cm kadar boylanan bir çalıdır. Dallar narin yapılı, köşeli, koyu yeşil ve tüysüzdür [1]. Yapraklar almaçlı dizili, genellikle 3 parçalı bileşik formda ve 0.7-2 cm boyutundadır. Hafif kokulu sarı renkli çiçekler 12-15 mm çapında ve 5 lopludur [1, 2]. Nisan-mayıs (eylül) arası çiçeklenir. Meyve üzümsü yapıda, küremsi şekilli, 7-9 mm çapında, parlak siyah veya derin mavi-eflatun renktedir [1]. Çoğunlukla kuru kayalık makiliklerde, *Pinus brutia* (Kızılçam) ormanı veya karışık yaprak döken ormanlık alanların kenarlarında, meşe çalılıkları ve tarla kenarlarında görülebilir. Doğal olarak Akdeniz havzasında ve Orta Doğu'dan Kuzey İran'a kadar yayılış gösterir. Deniz seviyesinden 1500 m'ye kadar olan rakımlarda gözlemlenebilir [1].

50-200 cm
arası boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan veya yarı gölgeli yerleri tercih eder.

Kuru veya çoğunlukla nemli ortam tercih eder [3].

İyi drene edilmiş çoğunlukla nötr topraklarda yetişebilir.

Ortam sıcaklığı -5 °C üzerindeki bölgelerde yaşar. Kuvvetli donlardan kaçınır.

Genellikle zararlılara ve hastalıklara dayanıklıdır. Bakımı kolay bir çalıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Dermatolojik kullanımları mevcuttur [4]. Sık ve yaygın dallı bir çalı türü olduğu için budanmaya elverişlidir ve çiçekli canlı çit uygulamaları için bir seçenek olabilir.

1.Davis, P. H. (1978). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 6, p. 151). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Akkemik, Ü. (2014b). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaçları ve Çalıları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
3.https://plants.ces.ncsu.edu/plants/chrysojasminum-fruticans/
4.https://florapal.org/plant/jasminum-fruticans/#complnt

F1: Salih TERZİOĞLU
F2: Salih TERZİOĞLU
F3: https://botany.cz/cs/jasminum-fruticans/
F4: Hüseyin Cahid DOĞAN https://kocaelibitkileri.com/chrysojasminum-fruticans/#jp-carousel-17217

Kalkerli ve taşlı topraklara uyum sağlamış, kuraklığa dayanıklı, yavaş büyüyen ardıç...

Juniperus oxycedrus

Katran Ardıcı

Herdemyeşil, 10-15 m boylanabilen, geniş tepeli-sık dalları olan piramidal/konik ağaç/çalıdır [1,2,3]. Kabuk gri-kahverengi, çatlaklıdır [1,2]. İğne yapraklar sürgünlere üçlü çevrel dizilir, sivri-batıcı uçludur [2]. Yapraklar mızrak şeklinde, 6-25 x 1,5-2,5 mm, sivri uçlu, yeşil, üst yüzeyde 2 belirgin stoma bantlıdır [3]. Erkek çiçek kozalakçıkları sarı-kahverengi olup, iğne yaprakların koltuğunda yer alır. İlkbahar ile birlikte gelişir. Dişi çiçek kozalakçıkları ise yaprak koltuklarında kısa bir sap ucunda tekli bulunur. İki yılda olgunlaşan küre/yumurta kozalak 5-11 mm'dir, 3-6 puldan oluşur. Kozalaklar 2-3 tohumludur. Tohumlar, mor, yumurta biçiminde 4-6mm'dir ve ekim ayında olgunlaşır [1,2]. Türkiye'de "subsp. *oxycedrus* ve subsp. *macrocarpa*" olmak üzere iki alttürü vardır [3]. Yayılışı Akdeniz bölgesi boyunca doğuda Türkiye ve Kafkaslar üzerinden Irak ve İran'a kadar ulaşır [4].

10-15m
arası boy yapmaktadır.

Tam güneş alan ya da orman içi kısmi gölgeli alanları tercih eder [1,5].

Nemli olmayan, kurak-yarı kurak iklim koşullarını tercih eder [5].

Drenajı iyi, nötr veya hafif alkali toprağı tercih eder [5].

Sıcaklara ve soğuklara dayanıklıdır. Stebe girebilir.

Rüzgâra, hava kirliliğine ve dona karşı dayanıklıdır [4].

Kuraklığa karşı dayanıklıdır [1,4,5].

Yol şevlerinde ve maden rehabilitasyon sahalarında kullanılabilecek değerli bir türdür. Bitki, ilaç ve gıda sanayinde (aroma) kullanılır [4].

1.https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Juniperus+oxycedrus
2.Akkemik, Ü. (Ed.). (2018). Türkiye'nin ağaç ve çalıları (p. 82).
3.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1, pp. 80–83). Edinburgh University Press.
4.https://temperate.theferns.info/viewtropical.php?id=Juniperus+oxycedrus
5.Huxley. A. (1992). The New RHS Dictionary of Gardening. MacMillan Press.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Bartmuys, İNaturalist. https://www.inaturalist.org/observations/241161641.

Hoş kokulu çiçekleri ile güzel bir çalı..

Lonicera caprifolium

Hanımeli

Yaprak döken, 4-5 (-8) m'ye kadar boylanabilen, tırmanıcı ve odunsu çalıdır. Genç dallarının içi boş ve tüysüzdür. Yapraklar elips şeklinde, 2-10 x 1-5 cm boyutlarında, küt uçlu, üst kısmı koyu yeşil, alt kısmı mat dumanlı mavi renkte, sapsız veya kısa saplıdır. Çiçek salkımları, 4-10 çiçekli, sapsız, karşılıklı 2 terminal sarmalından oluşur, hoş kokuludur. Taç yapraklar sarımsı-beyaz renkte, bazen mor renkte, (18-)25-45 mm uzunluktadır. Çiçek mayıs-haziran aylarında açar. Meyveleri, elips şeklinde, turuncu ile parlak kırmızı, 8 mm uzunluğunda, birkaç tohumludur. Tohumları, elips, basık, sarımsı-kahverengi, yuvarlak çatlaklıdır. Orta Avrupa, Kafkasya ve Asya'da doğal olarak bulunmaktadır. Türkiye'de; Artvin, Tekirdağ, Çanakkale, İstanbul, Bursa ve Ankara illerinde yayılış gösterir [1,2,3].

4-5 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder, yarı gölge alanlarda da yetişebilir.

Nemli veya hafif nemli alanları tercih eder.

Nemli, iyi drenajlı, humusça zengin, kireçli toprakları sever.

Ilıman iklimde yetişir.

Kentsel alanlarda hava kirliliğine orta derece dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Çiçeklerinin hoş kokusundan dolayı süs bitkisi olarak kullanılmaktadır. Kozmetik (parfüm) endüstrisinde etkilidir. Esanslı yağ ile antimikrobiyal ve antioksidan olarak değerlendirilir.

1. Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
2. Idzojtic, M. (2018). Dendrology: Cones, flowers, fruits and seeds. Academic Press. (Imprint of Elsevier).
3. Kayacık, H. (1982). Orman ve park ağaçlarının özel sistematiği. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları.

F1: Daniel Cahen https://www.inaturalist.org/observations/78924583
F2: Daniel Cahen https://www.inaturalist.org/observations/78924583
F3: Daniel Cahen https://www.inaturalist.org/observations/78924583
F4: Idzojtic, M. (2018). Dendrology: Cones, flowers, fruits and seeds. Academic Press. (Imprint of Elsevier).

Temmuz-ağustos aylarında çiçek açan, hoş kokulu, 1200 m'ye kadar yayılış gösteren bir çalı...

Lonicera etrusca

Dokuzdon

Yaprağını döken, 4 m'ye kadar boylanabilen tırmanıcı bir çalıdır. Genç sürgünler içi boş ve tüysüzdür. Yaprakları ters yumurtamsı ile oval, 3-7 x 1 5-4 cm, ucu küt, tüysüz, sapsızdır. Çiçekleri sarımsı beyaz, sırt kısmı kırmızıdan pembeye doğru kızarık, 4-5 cm uzunluğunda ve hoş kokuludur. Çiçek salkımları 4-10 çiçeklidir. Mayıs-temmuz ayları arasında çiçek açar. Meyveleri kırmızı, parlak, tüysüz, sulu, çok tohumludur. Meyvesi temmuz-ağustos aylarında olgunlaşır ve dekoratiftir. Tohumları oval, basık ve kahverengidir. Çoğunlukla çalılıkların arasında 250-1200 m yükseltilerde görülmektedir. İtalya ve Türkiye'nin kuzeydoğusu hariç genelinde dağılış göstermektedir. Türkiye'de Çanakkale, İstanbul, Bilecik, Ankara, Kastamonu, İzmir, Kütahya, Nevşehir, Elazığ, Muğla, Antalya, İçel ve Mardin'de yayılış göstermektedir [1,2].

4 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli yerleri sever.

Nemli bölgeleri tercih eder.

Nemli toprak sever.

Ilıman iklimde yetişir.

Kentsel alanlardaki hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Yaprak ve gövdesi ilaç sanayinde etkilidir. Hoş kokusu ve zarif çiçekleri ile süs bitkisi olarak değerlendirilir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.
2.Idzojtic, M. (2018). Dendrology: Cones, flowers, fruits and seeds. Academic Press.

F1:Halil Nuri Hepdinç https://acikerisim.kapadokya.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12695/751.
F2:Halil Nuri Hepdinç https://acikerisim.kapadokya.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12695/751.
F3:Halil Nuri Hepdinç https://acikerisim.kapadokya.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12695/751.
F4:Idzojtic, M. (2018). Dendrology: Cones, Flowers, Fruits and Seeds. Dendrology: Cones, Flowers, Fruits and Seeds. Academic Press is an Imprint of Elsevier.

DOĞAL 6b

Taşlık ve kayalık alanlarda da yetişen, 2600 m yüksekliğe kadar çıkabilen bir çalı...

Lonicera nummulariifolia

Tavşançili

Yaprağını döken, 9 m'ye kadar boylanabilen çalıdır. Genç dallarının içi boş, üzeri tüylüdür. Yaprakları yumurtamsı-mızraksı, salgısız, küremsi, seyrek tüylü veya tüysüzdür. Çiçekleri, yaprak koltuk altından 2 çiçekli, çiçek sapları 1-3 mm, yaprak saplarından daha kısadır. Taç yaprakları soluk kremden koyu sarıya doğru, (10-)15-20 mm, tüylü, hafif dışbükeydir. Çiçeklenme zamanı mayıs-haziran ayıdır. Meyveleri tüysüz veya seyrek tüylü, sarımsı renktedir (kuruyunca siyahımsıdır). Korunaklı kayalık yamaçlarda, 1000-2600 m yükseltilerde yayılış göstermektedir. Türkiye, Yunanistan, Girit, Lübnan, Kuzey Irak, İran ve Afganistan'da doğal olarak yayılır. Türkiye'de Kayseri, Kahramanmaraş, Tunceli, Bitlis, Isparta, İçel, Niğde, Adıyaman, Mardin ve Hakkari illerinde yayılış gösterir [1].

9 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli yerleri sever. Yarı gölgeye de dayanabilir.

Orta derecede nemli bölgelerde gelişir.

Kumlu, tınlı, iyi drenajlı, taşlı ve kayalık topraklarda yetişir.

Ilıman iklimde yetişir.

Kentsel alanlardaki hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Sarılıcı ve tırmanıcı özelliği nedeniyle dikey bahçelerde kullanılır.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4). Edinburgh University Press.

F1:Lonicera nummulariifolia
Mustafa Gökmen. https://www.inaturalist.org/observations/191840243.
F2:Lonicera nummulariifolia
Mustafa Gökmen. https://www.inaturalist.org/observations/191840243.
F3:Lonicera nummulariifolia
Mustafa Gökmen. https://www.inaturalist.org/observations/191840243.
F4:Lonicera nummulariifolia
Mustafa Gökmen. https://www.inaturalist.org/observations/40876668.

Günümüzde özellikle konut bahçelerinde çok kullanılan şifalı bir meyve...

Morus alba

Ak Dut

Kışın yaprağını döken, yuvarlak taç yapısına sahip, büyük ve geniş taç yapabilen bir ağaçtır. 15 m'ye kadar boylanabilir. Sürgünleri parlak sarımsı hafif tüylü olup kesildiğinde süt kıvamında sıvı salgılar. Yapraklar kaba-yaprak kenarları dişlidir. Yaprak ince yapılı, parlak ve açık yeşil renklidir. Yaprak şekli farklılık göstermekte olup bazı yapraklar loplu iken bazıları lopsuzdur. Çiçekler salkım halinde, çiçek ekseni üzerinde birbirine çok yakın yerleşmiş çok sayıda çiçekten oluşan çoklu meyvedir. Meyve haziran ayında olgunlaşır ve silkeleme ile örtü üzerinde hasat edilir. Park ve peyzaj alanlarında hasat geciktirilirse zeminde kirlenme yapar. Beyaz dut, Güney Asya, Güney Avrupa, Yakın Doğu, Kuzey Afrika'da yayılmıştır. Ülkemizde yetişen dut ağaçlarının %95'i *Morus alba*'dır [1].

15 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli habitatları tercih eder.

Çiçeklenme döneminde sis ve nemden hoşlanmaz.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir. Organik maddece zengin, orta bünyeli, drenajı iyi toprakları tercih eder.

Uzun ve sıcak bir yaz periyodu ister.

Subtropik ve ılıman iklimlerde yetişir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Meyveler taze olarak tüketildiği gibi pekmez pestil, köme yapımında yaygın kullanılır. Yaprakları antioksidan madde miktarı çok zengin olup çay olarak içilir.

1.Ağaoğlu, Y. S., & Gerçekçioğlu, R. (2013). Üzümsü meyveler. Tomurcukbağ Ltd. Şti. Eğitim Yayınları No: 1.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Uzun ömürlü, kuraklığa dayanıklı şifalı bir meyve...

Morus nigra

Kara Dut

Kışın yaprağını döken, yaygın ve sık dallı, yuvarlak taç yapısına sahip, büyük ve geniş taç yapabilen bir ağaçtır. 10 m'ye kadar boylanabilir. Gövde kısa, kuvvetli, koyu gri renktedir. Sürgünler koyu kahverengidir. Yeni sürgünleri parlak koyu yeşilimsi, tüylü olup kesildiğinde süt kıvamında sıvı salgılar. Yaprakları kaba, yaprak kenarları dişlidir. Yaprakları kalın koyu yeşil, 5-15 cm uzunlukta, genellikle 3-5 parçalı oval veya yuvarlağa yakındır. Meyveler koyu kırmızı-siyahımsı mor renklidir. Çiçekler salkım halinde, çiçek ekseni üzerinde birbirine çok yakın yerleşmiş çok sayıda çiçekten oluşan çoklu meyvedir. Meyve haziran ayında olgunlaşır. Orijini Transkafkasya ve Kuzey İran olup Akdeniz havzası ve Güneydoğu Amerika'da doğal olarak yetişmektedir. Meyveleri için ya da süs bitkisi olarak yetiştirilebilir. Uzun ömürlü bir ağaçtır [1].

10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli habitatları tercih eder.

Çiçeklenme döneminde sis ve nemden hoşlanmaz.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir. Organik maddece zengin, orta bünyeli, drenajı iyi toprakları tercih eder.

Uzun ve sıcak bir yaz periyodu ister.

Subtropik ve ılıman iklimlerde yetişir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Meyveler taze olarak tüketildiği gibi pekmez pestil yapımında kullanılır. Büyük ağaçlar oluşturduğu için iyi gölge yapar. Gölge ağacı olarak değerlendirilir.

1.Ağaoğlu, Y. S., & Gerçekçioğlu, R. (2013). Üzümsü meyveler. Tomurcukbağ Ltd. Şti. Eğitim Yayınları No: 1.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

DOĞAL 8a

Cazip çiçekleri ve etkili formu ile çekici ancak zehirli bir peyzaj bitkisi...

Nerium oleander

Zakkum

Herdemyeşil, yuvarlak formlu, 6 m'ye kadar boylanan, çok dallı bir çalı veya küçük bir ağaçtır. Sert dokulu yaprakları 6-30 x 1-3 cm, genellikle 3`lü çevrel dizilişli, dar eliptik, sivri uçlu ve ortasında beyaz bir çizgi bulunur [1,2]. Çiçekler; beyaz, pembe veya koyu kırmızı, gösterişli, 3-4 cm çapta, güzel kokuludur. Nisan-eylül (ekim) aylarında açar. Folikül meyve silindirik ve 10-18 cm uzunluktadır. Deniz seviyesinden başlayarak 800 m yükseltiler arasında; göl, nehir, çay ve dere kenarlarında görülebilir [1]. Bitkinin geniş bir kök sistemi vardır [3]. Yaprakları kauçuk yapmak için kullanılabilen az miktarda lateks içerir [3]. Hızlı büyüyen ve az bakım gerektiren türün çok sayıda kültüvarı yetiştirildiğinden, günümüzde dünyanın büyük bölümünde yaygın kullanılan peyzaj bitkileri arasında yer alır.

6 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerleri tercih eder. Gölgede büyüyemez.

Kuru veya nemli ortamları tercih eder.

İyi drene edilmiş kumlu, tınlı ve killi topraklarda, hafif asitliden alkali, kireçli topraklara kadar çok çeşitli topraklarda büyüyebilir [3,4].

Ortam sıcaklığı -10 °C üzerindeki bölgelerde yaşar. Don olmayan koşullar için uygundur [4].

Kuraklığa ve denizel etkilere dayanabilir. Tuza ve atmosferik kirliliğe dayanıklıdır [3]. Budanmaya elverişlidir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Bitkinin tamamı insanlar ve hayvanlar için zehirlidir. Otoyollarda, refüjlerde, kentsel alanlarda, toprak stabilizasyonunda, canlı çit yapımında, kıyılarda, estetik ve fonksiyonel amaçlar için kullanılabilir.

1.Davis, P. H. (1978). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 6, p. 159). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Akkemik, Ü. (2014). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaçları ve Çalıları I. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
3.https://pfaf.org/User/Plant.aspx?LatinName=Nerium+oleander
4.https://www.rhs.org.uk/plants/98456/nerium-oleander-l/details

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Kanaatkar olması, meyvesi, yağı ve diğer kullanım alanları ile çok değerli bir ağaç...

9 Olea europaea

Zeytin

Herdemyeşil, yuvarlak taç yapısına sahip, orta büyüklükte, genellikle 2-5 m kadar taç boyu yapabilen bir ağaç olmasına rağmen bazı bölgelerde 10 m'yi bulabilmektedir. Çeşitlere göre yayvan, sarkık ya da dikine büyüyebilir. Yapraklar sivri küçük elips şekillidir. Çiçeklenme mayıs ayı gibi olup meyveler geç sonbaharda hasat edilir. Zeytin bitkisi uzun ömürlü olup 1000 yılın üzerinde yaşayabildiği bilinmektedir. Zeytinin kök yapısı dikine ve lateral gelişen ana kökler, saçak ve emici köklerdir. Zeytinin anavatanı Güneydoğu Anadolu Bölgemizi içine alan Mezopotamya olarak bilinir. Güney Avrupa, Balkanlar, Suriye ve Lübnan'da doğal olarak yayılır. En uzun ömürlü ağaçların başında gelen zeytin, bütün semavi dinlerde kutsaldır [1].

8-10 m
arası boy yapmaktadır.

Zeytin ışık isteyen bir bitkidir. Güneşli habitatları tercih eder.

Yüksek nemden hoşlanmaz.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir. Organik maddece zengin, orta bünyeli, drenajı iyi topraklar tercih edilir. Kanaatkar bir ağaçtır.

Kış soğuklarının -7 ºC'nin altına inmediği iklim şartlarında ve rakımı 400 m'yi aşmayan yerlerde iyi yetişir.

Subtropik iklim bitkisi olmasına rağmen mutedil iklimlerde de yetişir. Yıllık yağışın 600 mm olduğu yerlerde sulamaksızın yetiştirilir.

Kuraklığa dayanıklı bir ağaçtır.

Peyzaj için güzel bir ağaç olup ileri yaşlarda bile nakli, kolaylıkla yapılabilmektedir. Meyvesinin yenilir. Yağ, sabun ve parfümeri sanayiinde kullanılır.

1.Anonim, 2003. Zeytin. Hasad yayıncılık, İstanbul.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Genel görünüşü ve çiçek güzelliği ile öne çıkan erozyon kontrolü için ideal bir çalı...

Onobrychis cornuta

Kuşkaçıran

Kubbemsi ya da dikenli yastık formunda 60 cm çapında kümelerden oluşan, 50 cm yüksekliğinde çok dekoratif bir çalıdır. Yapraklar; 2-5 çift şeritsi ya da şeritsi-mızraksı yaprakçıklı olup her iki yüzü de ince tüylü veya yayılıcı kısa-ince-zayıf tüylerle örtülüdür. Çiçekler mayıs-temmuz arasında açarlar. Çiçek kurulu 2-5 çiçeklidir. Taç yapraklar kırmızımsı mor, eflatun, beyaz veya pembe renkte, kanatları 10-14 mm, omurga 12-16 mm uzunluğundadır. Ovaryum tüysüz veya kısa-ince-zayıf tüylüdür. Meyve tüysüz veya kısa tüylü, yarım küre şeklinde, sıkıştırılmış ve sorguçlu olup 9-13 mm uzunluğundadır.Kuzey Kafkasya,Türkiye,Suriye, Iran, Afganistan, Irak, Kırgızistan, Pakistan, Tacikistan ve Türkmenistan'da; 1200-3500 metre yükseltiler arasında; kayalık dağ zirveleri ve kuru kayalık subalpinlerde dağlık yamaçlarda yayılış gösterir. Türkiye'de ise Karadeniz, İç Batı Anadolu bölgesi ve Kütahya, Isparta, Antalya, Mersin Yukarı Fırat, Erzurum-Kars, Yukarı Murat-Van, Hakkari'de doğal yayılış göstermektedir[1,2].

50 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneş alan yerleri tercih eder.

Kuru veya soğuk ve kuru ortamları tercih eder.

Geçirgen, kayalık ve taşlık alanlarda sığ topraklarda gelişebilir.

Soğuk iklime sahip bölgelerde yetişebilir.

Fakir topraklarda yetişebilir ve soğuğa dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Özelikle erozyon kontrol amacıyla karayolu şevleri ve diğer yeşil alanlarda değerlendirilebilir.

1. https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Onobrychis-cornuta
2. Akkemik, Ü. (Ed). 2018. Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaç ve Çalıları. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara. 684 s.

F1: Nasip Demirkuş http://vanherbaryum.yyu.edu.tr/flora/azortandir/onobrychisco/index.htm
F2: Павлик Лисицын , https://www.inaturalist.org/photos/104230589
F3: Eva Rencová https://botany.cz/cs/onobrychis-cornuta/
F4: Eva Rencová https://botany.cz/cs/onobrychis-cornuta/

6a

DOĞAL

Toprak stabilizasyonuna katkı sağlayan dikenli bir çalı...

Paliurus spina-christi

Karaçalı

Kışın yaprağını döken, 2-4 m arası boy yapan, gevşek formlu bir çalıdır. Dallar esnek ve aşırı dikenlidir. Basit oval formda yapraklarında dipten gelen 3 damar belirgindir. Mayıs-temmuz arası sarı renkli, hafif kokulu çiçekler oluşturur. Çiçek kurulu salkım şeklindedir. Meyveler küresel formda ortada geniş bir kanatla çevrilidir ve 2-2.5 (-3) cm çaptadır [1]. Meyveler önceleri sarımsı yeşil daha sonra kahverengi renkte, yassı, sert ve kuru bir görünümdedir [1, 2]. Dünya üzerinde Güney Avrupa'dan (Fas, İspanya) Batı Asya'ya kadar (Tacikistan) yayılmakta, Türkiye'de ise doğal olarak 1400 m yükseltiye kadar yetişmektedir. Yavaş veya orta düzeyde büyüme hızına sahiptir. Böceklerle tozlaşmakta olup iyi bir nektar kaynağıdır [3].

2-4 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli veya yarı gölge yerleri tercih eder.

Kuru veya nemli ortamları tercih eder.

İyi drene edilmiş, hafif asitliden çok alkali topraklara kadar birçok alanda gelişebilir [4].

Ortam sıcaklığı -20 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Kentsel hava kirliliğine dayanıklıdır. Kuraklık koşullarına karşı toleranslıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Canlı çit uygulamaları ve erozyonla mücadele için uygun bir türdür. Meyveler çiğ veya kurutulmuş olarak yenilebilir özelliktedir [4]. Tıbbi amaçlarla sıklıkla kullanılır.

1.Davis, P. H. (1967). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 2, p. 523). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Akkemik, Ü. (2014). Türkiye'nin Doğal-Egzotik Ağaçları ve Çalıları II. Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
3.Malkoç, M., Kara, Y., Özkök, A., Ertürk, Ö., & Kolaylı, S. (2019). Karaçalı (Paliurus spina-christi Mill.) balının karakteristik özellikleri. U.An D.-U.Bee J., 19(1), 69-81.
4.https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Paliurus+spina-christi#:~:text=It%20can%20grow%20in%20semi,soil%20and%20can%20tolerate%20drought

F1: https://www.inaturalist.org/observations/46398821
F2: https://www.inaturalist.org/observations/194913369
F3: https://www.inaturalist.org/observations/180945952
F4: https://www.inaturalist.org/observations/46398821

Hızlı büyüyen, sahillerde ve sıcak bölgelerde yayılan çam türü...

Pinus brutia

Kızılçam

Herdemyeşil, 25 m'ye kadar boylanabilen, düzgün gövdeli bir ağaçtır [1]. Gövde kabuğu kırmızımsı-kahve renkli ve büyük plakalıdır [2]. Yapraklar 180 x 0,5-1,5 mm boyutlarında, koyu yeşil-yeşil, sert ve batıcıdır. Kozalaklar kahverengi, yaklaşık 6-10 cm uzunluğunda ve 4-8 cm çapında, koni biçimli; göbek büyük ve basık, kısa saplı, 2-6 adeti bir arada çevrel olarak ve sürgünlere dik ya da eğik halde bulunur [1,2]. Uzaktan bakıldığında üzerinde yüzlerce kuş olan bir etki oluşturur. Dünyada Güney İtalya, Güney Ege, Kırım, Kıbrıs, Kuzey Irak, Batı Suriye ve Batı Kafkasya'da yayılır. Türkiye'de ise Güney Marmara, Batı ve Orta Karadeniz, Ege, İç Batı Anadolu Bölgelerinde, Zonguldak, Sinop, Samsun, Muğla ve Antalya yörelerinde, 1200 m'ye kadar olan yükseltilerde, sık sık baskın bir orman ağacı olarak doğal yayılış gösterir [1].

25 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder.

Hava nemi yüksek, deniz etkisindeki kıyılarda/yörelerde yetişir.

Kuru, fakir, kireçli, taşlık ve kayalık alanlarda, kumlu topraklarda yetişir. Kanaatkardır.

-15 ºC'ye dayanabilir.

Rüzgara, tuz etkilerine, soğuğa ve dona dayanır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Kurak yamaçların ve kumul alanların ağaçlandırılmasında, çam balı üretiminde, reçinesi ise tıbbi alanda değerlendirilir [3].

1.Davis, P. H. (Ed.). (1965). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 1). Edinburgh University Press.
2.Pamay, B. (1993). Bitki materyali I: Ağaç ve ağaççıklar. Orhan Ofset.
3.Johnson, C. P. (1862). The useful plants of Great Britain. William Kent & Co.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4:https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:677009-1

Anadolu'nun soğuklara ve step koşullarına en dayanıklı çam ağaclarından biri...

Pinus nigra subsp. *pallasiana*

Karaçam

Herdemyeşil, 30-40 (-50) m'ye kadar boylanabilen, yaygın tepe çapı yapan bir ağaçtır. Gövde kabuğu koyu gri ila siyahımsıdır[1]. Iğne yaprakları 7-18 x 0.2 cm boyutlarında, koyu yeşil, sert ve genellikle kıvrıktır [2]. Kozalakları kısa saplı, 3.5-10 (12) cm boyutlarında, oval-konik şekilli ve simetriktir. Kozalağın uç kısmındaki karpellerin çoğunun ortasında genellikle iğne gibi ufak dikenimsi çıkıntılar bulunur [2]. Kıbrıs, Kırım, Batı Kafkasya, Balkanlar ve Güney Karpatlar ve Batı Suriye'de yayılır. Türkiye'de Orta Anadolu'da, Ankara, Kastamonu, Sinop, Balıkesir, Kütahya, Yozgat ve Hatay yörelerinde, 300-1800 m'ler arasında baskın ağaç olarak ya da kayalık, dağlık alanlarda bulunur [2].Bu alt türün peyzajda çok aranılan "fastigiata" "seneriana", "columnaris pendula" gibi formları vardır. Özellikle fastigiata formu Ehrami Karaçam olarak adlandırılır.

30-40 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder, yarı gölgeye dayanabilir.

Yüksek hava nemine ihtiyaç duyar.

İyi drene edilmiş kuru, kumlu ve kireçli toprakları tercih eder.

-32° C'ye dayanabilir.

Endüstriyel kirliliğe, rüzgara, soğuğa ve deniz etkilerine dayanıklıdır.

Derin topraklarda kazık kök yapar. Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Step bölgeleri başta olmak üzere soğuk ve donlu alanrda, rüzgar perdesi olarak ve kıyı kumullarının sabitlenmesinde kullanılır. Tohumları yenilebilir. Reçinesi tıbbi alanda değerlendirilir [3].

1.Var,M.,(2003). Bitki Tanıma ve Değerlendirme Ders Notları, 197 S. KTÜ Orman Fak.Trabzon (Basılmamıştır).
2.Davis, P.H. (ed.), 1965. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 1. Edinburgh: Edinburgh University Press.
3.Johnson, C.P. (1862). The Useful Plants of Great Britain, William Kent & Co. , 23, Paternoster Row, London.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Parlak yeşil yaprakları ve meyve güzelliği ile küçük bir ağaç...

Pistacia khinjuk

Bıttım

Kışın yaprağını döken, yuvarlak-yayvan taçlı ağaçlar oluşturur. 8-10 m'ye kadar boylanabilir. Yapraklar 5-7 yaprakçıktan oluşur. Yaprakçıklar ovalden mızrak şekline kadar değişir. Çiçekler Pistacia vera'ya benzemekle beraber daha sık salkımlı, tüyü ve kızılımsı kırmızıdır. Çiçek salkım sapları yeşil yada açık yeşildir. Çiçeklenmesi en geç olan türlerden biridir. Meyveler hafif küremsi, hafif basık, 10 mm uzunlukta, 8 mm genişlikte olup endokarp serttir. 100 meyve ağırlığı 10-65 g arasında değişir. Doğada iri meyveli ve küçük meyveli olarak iki tip ayırt edilir. İri meyveli olanlar yağlıdır. Doğal aşılama bahçeleri genellikle yağlı tip üzerinedir. Bu tür kültür antepfıstıkları ile iyi uyuşma gösterir ve anaç olarak kullanılır. Ülkemizde güneydoğu Anadolu'da ve İran'da büyük mesçereler halinde bulunur [1,2].

8-10 m
arası boy yapmaktadır.

Işığı seven bir türdür.

Yüksek nemden hoşlanmaz.

Zayıf topraklarda bile yetişebilen kuvvetli kök sistemine sahip bir türdür. Derin ve kireçli toprakları sever.

Kışın -19 C ye dayanabilir. Çiçekler -1,4 C de don zararına uğrar.

Ilıman iklim kuşağının meyve ağacıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Kültür antep fıstıklarına anaç olarak kullanılır. Gösterişli çiçek yapısı ile kaldırım ve yol kenarlarında tercih edilebilir.

1. Özçağıran, R., Ünal, A., 2003. Sert çekirdekli meyveler. Ege Üniversitesi Ziraat Fak. Yay. No: 553 İzmir.
2. Davis, P.H. (ed.), 1972. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 4. Edinburgh: Edinburgh University Press.

F1: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:70252-1
F2: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:70252-1
F3: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:70252-1
F4: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:70252-1

7b

DOĞAL

Meyve güzelliği, sonbahar renklenmesi ile tercih edilen dayanıklı bir tür...

Pistacia terebinthus

Menengiç

Yaprağını döken, genellikle 2-5 m boyunda çalı, bazen 8-10 m'ye ulaşan yuvarlak tepeli bir ağaçtır [1,2]. Yaprakları tüysü, 4-8 cm uzunluğunda, oval biçimli, parlak koyu yeşil 5-13 yaprakçıktan oluşur. Çiçek kurulları 3-50 çiçekten oluşan dik duran salkım şeklindedir. Yenilebilir meyveleri 4-6 mm çapında yuvarlak kırmızı renklidir[1,3]. Doğal ortamlarında 1850 m'ye kadar olan yükseltilerde genellikle yamaçlarda, kireçli topraklarda açık ormanlarda bulunur. Kanarya Adaları'ndan başlayarak Doğu Akdeniz'e ve Türkiye'ye kadar uzanır [4]. Türkiye'de Batı ve Güney Anadolu'da maki, pseudomaki ve Trakya, Çatalca-Kocaeli, Ergene, Güney Marmara, Batı Karadeniz'de doğal yayılış göstermektedir [5].

Ayrıca bu türün iki alt türü bulunur:

Pistacia terebinthus subsp. *terebinthus* (Kuzey Batı Anadolu)

Pistacia terebinthus subsp. *palaestina* (Akdeniz Sahili, Kayseri, Malatya, Amasya Tokat, Trabzon ve Karadeniz'de yayılır.)

2-5 m
arası boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerleri tercih eder.

İyi drenajlı, kuru alanları tercih eder.

Derin, hafif ve kumlu toprakları tercih eder.

Ortam sıcaklığı -5 °C üzeri bölgelerde iyi gelişir.

Fakir ortamlara ve kireçli topraklara dayanır. Donlardan etkilenebilir.

Kurak topraklara dayanıklıdır.

Bitki gıda, ilaç ve sabun yapımında ve dericilikte değerlendirilir. Gövdesinden elde edilen reçine sakız olarak kullanılmaktadır.

1.AL-Saghir, M. G., & Porter, D. M. (2012). Taxonomic revision of the genus Pistacia L.(Anacardiaceae). American Journal of plant sciences, 3(1), 12.
2.Parnay, B. (1993). Bitki Materyali I, Ağaç ve Ağaççıklar. Orhan Ofset, İstanbul.
3.Traveset, A. (1994). Cumulative effects on the reproductive output of Pistacia terebinthus (Anacardiaceae). Oikos, 152-162.
4.Kayacık, H. (1982). Orman ve Park Ağaçlarının Özel Sistematiği, İ.Ü. Orman Fak. Yayınları.
5.https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Pistacia-terebinthus

F1: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:70274-1
F2: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:70274-1
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Nehir ve dere kenarlarında heybetli gövdesi ve geniş yaprakları ile bilinen, uzun ömürlü bir ağaçtır...

Platanus orientalis

Çınar

Kışın yaprağını döken, 30 m boylanabilen, geniş tepeli bir ağaçtır [1]. Gövde açık gri veya yeşilimsi gri renktedir. Gövde kabuğu küçük pullar halinde çatlar ve dökülür [2]. Açık yeşil renkli yapraklar 5-7 loblu, loblar derin, orta damara kadar ilerler. Yaprak 10-20 cm ve kenarları kaba dişli, dişlerin uçları sivridir. Yaprak sapı 3-8 cm arasında değişir. Yaprak tabanı huni gibi genişleyerek tek pullu tomurcuğu içerisinde saklar. Çiçeklenme mart-mayıs aylarındadır. Bileşik meyve küreleri (2-2,5 cm) uzun bir sap üzerinde 2-6 adettir. Çok sayıda tüylü aken meyveden oluşur ve olgunlaştığında dağılır [3]. Yayılışı Güneydoğu Avrupa, Türkiye ve Batı Asya'dan Himalayalar'a kadar uzanır [1]. Türkiye'de hemen hemen tüm ormanlık alanlarda ve dere içlerinde doğal olarak bulunur.

30 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve kısmi gölgeli vadi tabanlarını tercih eder [3].

Dere vejetasyonu elemanıdır ve yüksek hava nemini sever.

Derin, verimli, drenajı iyi toprakta yetişir.

Ilıman iklimleri (10-35 °C) sever, yine de -25°C'nin altına kadar soğuğa dayanıklıdır.

Rüzgâra, egzoz gazlarına ve hava kirliliğine karşı dayanıklıdır [3].

Su kıtlığını sevmez, kuraklığa karşı hassastır [4].

Peyzajda soliter olarak ya da yol kenarı (alle) ağaçlandırmalarında kullanılmaktadır. Yapraklarının tıbbi özellikleri vardır [5].

1.Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7, pp. 656–657). Edinburgh University Press.
2.https://www.treesandshrubsonline.org/articles/platanus/platanus-orientalis/
3.https://www.ebben.nl/nl/treeebb/plorient-platanus-orientalis/#?search%5B0%5D=Platanus%20orientalis
4.Huxley, A. (1992). The new RHS dictionary of gardening. MacMillan Press.
5.Chopra, R. N., Nayar, S. L., & Chopra, I. C. (1986). Glossary of Indian medicinal plants (including the supplement). Council of Scientific and Industrial Research.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

6a

DOĞAL

Kuraklığa dayanıklı yer örtücü bir süs bitkisi...

Plocama calabrica

Belumçalısı

Çok yıllık yerde sürünücü bir çalıdır. Gövdeler dipte odunsu, (5-)10-20(-30) cm, karışık dallıdır. Yapraklar (10-15 x 2.5-3.5 mm) karşılıklı, dikdörtgen-mızrak şeklinde, ucu küt, kenarları kıvrılmıştır. Kulakçıklar küçük, yaprak sapları arasında, kaynaşmıştır. Çiçekler hermafrodit, 4 parçalı, kısa saplı simoz kurullar halinde gruplanmıştır. Kaliks kısa tüplü ve 4 eşit olmayan üçgen dişlidir. Korolla pembe, 10-17 mm, huni şeklinde, loblar kapak şeklindedir. Stamenler korolla boğazına yerleşmiş, anterler dorso-bazifiks, dışarı çıkmış haldedir. Çekirdekli sulu meyve (drupa) yaklaşık 4,5-6 mm, parlak, kırmızı renklidir. Çiçeklenme mayıs-ağustos. 2000 m'ye değin kayalık yamaçlarda, genellikle de kireçtaşı üzerinde bulunur. İtalya'dan başlayarak Akdeniz bölgesine yayılır. Türkiye'de Adalar bölgesi, Orta ve Güney Anadolu'da (Tokat, İzmir, Uşak, Antalya, Konya, Adana, Hatay ve Adıyaman) bulunur [1,2].

10-20 cm
arası boy yapmaktadır.

Tam ışık bitkisidir, gölgeden kaçar.

Güneşli kuru havaları, düşük nemli iklim şartlarını sever. Aşırı yağışlardan olumsuz etkilenir.

Drenajı iyi, besince fakir ve genellikle yol kenarındaki çıplak aşınmış kumlu-tınlı yamaçlarda veya karstik kaya yarıklarında yetişir.

Yüksek ve düşük sıcaklıklara dayanıklıdır.

Fakir topraklara ve soğuklara karşı dayanıklıdır.

Kurak ve yarı kurak bölgelere iyi adaptasyon sağlamış bir türdür.

Peyzajda yer örtücü bitki olarak değerlendirilir. Bitkinin köklerinden Paskalya yumurtalarını kırmızıya boyamak amacıyla kullanılan bir boya üretilir.

1. Davis PH 1965-85. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol I-IX., Edinburgh University Press, Edinburgh.
2. Plants of the World Online 2020. Plants of the World Online [link]

F1: Alper UZUN
F2: Alper UZUN
F3: Alper UZUN
F4: Alper UZUN

İlkbaharda açan beyaz çiçeklerinin ardından olgunlaşan mor meyveleri ile zorlu iklim koşullarına dayanıklı bir erik türü...

Prunus divaricata

Yunus Eriği

Kışın yaprağını döken, 10 m'ye kadar boylanabilen, çalı ya da küçük bir ağaçtır. Kabuklar koyu kahverengi, dikenli ya da dikensizdir [1]. Sürgün ve tomurcukları çıplaktır [2]. Yapraklar 4-6 x 2-4 cm, yumurtamsı, ince küt dişli, üst kısmı çıplaktır. Yaprak sapı 2 cm'ye uzayabilir ve salgısızdır. Çiçeklenme yapraklanmadan önce olur, çiçekler beyaz renkte ve 2,5 cm çapındadır. Çiçek sapları 2 cm'ye kadardır [1]. Nisan ve mayıs ayları arasında çiçek açar [3]. Meyve çekirdekli, sulu ve sarkık formda, küre şeklinde, oval ya da yumurtamsı, 1,5-3 cm çapındadır [1], sarı, kırmızı ya da mor renge kadar farklı renklerde olabilir. Çekirdek düz ya da pürüzlüdür [2]. Orta Asya'nın çeşitli bölgelerinde doğal olarak bulunur. Ülkemizde orman içi açıklıklarda, bozkırlarda, taşlık yamaçlarda, deniz kenarından 2450 m yükseltilere kadar yayılır [1].

10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Orta derecede ışık ister.

Neme toleransı değişkendir.

Nemli toprak özelliğini sevmez.

Güneşli yazları sever.

Adaptasyon kabiliyeti geniştir.

Kuraklığa orta derecede dayanıklıdır.

Ağaç formu ve çiçek yapısı için peyzaj alanlarında kullanılır.

1.Özçağıran, R., Ünal, A., 2003. Sert çekirdekli meyveler. Ege Üniversitesi Ziraat Fak. Yay. No: 553 İzmir.
2.Anonim, 2024. https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Prunus-divaricata

F1: https://www.floranatolica.com/eukaria/images/640X480/003/xx368_A.jpg
F2: https://www.floranatolica.com/eukaria/images/640X480/003/xx368_1600231821.jpg
F3: https://www.floranatolica.com/eukaria/images/640X480/003/xx368_0.jpg
F4: https://www.shutterstock.com/tr/image-photo/buds-flowers-purple-leaved-prunus-pissardii-2045383895

İnsanlık tarihinin tüm zamanlarında adından bahsettiren şifalı bir meyve...

Punica granatum

Nar

Kışın yaprağını döken, yuvarlak taç yapısına sahip, orta-küçük büyüklükte, genellikle 2-5 m'ye kadar taç boyu yapabilen bir ağaç olmasına rağmen, bazı bölgelerde 10 m'ye kadar boylanabilir. *Punica granatum* var. *nana* bodur formu olup 1-1,5 m taç yapar. Nar bitkisi uzun ömürlüdür (200-300 yıl). Yaprakları sivri elips şekillidir. Çiçekleri iri, taç yaprakları çok katlı, taç yapraklarının renkleri beyaz, pembe, kırmızı veya bu renklerin karışımı olabilir. Nar meyveleri çiçeklenmeden 6-7 ay sonra derim olumuna gelir. Hasat ekim-kasım aylarında yapılır. Anavatanı Güney Asya, Kafkaslar, Yakındoğu olarak bilinir. Nar bütün dinlerde kutsal meyve olarak kabul edilir [1].

10 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Nar, iyi ışık isteyen bir bitkidir. Güneşli habitatları tercih eder.

Meyve olgunlaşma döneminde nemden hoşlanmaz.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilir. Organik maddece zengin, orta bünyeli, drenajı iyi toprakları tercih eder.

Uzun ve sıcak bir yaz periyodu ister.

Subtropik iklim bitkisi olmasına rağmen mutedil iklimlerde de yetişir.

Subtropik iklim bitkisi olup kuraklığa az-orta dayanıklıdır.

Çiçek güzelliği, sonbaharda altın sarısı sararması ve meyve güzelliği ile çok değerli bir bitkidir. Meyveleri mineraller ve antosiyanin açısından zengindir.

1.Yılmaz , C. (2007). Nar. Hasad Yayıncılık, İstanbul.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

Ilıman iklimlerde gelişebilen, büyük çalı veya küçük bir ağaçtır...

Pyrus syriaca var. syriaca

Çakal Armudu

Kışın yapraklarını döken 12 m'ye kadar boylanabilen dikenli bir ağaçtır. Kenarları testere dişli 1,5 - 3 cm boyutlarında tüysüz yaprakları vardır. Nisan-mayıs aylarında beyaz renkli, çok sayıda çiçek taşıyan, ortalama 2,5 cm boyutlarında çiçek kurulları oluşturur. Çanak yaprakları kalıcıdır [1]. Gülgiller (Rosaceae) ailesinden bir türdür. Türkiye'de Batı ve Orta Karadeniz, Yukarı Fırat, Erzurum-Kars, Yukarı Murat-Van, Hakkâri, Antalya, Adana, Orta Fırat, Dicle alt bölgelerinde doğal yayılış göstermektedir [2]. Bu türün doğal yaşam alanı Doğu Akdeniz'den İran'a kadardır [3].

12 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli veya hafif gölgeli alanlarda iyi gelişir.

Orta derecede nemli toprakları tercih eder.

İyi drene edilmiş, hafif kireçli topraklarda en iyi şekilde yetişir.

Ilıman iklimleri tercih eder; sıcak yazlar ve soğuk kışlar bu bitki için uygundur.

Zorlu çevre koşullarına ve değişken iklim koşullarına karşı dayanıklıdır.

Kuraklık koşullarına karşı orta derecede dayanıklıdır; ancak düzenli sulama, en iyi gelişmeyi sağlar.

Bahçe bitkisi olarak kullanılabilir; meyveleri yenilebilir ve çeşitli reçineler üretilebilir.

1.Browicz, K. (1972). Pyrus L. In P. H. Davis (Ed.), Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 4, pp. 160-168). Edinburgh University Press.
2.https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Pyrus-syriaca
3.https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:731282-1

F1:https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:731282-1
F2:https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:731282-1
F3:https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:731282-1
F4:https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:731282-1

Yuvarlak tepe tacı yapan çalı, küçük bir ağaç...

Quercus brantii

Karameşe

Kışın yaprağını döken, 6(-10) m'ye kadar boylanabilen, yuvarlak tepe tacı yapan çalı veya küçük bir ağaçtır. Gövde kabuğu gri renkli ve pürüzsüzdür. Genç sürgünler yoğun sarımsı tüylüdür tomurcuklar oval şekilli yaklaşık 4 mm ve tüylüdür. Yaprakları 10(-13) x 3-6 cm boyutlarında, oval dikdörtgen-yumurtamsı şekilli ve kenarları dişlidir. Meyve kadehi yarı küre biçiminde 25-30 mm çapında ve kısa saplıdır (4-5 mm). Kadeh palamutun 1/3'ünü veya yarısını içine almıştır [1,2]. Dünya üzerinde coğrafi yayılışı, Türkiye, Kuzey Suriye, Kuzey Irak, Batı ve Güney İran'dır. Türkiye'de Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde, Malatya, Elazığ, Siirt, Bitlis, Maraş, Urfa, Diyarbakır, Mardin ve Hakkari yörelerinde, 350-1700 m yükseltiler arasında, kalkerli eğimli alanlarda diğer doğal meşe türleri ile birlikte doğal yayılış gösterir [1].

6 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Güneşli alanları tercih eder, gölgede gelişemez.

İyi drene edilmiş nemli ortamlarda iyi gelişir.

Hafif asidik, nötr ve bazik, alkali ve derin toprakları tercih eder.

-5º C'ye dayanabilir.

Orta miktarda dona dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı dayanıklıdır.

Bitkinin tüm kısımları tanen içerir. Palamutları bir çok kültürde geleneksel tıbta değerlendirilir [3]. Peyzajda gölge ağacı olarak tek ya da grup kullanımlarında etkilidir.

1. Davis, P.H. (ed.), 1978. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 7. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. Yaltırık, F. (1984). Türkiye meşeleri: teşhis kılavuzu. Yenilik Basımevi.
3. Söhretoglu, D., Ekizoglu, M., Kiliç, E., & Sakar, M. K. (2007). Antibacterial and antifungal activities of some Quercus species growing in Turkey. FABAD Journal of Pharmaceutical sciences, 32(3), 127.

F1: Mustafa GÖKMEN, https://www.inaturalist.org/observations/38174853
F2: Mustafa GÖKMEN, https://www.inaturalist.org/observations/38174853
F3: Mustafa GÖKMEN, https://www.inaturalist.org/observations/38174853
F4: Mustafa GÖKMEN, https://www.inaturalist.org/observations/89766192

Dünyada en geniş yayılışını Türkiye'de yapan kanaatkâr bir Meşe türümüz...

Quercus cerris

Saçlı Meşe

Kışın yaprağını döken, tepe tacı yuvarlak, boyu 30 m'ye kadar ulaşan bir ağaçtır. Yaşlı bireylerde kabuklar derin çatlaklı, grimsi-beyaz renklidir. Yapraklar sığ ya da derin loplu (iki varyetesinin ayırım özelliği) şekil bakımından farklıdır ve lopların uçları kılçıksı sonlanır. Başta yaprak özelliklerine dayalı birçok lokal formu da bulunmaktadır. Yaprak sapı 2 cm'ye kadar olabilir. Kısa ve kalın bir sapta yer alan palamudun kadehinde saç şeklinde uzamış tırnaklar bulunur ve bitki, Türkçe adını buradan alır. Meyveler 2 yılda ve ağustos-eylül aylarında olgunlaşır. Dünya'da Yunanistan, Kıbrıs, Filistin, Transkafkasya, İran, Irak ve Türkiye'de genellikle Anadolu'nun iç kesimleri hariç, Trakya, Kuzey, Batı ve Doğu Anadolu'da 150-1850 m yükseltiler arasında yayılış göstermektedir [1,2,3].

30 m'ye kadar boy yapmaktadır.

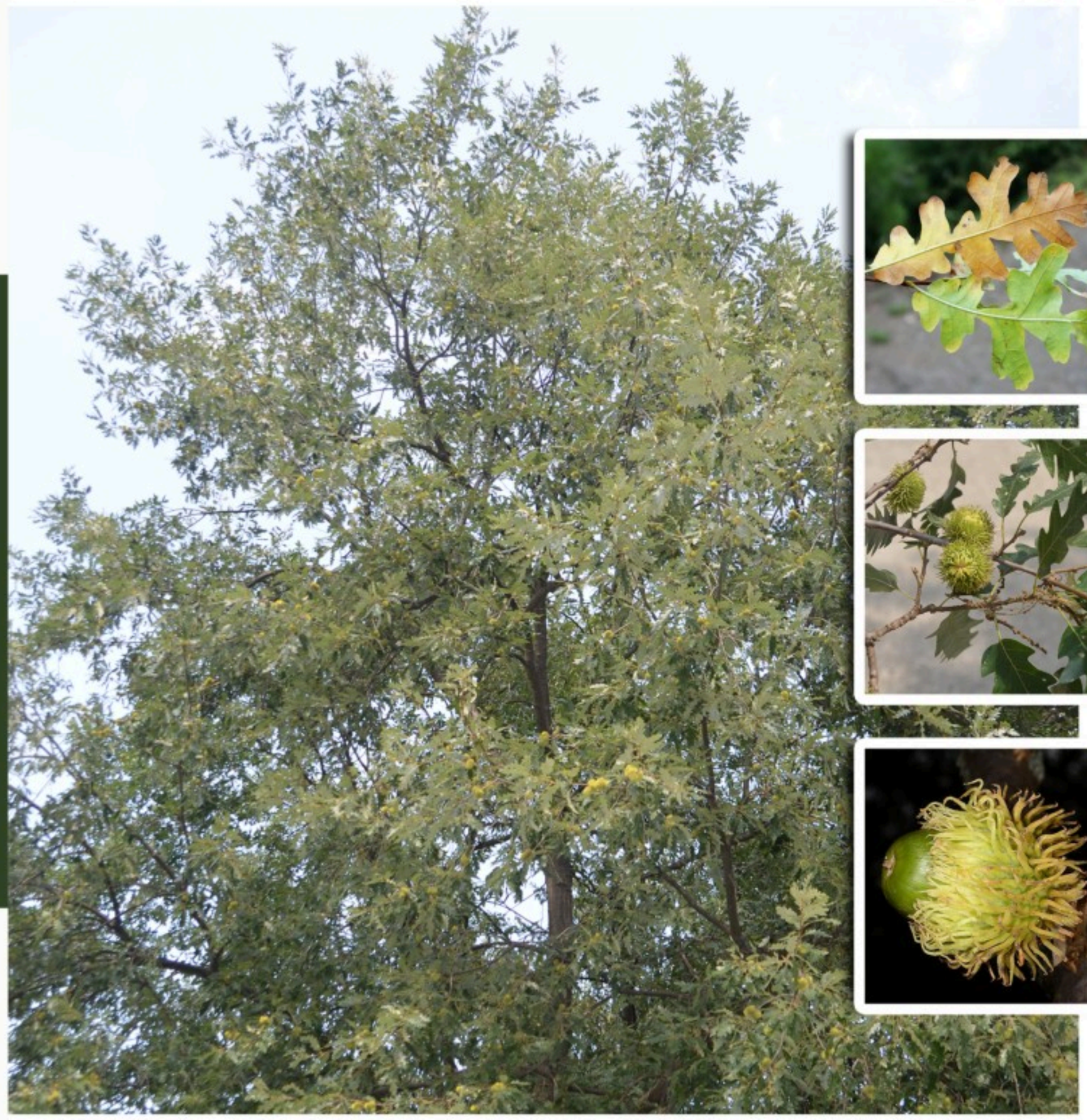

Yarı gölge ve güneşli habitatlarda yetişir.

Nem isteği kısmen yüksektir.

Hafif ıslak, drenajlı topraklarda yetişir. Balçıklı, tuzlu ve kireçli toprakları yeğler.

Ilıman iklim, güneşli ve kuru yamaçları sever. Soğuğa mutedil derecede dayanır.

Rüzgâra, dona ve kentsel alanlarda hava kirliliğine dayanıklıdır.

Derine giden kazık kökleri ile kurağa dayanıklıdır.

Odunu dışında, tohumları hayvan yemi olarak değerlendirilir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2.Öztürk, S. (2013). Türkiye meşeleri teşhis ve tanı kılavuzu. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Tasarım Baskı CTA Ltd.
3.Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M., & Babaç, M. T. (Eds.). (2012). Türkiye bitkileri listesi (damarlı bitkiler). Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları Derneği Yayını.

F1: Salih TERZİOĞLU
F2: https://kocaelibitkileri.com/quercus-cerris/
F3: Salih TERZİOĞLU
F4: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:295941-1

Genelde bodur, sert ve batıcı yaprakları ile sıcak iklimlerin çalısı...

Quercus coccifera

Kermes Meşesi

Herdemyeşil genellikle 2-3 m'ye kadar (bazen 10-12m) boylanabilien çalı ya da küçük ağaçlardır [1]. Kabuk gri-kahverengi renkte boyuna yönde çatlaklıdır. Genç sürgünler sarımtrak parlak kahverengi yıldız tüylü daha sonra tüyler dökülür. Yapraklar taze iken açık sarımsı kahve/pembemsi renkte , olgunlaşınca deri gibi sert geniş yumurta 1,5-5x1-3 cm boyutlarında üst yüzü parlak koyu yeşil tüysüz,alt yüzü soluk yeşil ve çıplak nadiren seyrek kısa tüylüdür. Kenarları sivri keskin dişlidir. Meyveler 1,5-2 cm uzunluğunda, kadeh 1-2 cm çapında ve küresel, pulları dört köşeli uçları sivri ve batıcı geriye kıvrıktır. Sapsız ya da çok kısa saplıdır. Kadeh palamutun yarısını bazen 2/3'ünü içine alır. Meyveler Ekim-kasım aylarında olgunlaşır. Akdeniz ülkelerinde doğal olup ülkemizde Karadeniz, özellikle Batı ve Güney Anadolu'da makilikler içinde yayılmaktadır [2].

2-3 m
arası boy yapmaktadır.

Güneşli habitatları tercih eder, ışık isteği yüksektir.

Nem isteği düşüktür.

Ilıman iklimlerde ve daha çok sıcak bölgelerde yayılır.

Humusca fakir, kumlu-kumlu balçık, kireçli toprakları yeğler.

Kireçli topraklara, deniz soğuğuna ve hava kirliliğine dayanıklıdır. Verimsiz topraklarda erozyona dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Doğal formu güzel olduğu gibi budanarak form verilebilir. İsteklerinin az olması her türlü ortama uyum sağlaması nedeniyle sorunlu alanların iyileştirilmesinde sıklıkla tercih edilir.

1. Davis, P.H. (ed.), 1982. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 7. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2. Öztürk, S., 2013. Türkiye Meşeleri Teşhis ve Tanı Kılavuzu. TC Orman ve Su İşleri Bakanlığı, ORMAN Genel Müdürlüğü, Tasarım Baskı CTA Ltd., Ankara, 370 s.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

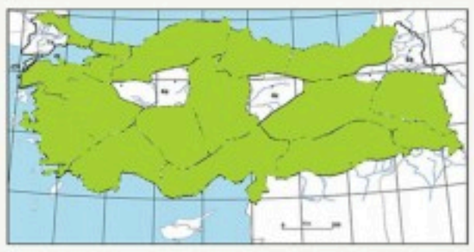

Peyzaj ve endüstri için önemli, küçük bir ağaç...

Quercus infectoria

Mazı Meşesi

Kışın yaprağını döken ya da yarı herdemyeşil, boyu 1-4 m, nadiren 10 m'ye kadardır. Yaşlı gövde kabukları çatlaklıdır. Kenarları çoğunlukla ondüleli olan yaprakları, 4-8 testeremsi loplu veya tam kenarlıdır. Derimsi sertlikte yaprakların 10x4,5 cm boyutlarında, yumurta veya dar dikdörtgensi şekillerdedir. Bir yılda olgunlaşan meyvelerin 2/3'lük kısmı kadeh içinde kalır. Meyve sapsızdır, nadiren 5-10 mm sap görülebilir. Mazı arısının etkisiyle tomurcukta oluşan "Mazı" adlı patolojik oluşumlar çok karakteristiktir. Genellikle Anadolu'nun iç kesimleri hariç, Trakya, Kuzey, Batı ve Doğu Anadolu'da 150-1850 m yükseltiler arasında yayılmaktadır. Dünya'da Yunanistan, Kıbrıs, Filistin, Transkafkasya, İran ve Irak'ta yayılış gösterir [1,2,3].

1-4 m
arası boy yapmaktadır.

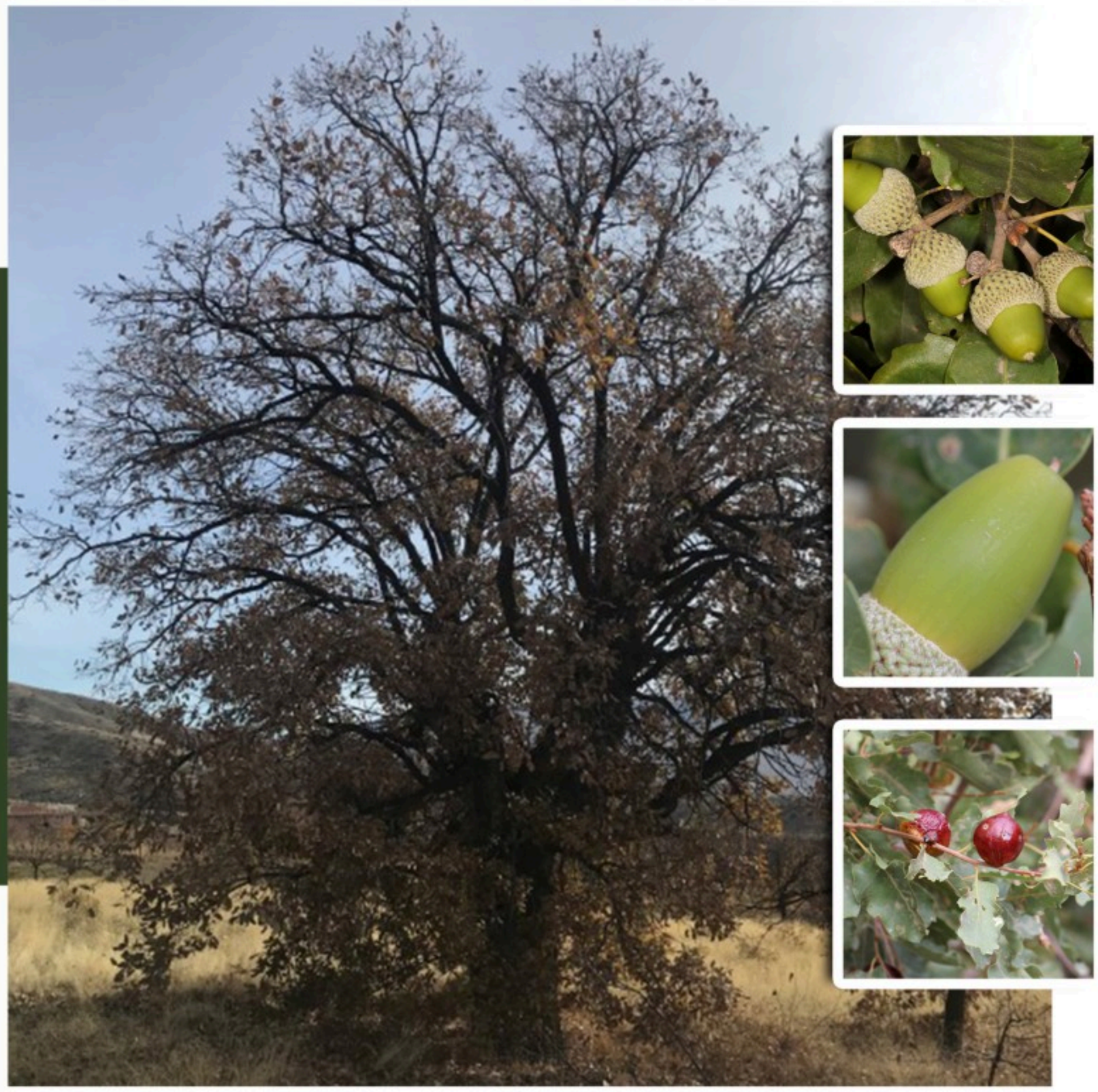

Yarı gölge ve güneşli habitatlarda yetişir.

Düşük nemli ve nemsiz alanları yeğler.

Humusça fakir, kumlu balçık derin toprakları sever. Taşlı ve kuru topraklara da uyumludur.

Ilıman ve yarı nemli iklimlerde yetişir.

Soğuğa kısmen, donlara mutedil derecede dayanır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Rüzgâr perdesi olarak kullanılır. Ayrıca uzun süre yapraklı olması sebebiyle toz ve gürültü perdesi olarak da kullanılır. Mazıları tanen bakımından zengindir. Deri tabaklamada kullanılır.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2.Öztürk, S. (2013). Türkiye meşeleri teşhis ve tanı kılavuzu. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Tasarım Baskı CTA Ltd.
3.Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M., & Babaç, M. T. (Eds.). (2012). Türkiye bitkileri listesi (damarlı bitkiler). Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları Derneği Yayını.

F1: https://www.anitagaclar.gov.tr/detail/mazi-mesesi-quercus-infectoria/332
F2: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:924449-1
F3: Salih TERZİOĞLU
F4: Salih TERZİOĞLU

Kuraklığa ve aşırı rüzgara dayanıklı, kazık kök yapan güzel bir meşe türü...

Quercus libani

Lübnan Meşesi

Kışın yaprağını döken ya da yarı herdemyeşil, çalı veya 12 m'ye kadar boylanabilen küçük bir ağaçtır. Kabuklar yaşlı bireylerde kırmızımtırak-gri renkli ve belirgin çatlaklıdır. Genç sürgünler kırmızımsı-kahverengi, önce tüylü-sonra çıplaktır. Mızrak şeklindeki yaprakların kenarları sivri-düzenli-keskin testere dişli, yaklaşık 12 cm uzunluğunda, 2-3 cm genişliğinde, yaprak sapı 1,5-2 cm kadardır. Çiçekler gösterişsizdir. İkinci yılda olgunlaşan meyveler hemen hemen sapsızdır (nadiren 1 cm). Meyve kadehi 2-3 cm çapında olup, kiremitvari pullarla örtülü, meyvenin yaklaşık 2/3'ünü içine almaktadır. Meyvenin hemen hemen tamamı ya da 2/3'lük kısmı kadeh tarafından örtülüdür. Ülkemizde Doğu Anadolu, Batı ve Anti-Toroslar'da yayılır. Ülkemiz dışında; Suriye, Kuzeybatı Irak ve Batı İran'da yayılmaktadır [1,2,3].

12 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Güneşli habitatlarda yetişir. Gençlikte az ışığa kısmen toleranslıdır.

Düşük nemli ve nemsiz alanlarda yetişir.

Taşlı, kireçli derin toprakları yeğler. Ağır killi ve kumlu topraklara duyarlı değildir.

Ilıman, yüksek sıcaklık, kurak ve karasal bölgeleri sever.

Kuvvetli rüzgârlara dayanabilen ve erozyona karşı etkin kullanabilme potansiyeli olan bir türdür.

Derine giden kazık kök sistemi ile kuraklığa oldukça dayanıklıdır.

Budamaya dayanıklı bir türdür. Yerel halk tarafından kurutulup öğütülen tohumları tüketilmektedir.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
2.Öztürk, S. (2013). Türkiye meşeleri teşhis ve tanı kılavuzu. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Tasarım Baskı CTA Ltd.
3.Güner, A., Aslan, S., Ekim, T., Vural, M., & Babaç, M. T. (Eds.). (2012). Türkiye bitkileri listesi (damarlı bitkiler). Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Flora Araştırmaları Derneği Yayını.

F1: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:296386-1
F2: https://www.plantarium.ru/lang/en/page/image/id/169006.html
F3: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:296386-1
F4: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/99/Quercus_libani_seeds.jpg

Sonbahar kızarması, baharat olan şifalı meyveleri ile dikkat çeken bir çalı...

Rhus coriaria

Sumak

Kışın yaprağını döken, 2-3 m'ye kadar boylanan çalılardır. Sarı-gri renkte olan sürgünleri sık tüylerle kaplıdır. Tek tüysü yaprakları 9-15 yaprakçıktan oluşur; yaprak boyları 15-20 cm'ye kadar çıkar. Yumurta biçiminde ve uzunca olan yaprakçıkları 3-5 cm boyunda ve çok kısa saplıdır. Kenarları kaba dişli, üst yüzü seyrek, alt yüzü sık yumuşak tüylüdür. Sonbaharda çok güzel kızarma gösterir. Çiçekler terminal ya da yan durumlu salkım halinde kurul oluşturur, haziran-temmuz ayında açarlar. Çekirdekli sulu meyve küremsi, 4-6 mm çapında, kırmızımsı renkte ve tüylüdür [1]. Tadı ekşidir. Sumak, özellikle ekşi tadı nedeniyle Anadolu'da sık tüketilen bir baharattır. Sumak bitkisi, Doğu Akdeniz, Kırım, Kafkasya ve Kuzey İran'a özgü olup Akdeniz Havzasında kültürü yapılmıştır [2].

2-3 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Orta derecede ışık ister.

Nem isteği bakımından seçici değildir.

Taşlı ve kireçli topraklara toleranslıdır.

Sıcak iklimlerden hoşlanır.

Hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Sonbahar kızarması, kuraklığa dayanması ve kanaatkar olması nedeniyle peyzajda kullanılır. Kurutulmuş meyveleri baharat olarak kullanılır.

1.Kayacık, H. (1982). Orman ve park ağaçlarının özel sistemetiği (Vol. 3, 4th ed.). İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları.
2.Saltan, F. Z., & Ünder, D. (2019). Sumak ve önemli biyolojik etkileri. Çukurova Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi, 34(1), 69–78.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa GÖKMEN https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Rhus-coriaria
F3: Mustafa GÖKMEN https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Rhus-coriaria
F4: Serdar ÖLEZ https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Rhus-coriaria

Sarı çiçekli, sıcak iklimlerin özel bir gülü...

Rosa foetida

Antep Gülü

Kışın yaprağını döken, 3 m'ye kadar boylanabilen, yuvarlak formlu sık dallı çalılardır. Gövdesi ince, kahverengi, birkaç düz ve düzensiz büyük dikenlidir. Yaprakları 5-9'lu bileşik olup, yaprakçıklar eliptik, 2-4 cm uzunluğunda, çift salgılı tırtıklı, üst kısmı parlak yeşil, alt kısmı salgılı ve tüylü yapıdadır. Çiçekleri yaygın olarak tek veya çift, koyu sarı renkli, yaklaşık 5 cm genişliğinde, güçlü, hoş olmayan kokuludur. Çiçeklenme zamanı nisan-haziran aylarıdır. Meyveleri küresel, tuğla kırmızısı, bazen de biraz tüylü yapıdadır. Irak, İran, Afganistan, Pakistan, Kafkasya ve Türkistan'da yayılış gösterir. Türkiye'de ise Orta Anadolu, Doğu Karadeniz, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, yol kenarlarında, yamaçlarda ve tarla içlerinde yetişir [1-2].

3 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Tam güneşli alanları tercih eder.

Orta derecede hava nemine ihtiyaç duyar.

Kireçli toprakları sever. Nemli ve iyi drenajlı toprakları tercih eder.

15-28 °C sıcaklığı tercih eder.

Kurak ve nispeten nemli alanları tercih eder [3].

Kuraklık toleransı orta düzeydedir.

Çiçek estetiği sebebiyle gül bahçelerinde ve kitlesel çalı tasarımlarında tercih edilir. Ayrıca kozmetik ve ilaç sanayisinde de kullanılabilir.

1.Kültür, Ş. (1998). Kuzey-Batı Türkiye'de yetişen yabani Rosa türleri üzerine farmasotik botanik bir araştırma (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi.
2.Krüssmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs (Vol. 3). Timber Press.
3.Çepel, N. (1988). Peyzaj ekolojisi (Ders Notları). İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, Yayın No. 391.

F1: Mustafa VAR
F2: Mustafa VAR
F3: Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

DOĞAL 5b

Sıcak ve nemli iklimlerin beyaz gülü...

Rosa phoenicia

Fenike Gülü

Kışın yaprağını döken, 5 m'ye kadar boylanabilen, uzun tırmanıcı dalları olan çalılardır. Dalları ince, yeşil ve tüysüzdür. Dikenleri oldukça sert görünüşlüdür. Yaprakları düşücü, sert, genellikle 5 loblu, geniş ovatoblong 1,5-4,5 x 1-2,8 cm, üst yüzü soluk yeşil, alt yüzü açık gri yeşil renklidir. Yaprakçıklar 5-7 adet, genellikle yumurtamsı-eliptik, küt, az pürüzlü, tırtıklı ve dikenlidir. Çok çiçekli şemsiye şeklinde salkımları vardır. Çiçekleri beyaz renkli, 4-5 cm genişliğinde; tomurcuklar oval, sepaller taç yapraklardan daha kısa yapıdadır. Çiçeklenme zamanı mayıs-haziran aylarıdır. Meyveleri oval yapıda, kırmızı renkli ve 12 mm uzunluğundadır. Dünyadaki doğal yayılışı Kuzey-Doğu Yunanistan, Doğu Ege Adaları, Latakia, Lübnan ve Kıbrıs'ken; Türkiye'de Batı, Güney ve Doğu Anadolu'dur. Yol kenarları, tarla kenarları, çay kenarları, dere kenarları, loş vadiler, seyrek çalılar ve meşe ormanlarının altında yetişir [1-5].

5 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerlerde yetişir.

Kurak ve sıcak iklim koşullarını tercih eder.

İyi drene edilmiş ve kumlu topraklarda iyi gelişim gösterir.

Sıcaklık toleransı yüksektir.

Dağ yamaçları, tepe kenarları, gölet kenarları, cami bahçeleri ve tarım arazileri kenarlarında yetişir [4].

Kuraklığa dayanıklıdır.

Beyaz çiçekleri ile peyzaj alanlarında sarılıcı tırmanıcı tür olarak değerlendirilebilir.

1.Kültür, Ş. (1998). Kuzey-Batı Türkiye'de yetişen yabani Rosa türleri üzerine farmasotik botanik bir araştırma (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi.
2.Krüssmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs (Vol. 3). Timber Press.
3.Çepel, N. (1988). Peyzaj ekolojisi (Ders Notları). İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, Yayın No. 391.
4.Özçelik, H., Korkmaz, M., Özgökçe, F., Ünal, M., & Sakçalı, S. (2013). Türkiye güllerinin (Rosa L. spp.) ekolojik ve coğrafi karakteristikleri. Süleyman Demirel University Faculty of Arts and Science Journal of Science, 8(1), 9–21.
5.Tübives Veri Tabanı (http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php)

F1: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:733674-1
F2: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:733674-1
F3: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:733674-1
F4: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:733674-1

Pembe çiçekli yaygın bodur gül...

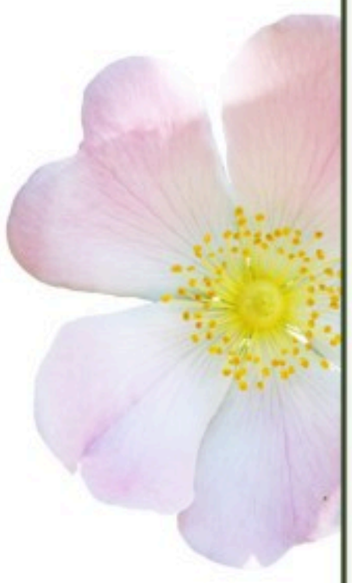

Rosa pulverulenta

Bodur Gül

60 cm'ye kadar boylanabilen, kışın yaprağını döken, çok sık dallı yumak şeklinde bodur çalılardır. Gövdesi çok dikenli, bazen kalın ve oldukça düz, bazen tüylü salgılıdır. Yaprakları 3-7 parçalı, yuvarlak, eliptik, küçük, iki dişli yapıdadır. Çiçekleri açık pembe, kısa saplarda tek ve küçüktür. Çiçeklenme zamanı haziran-temmuz aylarıdır. Meyveleri kırmızı renkli, parlak, kıllı yapıda ve 1,5 cm kalınlığındadır. Dünyadaki yayılışı Güneydoğu Avrupa, Batı Suriye, Kıbrıs, Kafkasya, Azerbaycan, Ermenistan, Kuzey İran, Doğu Irak, Lübran ve Afganistan'dır. Ülkemizde Batı, Orta ve Doğu Anadolu, Akdeniz Bölgesi, Ege Bölgesi, Batı Karadeniz ve Doğu Karadeniz'de yayılış gösterir [1-4].

60 cm'ye kadar boy yapmaktadır.

Tam güneşli alanlarda iyi gelişim gösterir.

Sıcak ve nispeten ılıman iklim koşullarını tercih eder.

Kuru ve az nemli toprakları sever.

-23 °C ile 35 °C arası sıcaklıkları sever.

Kurak alanlar, kayalıklar, kireçli ve kalkerli yamaçlar, taşlı dar geçitler ve çayır kenarlarında yetişir.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Beyaz çiçekleri bodur yapıları ile kaya bahçeleri ve kuru taş bahçelerinde kullanılabilir.

1.Kültür, Ş. (1998). Kuzey-Batı Türkiye'de yetişen yabani Rosa türleri üzerine farmasotik botanik bir araştırma (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi.
2.Krüssmann, G., Epp, M. E., & Daniels, G. S. (Eds.). (1986). Manual of cultivated broad-leaved trees & shrubs (Vol. 3). Timber Press.
3.Çepel, N. (1988). Peyzaj ekolojisi (Ders Notları). İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, Yayın No. 391.
4.Tübives Veri Tabanı (http://194.27.225.161/yasin/tubives/index.php)

F1: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:733882-1
F2: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:733882-1
F3: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:733882-1
F4: https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:733882-1

8a

DOĞAL

Akdeniz elementi, tırmanıcı bir bitki türüdür...

Rubia tenuifolia

Kızılboya

Sürünücü veya tırmanıcı özellikte gövdeleri ile yaklaşık 2 m'ye kadar boy yapan çok yıllık bir yarı çalıdır. Yarı herdemyeşil yapraklar çember şeklinde, düğüm başına 4-6 yaprak halinde, yaklaşık 10-35 x 2-11 mm, genişçe ters yumurtamsı veya oval ila dikdörtgenimsi biçimdedir [1]. Kısmi çiçek salkımları sadece yanal durumdadır. Nisan-mayıs aylarında oluşan küçük çiçeklerin taç yaprak rengi kremsi sarı ila sarımsı yeşil renktedir. Sonbaharda olgunlaşan siyah meyveler 4-6 mm çapındadır. Doğal olarak daha çok çalılık veya kalkerli kayalık yamaçlarda, 1500 m yükseltilere kadar görülebilir [1]. Türkiye'de Güney Marmara, Orta Karadeniz, Asıl Ege, İç Batı Anadolu, Konya, Antalya, Adana, Orta Fırat, Dicle alt bölgelerinde doğal yayılış göstermektedir [2].

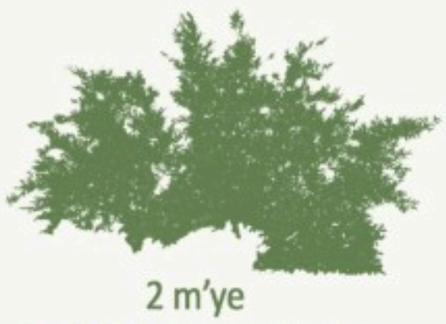

2 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneş alan yerleri tercih eder. Yarı gölgede yetişebilir.

Kuru veya nemli ortam tercih eder.

Geçirgen, kumlu, tınlı ve killi topraklarda, hafif asitli, nötr ve bazik topraklarda gelişebilir [3].

Sıcak bölgeleri sever, -10°C den daha düşük bölgelerden kaçınır.

Fakir ve kireçli topraklarda yetişebilir. Deniz koşullarına dayanabilir.

Kuraklığa nispeten dayanıklıdır.

Geleneksel tıbbi kullanımları mevcuttur. Gövdelerden ve köklerinden boya elde edilir.

1.Davis, P.H. (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol. 7, Edinburgh University Press, p: 857-860.
2.https://www.floranatolica.com/eukaria/gui/species.php?ID=Rubia-tenuifolia
3.https://pfaf.org/user/Plant.aspx?LatinName=Rubia+tinctorum

F1:https://www.inaturalist.org/observations/117412244
F2:https://www.floranatolica.com/eukaria/images/640X480/050/xx5019_1713962340.jpg
F3:https://www.floranatolica.com/eukaria/images/640X480/050/xx5019_1713962337.jpg
F4:https://www.floranatolica.com/eukaria/images/640X480/050/xx5019_1713962343.jpg

Lezzetli meyvelere sahip, kuraklığa dayanıklı yarı odunsu bitkiler...

5a

KÜLTÜR

Rubus fruticosus

Böğürtlen

Kışın yaprağını döken, yarı odunsu formda bitkilerdir. Eski tarihlerde botanik bahçelerinde ve kilise bahçelerinde yaygın yetiştirilmekteydi. Böğürtlenlerin habitusu dik, yarı dik ve sürüngen olmak üzere sınıflandırılır. 350'den fazla böğürtlen türü olmakla birlikte Avrupa böğürtlenleri olarak bilinen *R. fruticosus* günümüzdeki çeşitlerin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Dikenli ve dikensiz tipleri bulunmaktadır. Kök sistemi çok yıllıktır. Toprak üstü aksamı olarak ilk yıl tomurcuk verir, ikinci yıl sürgün sürer, üçüncü yıl çiçek oluşur, meyve verir ve ardından kök boğazına kadar kurur. Meyve yıllık sürgünlerden oluşur ve salkım halindedir. Çiçekler beyaz-pembe tonlarında, meyve rengi genellikle siyahtır. Yaprak testere dişli olup 5 yaprakçıktan oluşur. Kuzey yarım kürenin mutedil iklimli bölgelerinde, tropik bölgelerin yüksek kesimlerinde doğal olarak bulunmaktadır. Ülkemizde hemen her yerde rastlanmaktadır [1,2].

2-4 m arası boy yapmaktadır.

Orta derecede ışık ister.

Nemli bölgelerde iyi yetişir.

Farklı toprak tiplerinde yetişebilirse de milli-tınlı toprakları sever.

Soğuk, serin yerleri sever.

Ilıman iklimlerde iyi yetişir. Soğuğa toleranslıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

Sofralık tüketiminin yanı sıra gıda sanayinde yaygın kullanılmaktadır. Zengin vitamin ve mineral içerir, antosiyanin kaynağıdır. Çalı formu ile iyi çit yapar ve çiçek yapısı için peyzaj alanlarında kullanılır.

1.Ağaoğlu, Y. S. ve Gerçekçioğlu, R. (2013). Üzümsü Meyveler. Tomurcukbağ Ltd, Şti. Eğitim Yayınları No:1, Ankara.
2.Davis, P. H. (Ed.), (1972). Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 4. Edinburgh University Press, Edinburgh.

F1: Ali İSLAM
F2: Ali İSLAM
F3: Ali İSLAM
F4: Ali İSLAM

6a

DOĞAL

Parlak yapraklı, dayanıklı, hoş kokulu, taşkın ovaları, nehir ve dere kenarlarının söğüdü...

3 Salix triandra

Bağ Söğüdü

Kışın yaprağını döken, 6 m'ye kadar boylanabilen, yuvarlak formlu çalı ya da küçük bir ağaçtır. Kabuk, pürüzsüz yapıda olup ince parçalar halinde soyulur. Yapraklar dikdörtgenimsi-yumurtamsı, yumurtamsı-eliptik veya dikdörtgenimsi-mızrak şekillerinde, 5-10 cm, üst yüzü koyu yeşil, alt yüzü soluk yeşil veya parlak renklidir. Çiçeklenme zamanı mayıs-haziran aylarıdır. Kedicikler yapraklanmayla birlikte oluşur ve uzun silindirik yapıdadırlar. Kapsül 5-6 x 2-2,5 mm ebatlarındadır. Avrasya, Kuzeybatı ve Afrika doğal yayılış alanıdır. Genel yayılışını bataklıklarda, bazen dere kenarlarında veya nehir kıyılarında, 100-1950 m yükseltilerde gerçekleştirmektedir [1,2,3].

6 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ortamları tercih eder.

Nemli ortamları sever.

Çoğu toprakta başarılı olur; ancak nemli ve ağır toprağı tercih eder [5].

Sıcaklık isteği az olup soğuk iklim koşullarına dayanıklıdır [6].

Kısa süreli su baskınlarına dayanıklıdır [7].

Kuraklığa dayanıklıdır [7].

Sepet dokumak için uzun yıllardır yetiştirilir [7].

1.https://www.rhs.org.uk/plants/16301/salix-triandra/details
2.https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:302929-2
3.Davis, P. H. (Ed.). (1982). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 7). Edinburgh University Press.
4.Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı (2024). Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Verileri.
5.https://pfaf.org/User/Plant.aspx?LatinName=Salix+triandra#:~:text=Suitable%20for%3A%20light%20(sandy),prefers%20moist%20or%20wet%20soil
6.Çepel, N. (1988). Peyzaj ekolojisi [Landscape ecology]. Ders Kitabı. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları. Yayın No. 391.
7.https://www.ebben.nl/en/treeebb/satriand-salix-triandra/#?-search%5B0%5D=Salix%20triandra

F1: Martin Sedlák https://www.inaturalist.org/observations/202962538
F2: Татьяна Максимова https://www.inaturalist.org/observations/145620600
F3: Christian Berg https://www.inaturalist.org/observations/46123265
F4: Christian Berg https://www.inaturalist.org/observations/46123265

Beyaz, yoğun ve hoş kokulu çiçekleri ile güzel bir peyzaj elemanı...

Styrax officinalis

Ayıfındığı

Yaprağını döken, yuvarlak formlu, 6 m'ye kadar boylanabilen, çalı ya da küçük ağaçlardır. Genç sürgünler ve tomurcukları yıldız şeklinde tüylüdür. Yaprakları genişçe elipten ovale dönük şekilde, 5-9,5 x 3,5-6,5 cm, parlak yeşildir. Çiçekler beyaz renkte 3-6 adet salkım halinde, hoş kokuludur. Meyve küre şeklinde, sert, 1,2-1,4 cm çapında, sert, yoğun bir şekilde yıldız tüylerle kaplıdır. Meyvesi tek tohumlu; Eylül ayından kasım ayına kadar olgunlaşır ve dekoratiftir. Tohumları parlak, sert, 9-12 mm çapındadır. Maki alanları, kızılçam ormanları ve yaprak döken çalılıklarda 1-1500 m'ye kadar yayılış göstermektedir. Türkiye'de Balıkesir, Bursa, Samsun, Konya, Aydın, Muğla, Antalya, Mersin, Kahramanmaraş, Adıyaman ve Hatay'da doğal yayılış göstermektedir [1,2].

6 m'ye kadar boy yapmaktadır.

Güneşli ve ılıman iklimde yetişir.

Nemli ortamları sever.

Geçirimli ve nemli toprakları sever.

Ilıman iklimde yetişir.

Kentsel alanlardaki hava kirliliğine dayanıklıdır.

Kuraklığa dayanıklıdır.

İlaç sanayinde kullanılmaktadır.

1.Davis, P. H. (Ed.). (1978). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 6). Edinburgh University Press.
2.Idzojtic, M. (2018). Dendrology: Cones, flowers, fruits and seeds. Academic Press.

F1:Mustafa VAR
F2: Mustafa GÖKMEN. iNaturalist. https://www.inaturalist.org/life-lists/m_gokmen?details_view=observations&taxon_id=61872.
F3:Mustafa VAR
F4: Mustafa VAR

Çiçek güzelliği olan ve kıyı peyzajları tuz serpintilerine uyum için ideal bir bitki...

Tamarix smyrnensis

Ilgın

Kışın yaprağını döken, 5 m'ye kadar boylanan, yaygın ve sarkık dallı, kırmızımsı kahverengi veya kahverengi kabuklu çalı veya küçük bir ağaçtır [1]. Küçük pul yaprakları sivri uçlu ve 1,5-3,5 mm uzunluğundadır. Nisan-ağustos arası çiçeklenir. Çiçekleri 5 parçalıdır. Çanak yaprakları 0,5-1 mm boyutunda her bir çiçeğin sapından daha uzundur. Taç yaprakları 1,5-2 mm uzunluğunda, çoğunlukla pembe renktedir[2]. Doğal yaşam alanı Güneydoğu ve Doğu Avrupa'dan Pakistan'a kadardır. Türkiye'de doğal olarak kuzey, orta, batı, güney ve güneydoğu Anadolu'da nehir kıyılarında ve deniz seviyesinden itibaren 1000 m yükseltilere kadar yayılış gösterir [1].

5 m'ye
kadar boy yapmaktadır.

Doğrudan güneş alan yerleri tercih eder.Gölgede büyüyemez.

Kuru veya nemli toprak tercih eder.

İyi drene edilmiş, tınlı, killi, kumlu topraklarda, hafif asitli, nötr ve bazik topraklara kadar değişen çeşitli ortamlarda yetişebilir [3].

Ortam sıcaklığı -15 °C üzerindeki bölgelerde yaşar.

Az bakım ister. Deniz etkisine ve tuzlu topraklara çok dayanıklıdır [3].

Kuraklığa dayanıklıdır.

Kıyı peyzajlarında hem estetik hem de fonksiyonel olarak kullanılabilir.

1.Davis, P. H. (1967). Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Vol. 2, pp. 349-351). Edinburgh University Press, Edinburgh.
2.Baum, B. (1968). Tamarix. In G. T. Tutin, V. H. Heywood, N. A. Burges, D. M. More, D. H. Valentine, S. M. Walters, & D. A. Webb (Eds.), Flora Europaea: Rosaceae to Umbelliferae (Vol. 2). Cambridge University Press.
3.https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:828217-1

F1: Steve DANIELS, https://www.inaturalist.org/observations/2980310
F2: Mustafa VAR
F3: https://botany.cz/cs/tamarix-smyrnensis/
F4: https://botany.cz/cs/tamarix-smyrnensis/

Çiçek güzelliği ve formu ile dikkat çeken bir yerörtücü...

Veronica orientalis

Gözmumcuğu

Tabanda odunsu, toprak yüzeyinden itibaren yoğun dallanan bir gövde ile dik büyüyen ve 40-45 cm'ye kadar boylanabilen çok yıllık bir bitkidir. Taban yaprakları eliptik ve mızrak şeklinde 6-40 x 1-13 mm uzunluğunda ve yarı sapsızdır. Üst yaprakları daha dar, çizgisel mızrak şeklindedir. Mavi, pembe ve beyaz renkte açan salkım şeklindeki çiçekleri, 7-12 (-l6) mm çapındadır. Dünya'da genel yayılış alanı Türkiye, Irak ve İran'dır [1]. Türkiye'de Doğu Karadeniz, Orta Kızılırmak, Yukarı ve Orta Fırat bölgelerinde, Gümüşhane, Erzurum, Kars, Sivas, Tunceli, Elazığ, Hakkari, Mardin ve Adana yörelerinde doğal yayılış göstermektedir [1,2]. Doğal ortamlarında, ormanlık alanlarda, çalılıklarda, bozkır, mera, çayır ve kireçli, magmatik yamaçlar ve kayalık alanlarda 850-3050 m yükseltiler arasında yayılışı vardır [1].

40-45 cm
arası boy yapmaktadır.

Güneşli ve yarı gölge alanları tercih eder.

Hava nemi yüksek olan ortamlarda yetişir.

Asidik veya alkali toprakları tercih eder.

-25º C'ye dayanabilir.

Soğuğa dayanıklıdır.

Kuraklığa karşı az dayanıklıdır.

Bitkinin kök ve yaprakları tıbbi alanda değerlendirilir [3]. Formu ve çiçek güzelliği ile bordür bitkisi olarak ve grup kullanımlarında etkilidir.

1.Davis, P.H. (ed.), 1978. Flora of Turkey and the East Aegean Islands. Vol: 6. Edinburgh: Edinburgh University Press.
2.Güner, E.D. (2012). Veronica. Şu sitede: Bizimbitkiler (2013). <http://www.bizimbitkiler.org.tr>, [er. tar.: 28 10 2024].
3.Johnson, C.P. (1862). The Useful Plants of Great Britain, William Kent & Co. , 23, Paternoster Row, London.

F1. Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/231981921
F2. Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/232468717
F3. Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/234101416
F4. Mustafa GÖKMEN https://www.inaturalist.org/observations/231771738

08 adıyaman

Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine
Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler

08. TABLOLAR

Kuraklığa Dayanıklı Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	*Acantholimon acerosum*	Pişikkeveni
2	*Acantholimon armenum*	Kurre Dikeni
3	*Acantholimon spirizianum*	İspiriz Geveni
4	*Acantholimon venustum*	Kınalı Kirpiotu
5	*Acanthophyllum verticillatum*	Takacak
6	*Amygdalus arabica*	Arap Bademi
7	*Amygdalus lycioides*	Behiv
8	*Amygdalus orientalis*	Payam
9	*Amygdalus trichamygdalus*	Haşmet Bademi
10	*Berberis crataegina*	Siyah Meyveli Karamuk
11	*Capparis spinosa*	Kebere
12	*Cedrus libani*	Toros Sediri
13	*Cerasus mahaleb*	Mahlep
14	*Cerasus microcarpa*	Yaban Kirazı
15	*Cerasus prostrata*	Taş Kirazı
16	*Cionura erecta*	Babrik
17	*Colutea cilicica*	Patlangaç
18	*Convolvulus dorycnium*	Bağarcık Urganı
19	*Cotinus coggygria*	Boyacı Sumağı
20	*Cotoneaster nummularius*	Dağ Muşmulası
21	*Crataegus monogyna*	Yemişen
22	*Echinophora tenuifolia*	Sarıçördük
23	*Elaeagnus angustifolia var. angustifolia*	İğde
24	*Ephedra foeminea*	Borotu
25	*Ficus carica*	İncir
26	*Fraxinus angustifolia*	Sivri Meyveli Dişbudak
27	*Genista albida*	Ak Borcak
28	*Jasminum fruticans*	Boruk
29	*Juniperus oxycedrus*	Katran Ardıcı
30	*Lonicera caprifolium*	Hanımeli
31	*Lonicera etrusca*	Dokuzdon
32	*Lonicera nummulariifolia*	Tavşançili
33	*Morus alba*	Ak Dut
34	*Morus nigra*	Kara Dut
35	*Nerium oleander*	Zakkum
36	*Olea europaea*	Zeytin
37	*Onobrychis cornuta*	Kuşkaçıran
38	*Paliurus spina-christi*	Karaçalı
39	*Pinus brutia*	Kızılçam
40	*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*	Karaçam
41	*Pistacia khinjuk*	Bıttım
42	*Pistacia terebinthus*	Menengiç
43	*Plocama calabrica*	Belumçalısı
44	*Quercus brantii*	Karameşe

Kuraklığa Dayanıklı Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
45	*Quercus cerris*	Saçlımeşe
46	*Quercus coccifera*	Kermes Meşesi
47	*Quercus infectoria*	Mazı Meşesi
48	*Quercus libani*	Lübnan Meşesi
49	*Rhus coriaria*	Sumak
50	*Rosa phoenicia*	Fenike Gülü
51	*Rosa pulverulenta*	Bodur Gül
52	*Rubus fruticosus*	Böğürtlen
53	*Salix triandra*	Bağ Söğüdü
54	*Styrax officinalis*	Ayıfındığı
55	*Tamarix smyrnensis*	Ilgın

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Kuraklığa Dayanıklılık Derecesi
Kuraklığa Orta Derecede Dayanıklı Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	*Prunus divaricata*	Yunus Eriği
2	*Punica granatum*	Nar
3	*Pyrus syriaca var. syriaca*	Çakal Armudu
4	*Rosa foetida*	Antep Gülü
5	*Rubia tenuifolia*	Kızılboya

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Kuraklığa Dayanıklılık Derecesi
Kuraklığa Dayanıklı Olmayan Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı
1	*Cydonia oblonga*	Ayva
2	*Platanus orientalis*	Çınar
3	*Veronica orientalis*	Gözmumcuğu

Doğal, Egzotik, Kültür Bitkilerinin Soğuğa Dayanıklılık Derecesi

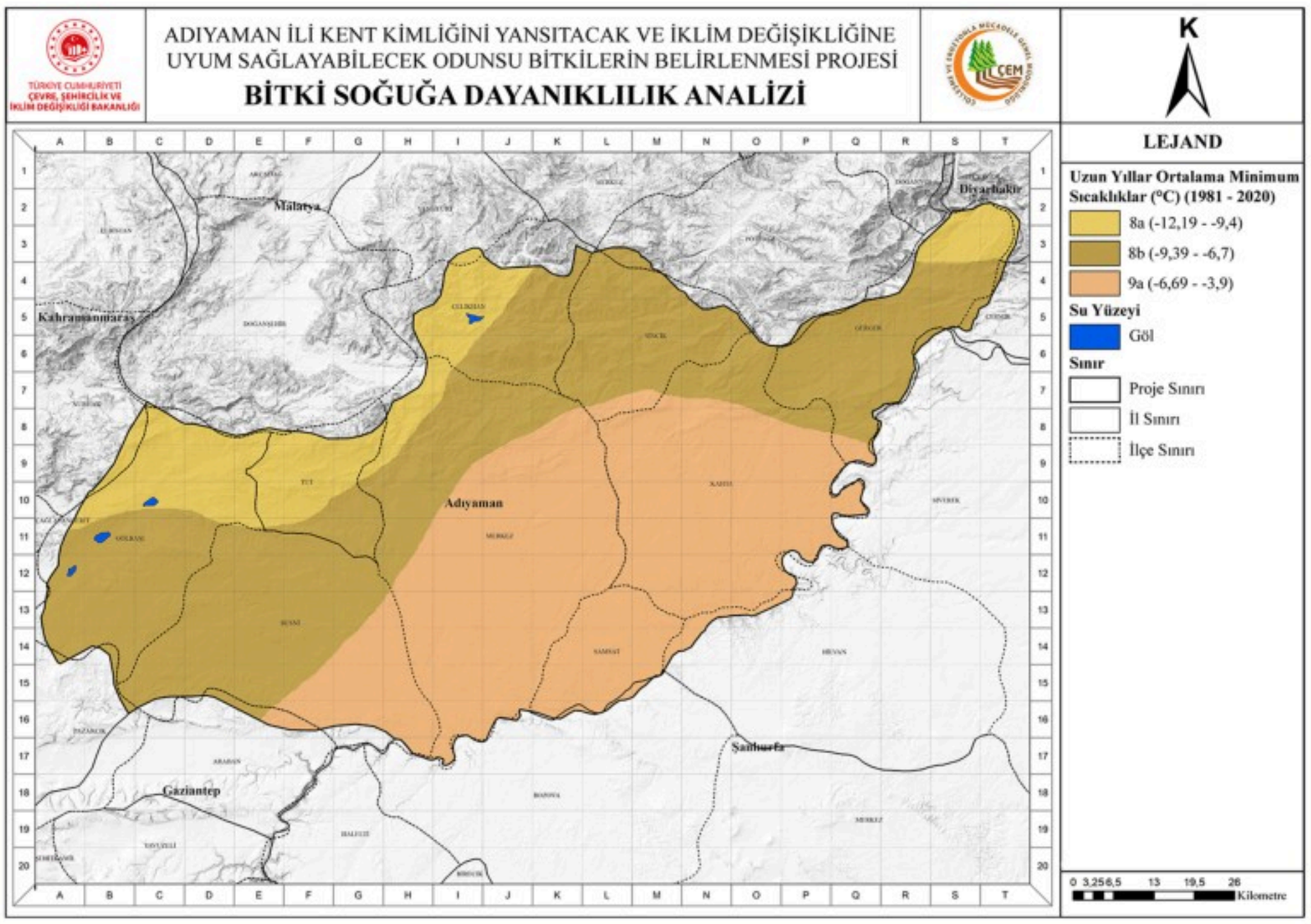

8A Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	*Acantholimon acerosum*	Pişikkeveni	4B
2	*Acantholimon armenum*	Kurre Dikeni	6A
3	*Acantholimon spirizianum*	İspiriz Geveni	6A
4	*Acantholimon venustum*	Kınalı Kirpiotu	4B
5	*Acanthophyllum verticillatum*	Takacak	5A
6	*Amygdalus arabica*	Arap Bademi	8A
7	*Amygdalus lycioides*	Behiv	7B
8	*Amygdalus orientalis*	Payam	7A
9	*Amygdalus trichamygdalus*	Haşmet Bademi	6A
10	*Berberis crataegina*	Siyah Meyveli Karamuk	4A
11	*Capparis spinosa*	Kebere	8A
12	*Cedrus libani*	Toros Sediri	7A
13	*Cerasus mahaleb*	Mahlep	4A
14	*Cerasus microcarpa*	Yaban Kirazı	6A
15	*Cerasus prostrata*	Taş Kirazı	4B
16	*Cionura erecta*	Babrik	6A
17	*Colutea cilicica*	Patlangaç	6A
18	*Convolvulus dorycnium*	Bağarcık Urganı	7B
19	*Cotinus coggygria*	Boyacı Sumağı	6A
20	*Cotoneaster nummularius*	Dağ Muşmulası	5B
21	*Crataegus monogyna*	Yemişen	4A
22	*Cydonia oblonga*	Ayva	5B
23	*Echinophora tenuifolia*	Sarıçördük	7B
24	*Elaeagnus angustifolia* var. *angustifolia*	İğde	3A

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
25	*Ephedra foeminea*	Borotu	6B
26	*Ficus carica*	İncir	7B
27	*Fraxinus angustifolia*	Sivri Meyveli Dişbudak	6B
28	*Genista albida*	Ak Borcak	6B
29	*Jasminum fruticans*	Boruk	7A
30	*Juniperus oxycedrus*	Katran Ardıcı	8A
31	*Lonicera caprifolium*	Hanımeli	5A
32	*Lonicera etrusca*	Dokuzdon	6B
33	*Lonicera nummulariifolia*	Tavşançili	6B
34	*Morus alba*	Ak Dut	5B
35	*Morus nigra*	Kara Dut	6B
36	*Nerium oleander*	Zakkum	8A
37	*Onobrychis cornuta*	Kuşkaçıran	5A
38	*Paliurus spina-christi*	Karaçalı	6A
39	*Pinus brutia*	Kızılçam	7A
40	*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*	Karaçam	4A
41	*Pistacia terebinthus*	Menengiç	7B
42	*Platanus orientalis*	Çınar	6A
43	*Plocama calabrica*	Belumçalısı	6A
44	*Prunus divaricata*	Yunus Eriği	4A
45	*Punica granatum*	Nar	7A
46	*Pyrus syriaca* var. *syriaca*	Çakal Armudu	6A
47	*Quercus brantii*	Karameşe	6A
48	*Quercus cerris*	Saçlımeşe	6B
49	*Quercus coccifera*	Kermes Meşesi	6A
50	*Quercus infectoria*	Mazı Meşesi	7A
51	*Quercus libani*	Lübnan Meşesi	7A
52	*Rhus coriaria*	Sumak	6A
53	*Rosa foetida*	Antep Gülü	5B
54	*Rosa phoenicia*	Fenike Gülü	5B
55	*Rosa pulverulenta*	Bodur Gül	5A
56	*Rubia tenuifolia*	Kızılboya	8A
57	*Rubus fruticosus*	Böğürtlen	5A
58	*Salix triandra*	Bağ Söğüdü	6A
59	*Styrax officinalis*	Ayıfındığı	7B
60	*Tamarix smyrnensis*	Ilgın	7A
61	*Veronica orientalis*	Gözmumcuğu	4B

8B Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	*Acantholimon acerosum*	Pişikkeveni	4B
2	*Acantholimon armenum*	Kurre Dikeni	6A
3	*Acantholimon spirizianum*	İspiriz Geveni	6A
4	*Acantholimon venustum*	Kınalı Kirpiotu	4B
5	*Acanthophyllum verticillatum*	Takacak	5A
6	*Amygdalus arabica*	Arap Bademi	8A
7	*Amygdalus lycioides*	Behiv	7B
8	*Amygdalus orientalis*	Payam	7A
9	*Amygdalus trichamygdalus*	Haşmet Bademi	6A
10	*Berberis crataegina*	Siyah Meyveli Karamuk	4A
11	*Capparis spinosa*	Kebere	8A
12	*Cedrus libani*	Toros Sediri	7A
13	*Cerasus mahaleb*	Mahlep	4A
14	*Cerasus microcarpa*	Yaban Kirazı	6A
15	*Cerasus prostrata*	Taş Kirazı	4B
16	*Cionura erecta*	Babrik	6A
17	*Colutea cilicica*	Patlangaç	6A
18	*Convolvulus dorycnium*	Bağarcık Urganı	7B
19	*Cotinus coggygria*	Boyacı Sumağı	6A
20	*Cotoneaster nummularius*	Dağ Muşmulası	5B
21	*Crataegus monogyna*	Yemişen	4A
22	*Cydonia oblonga*	Ayva	5B
23	*Echinophora tenuifolia*	Sarıçördük	7B
24	*Elaeagnus angustifolia* var. *angustifolia*	İğde	3A
25	*Ephedra foeminea*	Borotu	6B
26	*Ficus carica*	İncir	7B
27	*Fraxinus angustifolia*	Sivri Meyveli Dişbudak	6B
28	*Genista albida*	Ak Borcak	6B
29	*Jasminum fruticans*	Boruk	7A
30	*Juniperus oxycedrus*	Katran Ardıcı	8A
31	*Lonicera caprifolium*	Hanımeli	5A
32	*Lonicera etrusca*	Dokuzdon	6B
33	*Lonicera nummulariifolia*	Tavşançili	6B
34	*Morus alba*	Ak Dut	5B
35	*Morus nigra*	Kara Dut	6B
36	*Nerium oleander*	Zakkum	8A
37	*Onobrychis cornuta*	Kuşkaçıran	5A
38	*Paliurus spina-christi*	Karaçalı	6A
39	*Pinus brutia*	Kızılçam	7A
40	*Pinus nigra* subsp. *pallasiana*	Karaçam	4A
41	*Pistacia terebinthus*	Menengiç	7B
42	*Platanus orientalis*	Çınar	6A
43	*Plocama calabrica*	Belumçalısı	6A
44	*Prunus divaricata*	Yunus Eriği	4A
45	*Punica granatum*	Nar	7A
46	*Pyrus syriaca* var. *syriaca*	Çakal Armudu	6A
47	*Quercus brantii*	Karameşe	6A

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
48	*Quercus cerris*	Saçlımeşe	6B
49	*Quercus coccifera*	Kermes Meşesi	6A
50	*Quercus infectoria*	Mazı Meşesi	7A
51	*Quercus libani*	Lübnan Meşesi	7A
52	*Rhus coriaria*	Sumak	6A
53	*Rosa foetida*	Antep Gülü	5B
54	*Rosa phoenicia*	Fenike Gülü	5B
55	*Rosa pulverulenta*	Bodur Gül	5A
56	*Rubia tenuifolia*	Kızılboya	8A
57	*Rubus fruticosus*	Böğürtlen	5A
58	*Salix triandra*	Bağ Söğüdü	6A
59	*Styrax officinalis*	Ayıfındığı	7B
60	*Tamarix smyrnensis*	Ilgın	7A
61	*Veronica orientalis*	Gözmumcuğu	4B

9A Bölgesinde Kullanılabilecek Bitkiler

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
1	*Acantholimon acerosum*	Pişikkeveni	4B
2	*Acantholimon armenum*	Kurre Dikeni	6A
3	*Acantholimon spirizianum*	İspiriz Geveni	6A
4	*Acantholimon venustum*	Kınalı Kirpiotu	4B
5	*Acanthophyllum verticillatum*	Takacak	5A
6	*Amygdalus arabica*	Arap Bademi	8A
7	*Amygdalus lycioides*	Behiv	7B
8	*Amygdalus orientalis*	Payam	7A
9	*Amygdalus trichamygdalus*	Haşmet Bademi	6A
10	*Berberis crataegina*	Siyah Meyveli Karamuk	4A
11	*Capparis spinosa*	Kebere	8A
12	*Cedrus libani*	Toros Sediri	7A
13	*Cerasus mahaleb*	Mahlep	4A
14	*Cerasus microcarpa*	Yaban Kirazı	6A
15	*Cerasus prostrata*	Taş Kirazı	4B
16	*Cionura erecta*	Babrik	6A
17	*Colutea cilicica*	Patlangaç	6A
18	*Convolvulus dorycnium*	Bağarcık Urganı	7B
19	*Cotinus coggygria*	Boyacı Sumağı	6A
20	*Cotoneaster nummularius*	Dağ Muşmulası	5B
21	*Crataegus monogyna*	Yemişen	4A
22	*Cydonia oblonga*	Ayva	5B
23	*Echinophora tenuifolia*	Sarıçördük	7B
24	*Elaeagnus angustifolia* var. *angustifolia*	İğde	3A
25	*Ephedra foeminea*	Borotu	6B
26	*Ficus carica*	İncir	7B
27	*Fraxinus angustifolia*	Sivri Meyveli Dişbudak	6B
28	*Genista albida*	Ak Borcak	6B
29	*Jasminum fruticans*	Boruk	7A
30	*Juniperus oxycedrus*	Katran Ardıcı	8A
31	*Lonicera caprifolium*	Hanımeli	5A
32	*Lonicera etrusca*	Dokuzdon	6B
33	*Lonicera nummulariifolia*	Tavşançili	6B
34	*Morus alba*	Ak Dut	5B
35	*Morus nigra*	Kara Dut	6B
36	*Nerium oleander*	Zakkum	8A
37	*Olea europaea*	Zeytin	9A
38	*Onobrychis cornuta*	Kuşkaçıran	5A
39	*Paliurus spina-christi*	Karaçalı	6A
40	*Pinus brutia*	Kızılçam	7A
41	*Pinus nigra subsp. pallasiana*	Karaçam	4A
42	*Pistacia khinjuk*	Bıttım	9A
43	*Pistacia terebinthus*	Menengiç	7B
44	*Platanus orientalis*	Çınar	6A
45	*Plocama calabrica*	Belumçalısı	6A
46	*Prunus divaricata*	Yunus Eriği	4A
47	*Punica granatum*	Nar	7A

No	Latince Adı	Türkçe Adı	Zon
48	*Pyrus syriaca* var. *syriaca*	Çakal Armudu	6A
49	*Quercus brantii*	Karameşe	6A
50	*Quercus cerris*	Saçlımeşe	6B
51	*Quercus coccifera*	Kermes Meşesi	6A
52	*Quercus infectoria*	Mazı Meşesi	7A
53	*Quercus libani*	Lübnan Meşesi	7A
54	*Rhus coriaria*	Sumak	6A
55	*Rosa foetida*	Antep Gülü	5B
56	*Rosa phoenicia*	Fenike Gülü	5B
57	*Rosa pulverulenta*	Bodur Gül	5A
58	*Rubia tenuifolia*	Kızılboya	8A
59	*Rubus fruticosus*	Böğürtlen	5A
60	*Salix triandra*	Bağ Söğüdü	6A
61	*Styrax officinalis*	Ayıfındığı	7B
62	*Tamarix smyrnensis*	Ilgın	7A
63	*Veronica orientalis*	Gözmumcuğu	4B

adıyaman

İlçe Ölçeğinde Bitki Seçiminde Soğuğa
Dayanıklılık Kriterlerine Göre QR Uygulaması

BESNİ

ÇELİKHAN

GERGER

GÖLBAŞI

KAHTA

MERKEZ

SAMSAT

SİNCİK

TUT

Bitki Katalog Rehberi...

Işık İsteği

Nem İsteği

Toprak İsteği

Sıcaklık İsteği

Ekolojik Koşullara Uyum

Kuraklığa Dayanıklılık

Kullanım Alanları

Kaynakça

Fotoğraf Kaynağı

Coğrafi Yayılış Haritası

Kitapta kullanılan tüm coğrafi yayılış haritaları
Bizim Bitkiler® (2024). Sürüm 3.1. İnternette yayınlanmıştır;
http://bizimbitkiler.org.tr/v3/demo/details.php?id=6308
(erişim tarihi 1 Eylül). kaynağından alınmıştır .

Fotoğraf Yerleşim Rehberi

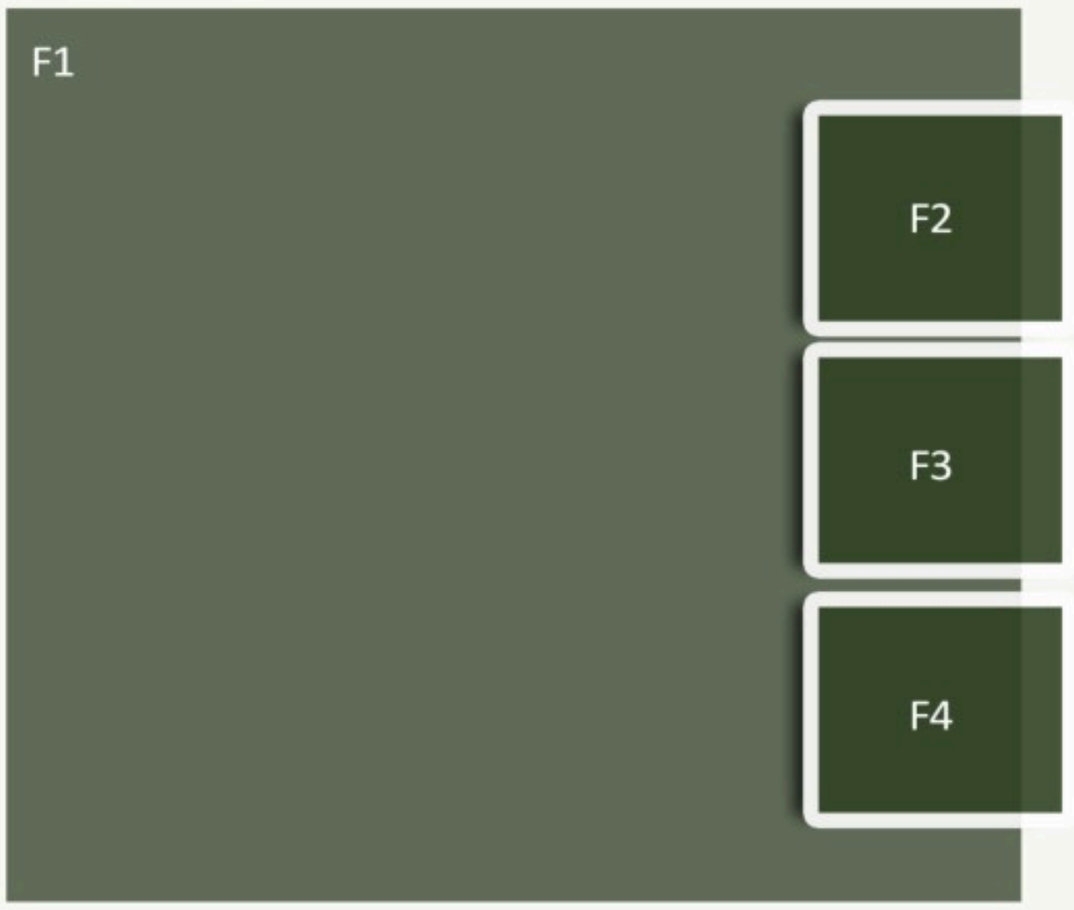

TEŞEKKÜR

Bu kitap; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'nce "Kent Kimliğini Yansıtacak ve İklim Değişikliğine Uyum Sağlayabilecek Odunsu Bitkiler Projesi" kapsamında hazırlanmıştır. Desteklerinden dolayı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'ne şükranlarımızı sunuyoruz.

Ayrıca:

- Çalışmanın Meteorolojik altlığını oluştururken verileri temin eden Meteoroloji Genel Müdürlüğüne,

- İl bazında bitki varlığına ilişkin listelerin hazırlanmasında "Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanı" verilerinden yararlanmamıza ve eksikliği duyulan bazı fotoğraflara erişimi sağladıkları için Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'ne,

- Bitkilerin Türkiye'deki yayılışı hususunda, haritalardan ve bazı görsellerden yararlanmamıza olanak tanıyan Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Müdürlüğü'ne,

- Fotoğraf arşivlerindeki görselleri bizimle paylaşan Sayın Prof. Dr. Mustafa VAR, Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU, Prof. Dr. Ali İSLAM, Prof. Dr. Aydın TÜFEKÇİOĞLU, Prof. Dr. Şevket ALP, Prof. Dr. İbrahim TURNA, Mustafa GÖKMEN, Serdar ÖLEZ ile Kew Royal Botanic Garden, International Dendrology Society, iNaturalist.org ve floranatolica kuruluşlarına teşekkürlerimizi sunarız.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI